

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

**EŞLERİ CEZAEVİNDE BULUNAN KADINLARIN YAŞADIKLARI
SORUNLAR VE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ: ALTINDAĞ
SOSYAL HİZMET MERKEZİ ÖRNEĞİ**

Selma MUŞANOVIÇ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

EŞLERİ CEZAEVİNDE BULUNAN KADINLARIN YAŞADIKLARI SORUNLAR
VE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ: ALTINDAĞ SOSYAL HİZMET MERKEZİ
ÖRNEĞİ

Selma MUŞANOVIÇ

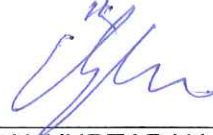
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Selma MUŞANOVIÇ tarafından hazırlanan "Eşleri Cezaevinde Bulunan Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Başa Çıkma Becerileri: Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi Örneği" başlıklı bu çalışma, 15.01.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tezli Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Özlem CANKURTARAN (Başkan)

YRD. DOÇ.DR. Filiz DEMİRÖZ (Danışman)

Doç. Dr. Gonca POLAT

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 15.01.2021 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

15.01.2018

Selma MUŞANOVIÇ

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- **Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etseniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

- **Tezimin/Raporumun 15.01.2021 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

- **Tezimin/Raporumun 15.01.2021 tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**

- **Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi**

15 /01/2018

Selma MUŞANOVIÇ

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Yrd.Doç.Dr. Filiz DEMİRÖZ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Selma MUşANOVIç

TEŞEKKÜR

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, araştırmaya katılan eşleri cezaevinde olan ve sosyal ekonomik destek alan kadınlara kendileri ve yaşamları ile ilgili değerli bilgileri benimle paylaştıkları için çok teşekkür ederim.

Bana her konuda yardımcı ve destek olan, tavsiyelerini, deneyimlerini ve fikirlerini benimle paylaşarak bana yol gösteren, beni güçlendiren değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Filiz Demiröz'e çok teşekkür ederim.

Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nde bu araştırmayı gerçekleştirmeme izin veren tüm sorumlulara, araştırmanın yapıldığı birimlerde çalışan tüm personele teşekkür ederim.

Yaşamımdaki ilk günden beri bana gösterdiği güven, sabır, maddi ve manevi destek ve anlayış için değerli babam Naser Muşanoviç'e, ağabeyim Arafat Muşanoviç'e, ablam Medina Muşanoviç-Hodziç'e ve yol arkadaşım Baran Yurtseven'e çok teşekkür ederim.

Ocak 2018

Selma MUŞANOViÇ

ÖZET

MUŞANOVIÇ, Selma. *Eşleri Cezaevinde Bulunan Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Başa Çıkma Becerileri: Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Araştırmanın amacı sosyal ekonomik destek hizmeti alan ve eşleri cezaevinde bulunan hükümlü eşlerinin yaşadıkları sorunları, gereksinimlerini belirlemek ve başa çıkma tarzları ile ilişkilerini değerlendirmektedir.

Araştırma Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nden sosyal ekonomik destek hizmeti (SED) alan ve eşleri cezaevinde bulunan 59 kadın ile Eylül – Ekim ayları arasında yapılmıştır. Nicel veriler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nde ve Ankara Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nde dosyası bulunan SED hizmetinden yararlanan kadınlarla araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ve başa çıkma tarzı ölçeği ile yüz yüze görüşerek toplanmıştır. Ölçeğin kullanılabilmesi için gereken araştırmacı onayı ve etik kurul izinleri alınmıştır. Görüşme formu aracılığıyla elde edilen veriler bilgisayar ortamında "SPSS 15,0 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)" programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Eşleri cezaevinde bulunan kadınların bazı özellikleri ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiler incelendiğinde en fazla çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım ile istatistiki olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kadınların yaşları, hayatı boyunca çalışma durumları, profesyonel destek gereksinimleri, sosyal yaşama katılım durumu, arkadaşları ile ilişkileri, komşularla ilişki değişikliği ve gelecek planları ile çaresiz yaklaşım arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra semtin güvenliğine ilişkin görüşleri, sosyal yaşama katılım durumu ile sosyal destek arama yaklaşımı puanları arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların hayatı boyunca çalışma durumu, eşleri cezaevine girmeden önceki temel ihtiyaçlarını karşılama yeterliliği, sosyal güvence

durumu, semtten memnun olma durumları, komşu ve akrabadan baskı görme durumları, gıda gereksinimlerinin karşılanması ve SED alma süresi ile kendine güvenli yaklaşım arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların hayatı boyunca çalışma durumu, fiziksel rahatsızlıkları, sosyal güvence durumu, çocuk bakımında sorun yaşama durumu ve sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi ile boyun eğici yaklaşım arasında ilişki olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler

hükümlü, cezaevi, sosyal sorunları, gereksinim, başa çıkma

ABSTRACT

MUŞANOVIÇ, Selma. *The Experienced Problems and Coping Skills of the Women Which Husbands are in the Prison: Altındağ Social Service Center Example*, Master's Thesis, Ankara, 2018.

The purpose of this research is to identify and assess the social problems and needs of women who's receiving social economic support and whose husbands are in the prison.

The reason I chose to work on this issue is that there are very few researchers in social work literature.

The research was realized between September and October. The life stories of 59 women whose husbands are convicted and in the prison, who have social economic support service from Altındağ social service centre are discussed. In other words, after the husband's entry into prison, the changing life processes and coping experiences in this process have been studied. Quantitative data were gathered by interviewing face-to-face interview form and interview form prepared by the researcher to determine the characteristics of the women benefiting from the social and economic support services provided by the Ministry of Family and Social Policies in Ankara Provincial Directorate and Ankara Altındağ Social Service Centre. In order to be able to use the scale, necessary researcher approval and ethics committee permissions were obtained. The data obtained via the interview form were analysed using the SPSS 15.0 (Statistical Program for Social Sciences) program in a computer environment.

When the relationships between the coping styles of the women were examined, statistically significant relationships were found with the most desperate approach, submissive approach and self – confident approach. When

we look at the correlations between the characteristics of women and their coping styles, it is seen that the ages of women, working status throughout life, professional support needs, participation in social life, relations with friends, relationship with neighbours and future plans are related to desperate approach. It is seen that there is a relationship between the opinions of women before and after their husbands entering the prison and their opinions about the security of the community, the participation status in social life and the social support search approach scores. It has been determined that women lifetime employment status, their ability to satisfy basic needs before their husbands entering the prison, social security status, satisfaction with the neighbourhood, relatives with neighbours, satisfy their food needs, support period is in relationship with a self – confident approach. It appears that women's lifetime employment status, physical disabilities, social security status, child care problems, and first encounter evaluation with social workers are related to the submissive approach.

Keywords

convict, prison, social problems, needs, coping skills

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iv
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iii
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
TABLolar DİZİNİ	xv
 GİRİŞ	 1
1. BÖLÜM	3
KONUya KURAMSAL YAKLAŞIM	3
1.1. Eşleri Cezaevinde Olan Kadınlar	3
1.1.1. Kadın ve Yoksulluk	3
1.1.2. Eşleri Cezaevinde Olan Kadınlar	11
1.2. EŞLERİ CEZAEVİNDE OLAN KADINLARIN SORUNLARI	11
1.3. BAŞA ÇIKMA TARZLARI	15
1.3.1. Başa Çıkma Tarzlarında Önerilen Boyutlar	16
1.3.2. Başa Çıkma Bireysel Farklılıklar	17
1.3.3. Kadınların Sorunları İle Başa Çıkma Yöntemleri	18
1.4. EŞLERİ CEZAEVİNDE OLAN KADINLAR VE SOSYAL HİZMET	19
1.4.1. Sosyal Hizmet Müdahalesi / Değişim Süreci	28
1.4.2. Sosyal Ve Ekonomik Destek Hizmeti	34
1.5. ARAŞTIRMANIN SORUNU	37
1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI	37
1.7. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	38
1.8. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	39
1.9. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	39
1.10. TANIMLAR	39

2. BÖLÜM	41
YÖNTEM	41
2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	41
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEME	42
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	42
2.3.1. Görüşme Formu	43
2.3.2. Başa Çıkma Tarzları Ölçeği	43
2.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI	44
2.5. SÜRE VE OLANAKLAR	45
3. BÖLÜM	46
BULGULAR VE YORUM	46
3.1. KADINLARIN TANITICI BULGULARI	46
3.1.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri	46
3.1.2. Kadının İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri	53
3.1.3. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar	56
3.1.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye İlişkin Sorunları	66
3.1.5. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar İle Başa Çıkma Tarzlarına İlişkin Bulgular	78
3.1.6. Kadınların SED Hizmetine İlişkin Görüşleri	80
3.2 KADINLARIN ÖZELLİKLERİ İLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER	90
3.2.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler	91
3.2.2. Kadının İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler	99
3.2.3. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler	101
3.2.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye İlişki Sorunları ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler	115
3.2.5. Kadınların Yararlandıkları Hizmette İlişki Görüşleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler	130

4. BÖLÜM.....	140
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
4.1. SONUÇLAR	140
4.1.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri İle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	140
4.1.2. Kadınların İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	142
4.1.3. Kadınların Yaşadıkları Sosyal Sorunlar ve Başa Çıkma Tarzlarına İlişkin Sonuçları.....	143
4.1.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	145
4.1.5. Kadınların Yaşadıkları Sosyal Sorunlar İle Başa Çıkma Tarzları Sonuçları.....	147
4.1.6. Kadınların Yararlandıkları Hizmette İlişki Görüşleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	150
4.2. ÖNERİLER.....	152
KAYNAKÇA	157
EKLER.....	163
Ek.1: Görüşme Formu	163
Ek.2: Başa Çıkma Ölçeği.....	170
Ek.3: Etik Komisyon İzni	172
Ek.4: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzni	173
Ek.5: Tez Orjinallik Formu	174

SİMGELER VE KISALTMALAR

KGSM Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu

WHO World Health Organization

SYDV Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakifi

SHÇEK Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

ÇATOM Çok Amaçlı Toplum Merkezi

GAP BK Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi

İŞKUR İş Kurumu

MEB Mili Eğitim Bakanlığı

ASPB Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

SED Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti

SHU Sosyal Hizmet Uzmanı

KOBİ Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

UNFPA Uniten Nations Population Found

ÇŞGB Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

ILO International Labour Organization

MESGEP Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi

UMEM BECERİ Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Beceri

SODES Sosyal Destek Programı

SPSS Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

DİSKAR Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinin Verilecek Destek Miktarı:	36
Tablo 2: Verilerin Normal Dağılım Testi	45
Tablo 3: Kadınların ve Eşlerinin Yaşları	46
Tablo 4: Kadınların Doğum Yerleri.....	47
Tablo 5: Kadınların ve Eşlerinin Öğrenim Durumları	48
Tablo 6: Kadınların ve Eşlerinin Meslek Durumları	49
Tablo 7: Kadınların ve Eşlerinin Çalışma Durumları	50
Tablo 8: Kadınların Eşlerinin Yaptıkları İşler	50
Tablo 9: Kadınların Eşlerinin Aldığı Ceza Süresi	51
Tablo 10: Kadınların Çocuk Sayısı.....	51
Tablo 11: Çocukların Yaşları.....	52
Tablo 12: Okula Giden Çocuk Sayısı	52
Tablo 13: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önceki Gelir Durumları	53
Tablo 14: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonraki Gelir Durumları	54
Tablo 15: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği	54
Tablo 16: Kadınların İhtiyaçlarının Karşılanmadığı Durumlarda Hissettikleri	55
Tablo 17: Kadının Eşi Cezaevine Girdikten Sonra Maddi Sorun Yaşama Durumu	55
Tablo 18: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Hissettikleri.....	56
Tablo 19: Kadınların Fiziksel Rahatsızlıkları	57

Tablo 20: Kadınların Uyku Sorunları	58
Tablo 21: Kadınların Sağlık Sorunları	58
Tablo 22: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türleri	59
Tablo 23: Kadınların Yalnızlık Hissetme Durumu.....	60
Tablo 24: Kadınların Profesyonel Destek Gereksinimi.....	60
Tablo 25: Kadınların Psikiyatrik Tedavi Görme Durumları	61
Tablo 26: Kadınların Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetme Durumları	62
Tablo 27: Kadınların Yaşam Memnuniyeti	63
Tablo 28: Kadınların Sosyal Güvence Durumları	64
Tablo 29: Kadınların Sosyal Yaşama Katılım Durumu	65
Tablo 30: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önce Yaşadıkları Evlerinin Durumu	66
Tablo 31: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Evlerinin Kira Durumu	67
Tablo 32: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Kira Ödemede Sorun Yaşama Durumu	67
Tablo 33: Kadınların Yaşadıkları Semttten Memnun Olma Durumları	67
Tablo 34: Kadınların Eşleri ile İlişkileri	68
Tablo 35: Kadınların Çocukları ile İlişkileri	69
Tablo 36: Kadınların Akrabaları ile ilişkileri	70
Tablo 37: Kadınların Arkadaşları ile ilişkileri	70
Tablo 38: Kadınların Yaşadıkları Semtın Güvenliğine İlişkin Görüşleri	71
Tablo 39: Kadınların Komşu Ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu	72

Tablo 40: Kadınların Komşulardan, Arkadaşlardan Karşı Cinsten Kişilerin Sözlü Veya Fiziksel Tacizine, ya da Benzeri Rahatsız Edici Davranışlarına Maruz Kalma Durumları	72
Tablo 41: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Yaşadıkları Yerden Taşınma İstekleri.....	73
Tablo 42: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çocuk Bakımında Sorun Yaşama Durumları	74
Tablo 43: Kadınların Gıda Gereksinimlerinin Karşılansması	74
Tablo 44: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularla İlişki Değişikliği.....	75
Tablo 45: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşulardan Destek Alma Durumları	75
Tablo 46: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularından Destek Alacağına İnanma Durumları	76
Tablo 47: Kadınların Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumları	76
Tablo 48: Kadınların Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumları	77
Tablo 49: Kadınların Ailelerinden ve Yakın Akrabalarından Destek Alacağına İnanma Durumu	78
Tablo 50: Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları	78
Tablo 51: Kadınların SED Hizmetini Öğrenme Yolları.....	81
Tablo 52: Kadınların SED Başvurularını Yaparken Yardım Alma Durumları.....	81
Tablo 53: SED Başvurularında Kadınlara Yardım Eden Kişiler.....	82
Tablo 54: Kadınların SED Yardımı Başvurusunda Sorun Yaşama Durumu.....	82
Tablo 55: Kadınların Aldıkları SED Yardımlarının Bağlanma Süresi.....	83

Tablo 56: Kadınların Aldıkları Sosyal Ekonomik Desteğin Miktarı.....	83
Tablo 57: Kadınların SED Yardımını Yeterli Bulma Durumları	84
Tablo 58: Kadınlara Göre SED Yardımın Eksiklikleri*	84
Tablo 59: Kadınların SED Hizmetine İlişkin Önerileri*	85
Tablo 60: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanları İle İlk Görüşmelerini Değerlendirmeleri.....	85
Tablo 61: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanları İle Kurdukları Mesleki İlişkiyi Değerlendirmeleri.....	86
Tablo 62: Kadınların Kendi Kararlarını Alma Durumları	86
Tablo 63: Kadınların Daha İyi Bir Hayat Yaşayabilmeleri İçin Gerekli Olan İhtiyaçlar*	86
Tablo 64: Kadınların Çalışma İsteği ve İŞKUR Başvurusu Yapma Durumları ..	87
Tablo 65: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına İlişkin Bilgileri.....	88
Tablo 66: Kadınların Eğitim Öğretim Kurumlarına Devam Etme İsteği	89
Tablo 67: Kadınların Gelecek Planları	89
Tablo 68: Kadınların Gelecek İçin Planlarında Yer Alanlar*	90
Tablo 69: Kadınların Yaşları ve Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki.....	91
Tablo 70: Kadınların Eşlerinin Yaşları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki	92
Tablo 71: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önceki Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	93
Tablo 72: Kadınların Hayatı Boyunca Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	94

Tablo 73: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	95
Tablo 74: Kadınların Eşlerinin Aldıkları Ceza Süresi ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki.....	97
Tablo 75: Çocuk Sayısı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki	97
Tablo 76: Okula Giden Çocuk Sayısı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki	98
Tablo 77: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önceki Aylık Net Gelir Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki	99
Tablo 78: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	100
Tablo 79: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Fiziksel Rahatsızlıkları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi....	102
Tablo 80: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Fiziksel Rahatsızlıkları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi....	102
Tablo 81: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Ve Sonra Uyku Sorunlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	104
Tablo 82: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sağlık Sorunlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	104
Tablo 83: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yalnızlık Hissetme Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	105

Tablo 84: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Profesyonel Destek Gereksinimindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	106
Tablo 85: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Psikiyatrik Tedavi Görme Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	107
Tablo 86: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetmedeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	109
Tablo 87: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşam Memnuniyetindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	110
Tablo 88: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Sosyal Güvence Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	111
Tablo 89: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sosyal Güvencedeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	112
Tablo 90: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Sosyal Yaşama Katılım Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	113
Tablo 91: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Sosyal Yaşama Katılım Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	114
Tablo 92: Kadınların Yaşadıkları Semttten Memnun Olma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	116
Tablo 93: Kadınların Eşleriyle İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	116

Tablo 94: Kadınların Çocuklarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	118
Tablo 95: Kadınların Akrabalarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	119
Tablo 96: Kadınların Arkadaşlarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	120
Tablo 97: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Semtin Güvenliğine İlişkin Görüşlerindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	121
Tablo 98: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Komşu ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	122
Tablo 99: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşu ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	123
Tablo 100: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Komşulardan ve Arkadaşlardan Karşı Cinsten Kişilerin Sözlü, Fiziksel Tacizine veya Benzeri Rahatsız Edici Davranışlarına Maruz Kalmalarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	124
Tablo 101: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çocuk Bakımında Sorun Yaşama Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	125
Tablo 102: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Gıda Gereksinimlerinin Karşılanmasıındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	126
Tablo 103: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularla İlişki Değişikliği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	127

Tablo 104: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	128
Tablo 105: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	129
Tablo 106: Kadınların SED Alma Süresi ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki.....	130
Tablo 107: Kadınların Aldıkları SED Miktarı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki.....	131
Tablo 108: Kadınların SED Yardımını Yeterli Bulma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	132
Tablo 109: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanlarıyla İlk Görüşmelerini Değerlendirmeleri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	133
Tablo 110: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanlarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	133
Tablo 111: Kadınların Kendi Kararlarını Alma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	134
Tablo 112: Kadınların Çalışma İsteği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	135
Tablo 113: İŞKUR Başvurusu Yapma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	136
Tablo 114: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına İlişkin Bilgileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	136
Tablo 115: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına Katılma İstekleri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	137

Tablo 116: Kadınların Eğitim Öğretim Kurumlarına Devam Etme İsteği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi.....	138
Tablo 117: Kadınların Gelecek Planları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	138
Tablo 118: Kadınların Özellikleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler .	148
Tablo 119: Kadınların Yaşadıkları Sorunlar Ve Öneriler	152

GİRİŞ

Kadınlar her toplumda ve kültürde büyük bir önem taşımaktadır, ailenin ve toplumun temel taşıdır. Yoksulluk her ülkenin var olan bir sorundur ama ağırlıklı olarak kadınlar tarafından yaşanan bir olgudur. Kadınlar, çocuklardan sonra yoksulluğa en fazla maruz kalan gruptur. Kadınların, cinsiyet eşitsizlikleri sebebiyle, istihdama, eğitime ve sağlık hizmetlerine erkeklere göre daha az katılması ve faydalanması yoksulluğu artırmakta ve sürekli kılmaktadır. Farklı sebeplerden dolayı tek başına kalan kadınlar da daha fazla yoksullukla karşılaşmakta ve pek çok sorun yaşamaktadırlar. Bu grubun içinde eşi vefat etmiş, boşanmış, yurtdışında çalışan, eşleri cezaevinde bulunan eşleri kadınlar yer almaktadır. Bu kadınların diğerlerine göre daha fazla yoksulluk yaşadıkları söylenebilir. Eşleri cezaevinde bulunan kadınlar ise bir çok sorun ile karşılaşmaktadır. Eşleri cezaevine girdikten sonra karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi ekonomik sorunlardır. Düzenli bir gelirin olmaması kadınların hayatında sosyal ve ruhsal sorunlara neden olacaktır. Eşleri cezaevinde olan kadınların gereken gıda, giyim, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılayamamaları nedeniyle sağlıklı bir yaşam sürdürmelerini beklemek mümkün değildir. Sahip oldukları ekonomik, sosyal, ruhsal, kültürel sorunlar ve olumsuz yaşam koşulları, eşleri cezaevinde olan kadınların daha dezavantajlı ve daha zor durumda olacaklarını düşündürmektedir. Eşleri cezaevinde bulunan kadınların bu nedenlerle sorunlarla başa çıkma düzeyinin de yeterli olmayacağı söylenebilir. Eşleri cezaevinde olan kadınlarla ilgili literatürde sınırlı sayıda bilgi bulunmaktadır. Kadınların dezavantajlı olan konularda başa çıkma becerilerini ortaya koyan çalışmalar da az sayıdadır. Bu nedenle araştırmada kadınların sosyal gereksinimleri, aldıkları sosyal ekonomik destekle ilgili görüşleri, sorunlarla nasıl başa çıktıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla çalışma, kadınların nasıl güçlendirilebileceği, başa çıkma becerilerinin nasıl geliştirilebileceği, sosyal hizmet uzmanlarının bu konularda neler

yapabilecekleri, verilen hizmetlerin nasıl geliştirilebileceği sorularına cevap arayan bir araştırmadır.

1. BÖLÜM

KONU YA KURAMSAL YAKLAŞIM

Bu çalışmada temel alınan noktalar eşleri cezaevinde olan kadınların yaşadıkları yoksulluk, sorunlar ve sorunlarla başa çıkma tarzlarıdır. Yoksulluk eşleri cezaevinde olan kadınların yaşam kalitelerini doğrudan etkileyen parametredir. Bu sebeple ilk olarak kavramsal açıdan kadın ve yoksulluk kavramlarına yer verilmiştir.

1.1. EŞLERİ CEZAEVİNDE OLAN KADINLAR

Toplumsal bir sorun olan yoksulluk, birlikte birçok boyutu ile bugün tanımlanmaya çalışılsa da, tam olarak sınırlarını belirlemek zordur. Yoksulluğun tanımlanması ve ölçülmesi ile ilgili sorunlar, kadın yoksulluğu söz konusu olduğunda daha belirgin hale gelmektedir. Kadınlar yoksulluğu erkeklerden daha farklı bir şekilde yaşar. Eşleri cezaevinde olan kadınların, diğer kadınlara göre, daha şiddetli ve yoksulluk içinde yaşadıkları düşünülmekte, yoksulluğun kadınlaşması olgusu kendini daha çok göstermektedir.

1.1.1. Kadın ve Yoksulluk

Yoksulluğu, asgari yaşam standartların altında yaşamak ve temel ihtiyaçların karşılanamaması olarak tanımlayabiliriz. Yoksulluk, tarih boyunca tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin karşı karşıya geldiği temel bir sorundur. Bu nedenle, dünyadaki tüm toplumların bu sorunla mücadele etmeleri gerekmektedir.

Drewnowski'ye göre yoksulluk, kişilerin ve hane halkının kendileri için uygun görecekları bir tatmini sağlamaya yetecek gelir düzeyine sahip olmaları veya asgari yaşam standardının gerektirdiği temel gereksinimlerin karşılanabilmesi

için yeterli miktarda gelirin elde edilememesi durumudur.
(İncedal, 2013: 18)

Yoksulluğun nedenleri üzerinde pek çok görüş ve değerlendirmeler bulunmaktadır ve zamana göre, ülkeden ülkeye göre değişebilir özelliklere sahiptir. Buna ek olarak, aynı zamanda bir ülke içinde gelir düzeyi, dini inanç, ırk, yaş, ikamet yeri, eğitim düzeyi ve gelişmişlik düzeyi gibi parametrelere göre de farklılıklar olduğu sonucuna varmıştır. (İncedal, 2013:32)

Yoksulluk eski bir kavramdır ve buna rağmen, sosyal ve ekonomik açıdan farklı olabilir. Yeni yoksulluk, Işık ve Pınarcıoğlu'nun ifadeleriyle,

“Sadece gelir / tüketim sorunları dolayısıyla yoksulların mutlak bir fakirlik çizgisinde yaşamasıyla ilgili değil, onların, yaşamlarını iyileştirecek „yapabilirliklerini“ kısmen ya da tamamen yitirmesiyle de ilgilidir” (Topgöl, 2013:284).

Yeni yoksullar kronik işsizlikle karşı karşıya kalan, ekonomik, sosyal ve siyasal olarak dışlanan, yoksulluklarıyla başa çıkmak için hiçbir ümidi kalmayanlardır.

“Yeni yoksulluk diye tanımlanan olgu, toplumsal dışlanma riski taşıyan, kenarda kalan, özellikle ekonomik ilişkiler açısından sistemle bütünleşmesi giderek zorlaşan bir tabakaya işaret etmektedir”. (Topgöl, 2013:284)

Buğra ve Keyder sosyal dışlanma, alt ve marjinalite kavramı ile yeni yoksulluk kavramını açıklamaktadırlar. Kenardalık, kenarda kalan ekonomik, siyasi ve kültürel anlamda sistemi ile uyumlu olmadığını gösteren bir kavramdır. Yeni yoksulluk kavramının özellikleri:

- Yeni yoksulluk, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere ait bir kavram değil.
- Yeni yoksulluk sadece ekonomik bir dışlanma değil, bir çok dışlanma süreci içermektedir.
- Yoksulluk nesilden nesile geçmektedir.
- Yeni yoksulluk, ağırlıklı olarak, diğer gruplardan daha çok kadınlar, yaşlılar, engelliler ve çocukları etkilemektedir. (Buğra, Keyder 2003)

Ekonomik özgürlük, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitsizlik, onun kontrolü, ücretlendirilmeyen olan emek, bütün zararlı olan gelenek ve görenekler, ekonomik bakımından, kadınların güçlendirilmesini engellemiş ve yoksulluğun kadınlaşmasının gelişmesini süratlendirmiştir. (Topgöl, 2013:285)

Teknik olarak yoksulluk insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için asgari yaşam standartlarına sahip olmamaları ile belirlenmektedir. Yoksulluk çok boyutlu bir kavramdır ve birden fazla tanımı vardır. Bunu açıklayabilmek için birçok kavramlar (objektif, subjektif, gelir, kadın yoksulluğu gibi) türetilmiştir. Bu kavramlar arasında, özellikle daha önce de sö edildiği gibi kadın yoksulluğu veya yoksulluğun kadınlaşması kavramı ön plana çıkmaktadır. Kadınlar yoksulluğu farklı bir şekilde, zamanlarda veya yerlerde yaşamaktadırlar. Genel olarak, kadınlar ve erkekler arasında toplumda var olan yapısal eşitsizlikler, kadınların yoksulluk ve görelî yoksulluk deneyimlerini farklılaştırmaktadır(Şener, 2009:2).

Yoksulluğun kadınlaşması ve kadınlar ile yoksulluk arasında önemli bir ilişki vardır. Bu yaklaşım, hem kavramsal ve yöntemsel birçok yönden eleştirilmiştir. Yalnız yaşayan kadınların yoksulluk deneyiminin, sadece bir demografik değişime bağlaması bu eleştirilerin odağında yer almaktadır, bu durumun yoksulluk anlayışının kuramsal ve metodolojik düzeyde bazı sorunlara neden olacağını belirtmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi eşleri cezaevinde olan kadınlar, yeterli gelir kaynağına sahip olmayan, boşanmış veya dul olan kadınlar, eşleri yurtdışında çalışan ve sosyal güvencesi olmayan kadınlar bu grubun içindedir (Uçar, 2011:24).

Yoksulluğun kadınlaşması kavramı, yoksulluk sorununa etkileyici bir başlık olmasa da, toplumsal bir problemdir. Yoksulluk, kadınlar için asgari bir gelire sahip olmadıklarını göstermekte, ayrıca sosyal yaşama katılamama, dolayısıyla sosyal dışlanmaya maruz kalabileceklerini düşündürmektedir. Yeterince eğitim alamadıkları için günümüzde kadınların çoğu ücretsiz aile işçileridir. Çalışan kadınlar söz konusu olunca da sonuç çok değişmemekte, çoğu düşük ücretlerle ve sigortasız bir işte çalışmaktadır. Bu nedenle, yoksul kadınların sayısının arttığı düşünülmektedir.

Literatürde, yoksulluk ve kadın yoksulluğu kavramları, yaygın olarak 'mutlak' ve 'görelî' yoksulluk kavramlarını kullanarak yoksulluğu ölçmek için kullanılır. Yapılan çalışmalarda, endeksleri konutlar, gelir düzeyi ve mali olanakları dayanan kullanılır. Kadın yoksulluğu kavramı, temelde,

- Yoksul kadınların oranı erkeklerden daha fazla olduğunu
- Kadın hane halkı reislerinin sayısının artması
- Kadınların yoksulluğu erkeklerden daha şiddetli yaşamaları kategorileri ile açıklanmıştır.

Topgöl'e göre, "kadınlar erkeklere göre yoksulluğu farklı biçimde yaşarlar, farklı algılar ve farklı stratejiler geliştirirler".
(Topgöl, 2013:289)

Cinsiyet açısından bakıldığında, kadınların yoksulluğu erkeklerin yoksulluğundan daha ağır ve yoğun yaşadıklarını göstermektedir. Kadın yoksulluğu cinsiyet eşitsizliği bağlamında 1970'lerden sonra ortaya çıkan kadınların çalışmalarından önem kazanmaktadır. Cinsiyet eşitsizliğine bakarak, kadınların yoksulluğunun farklı boyutları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, kadın yoksulluğunun ortadan kaldırmanın yolu, eğitimde olan cinsiyet eşitsizliği, işgücü piyasasına katılımda olan eşitsizlikleri, ev içinde eşitsizliklerinin ve farklılıklarının giderilmesiyle mümkündür.

Yoksullukta kadınların bir başka sorunu ayrımcılıktır. Yoksulluk kadınların deneyimleri ayrımcılık ile yoksulluk arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır. Kişiler arasındaki farklılıklar kadınlar arasında yoksulluk tehlikesini yükseltmektedir. Bu bağlamda tek ebeveyn olan kadınlar, eşleri cezaevinde olan kadınlar, dul olan kadınlar, boşanmış kadınlar, yaşlı kadınlar yoksulluğa farklı biçimde maruz kalmaktadırlar.

Yoksulluğun düzeyi arttığı zaman, yaşam standartlarının oluşabilmesi için bireylerin işgücüne dahil olması gerektiği düşünülmektedir. Ancak Türkiye'de kadınlar istihdam dışında kalmakta, büyük bir kısmında ücretsiz aile işçileridir, kayıt dışı sektörlerde veya sigortasız işlerde çalışmaktadırlar. Türkiye'de 2007 yılında kadınların toplam işgücüne katılım oranı %24,8 olduğu görülmektedir. Çalışmak, iş gücüne katılmak "yoksul olmamak" anlamına gelmez, ama kadın yoksulluğunu anlayışının önemli bir göstergesidir. (Şener, 2009:5)

Gelir günümüzdeki toplumlarda insanların temel ihtiyaçlarını karşılar. Toplumda gelir bireyler arasında önemli eşitsizliklerin oluşmasını sağlayabilmektedir. Türkiye'de kadınlar ve erkekler arasındaki gelir farkı önemli bir eşitsizlik olarak gösterilir. Türkiye, kadınlara yönelik sosyal transferlerin eksikliği, kadın istihdam oranının düşüklüğü göz önüne alındığında, kadınlar arasında ücretsiz aile işgücü oranı, gelir açısından kadınların büyük bir çoğunluğunun eşlerine ya da ailelerine bağlı oldukları söylenebilir. Uluslararası araştırmalara baktığımızda, toplumsal cinsiyet açısından gelir eşitsizliğini gösteren endekste, 115 ülke arasında Türkiye 109. ülkedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, "İnsani Gelişme Raporu" nda, Türkiye'de kadınların gelirin elde ettiği, erkeklerin gelirlerinin ortalama %26 olduğu belirtilmiştir. (Human Development Report, 2009:182)

Kadınların işgücüne katılımı Türkiye'de düşüktür ve bu durumu sorun olarak görmek gerekmektedir. Eşitsizliklerden dolayı bu oranın düşük olduğunu söyleyebiliriz. Kadınların işgücüne katılmama nedenleri olarak ev hanımı

(kadını) olma, çocuk bakma zorunluluğu, eğitim düzeyi düşük olması veya ailelerin çalışmasına engel oluşturmaktadır.

Literatürde kadın yoksulluğunun nedenleri bir çok açıdan açıklanmaya çalışılmıştır. Bunlar,

- kadının işgücü piyasasındaki konumu,
- hane içi eşitsizlikler ve
- eğitim olarak belirlenmiştir.

Yoksulluk gelir ile anlatılmaya çalışılan bir tanımdır. Sosyal hayata katılma, kadınlar için en önemli unsur, temel bir gelire sahip olmaktır. Yaşam için insanların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, farklı ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklara sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, temel gereksinimler dışında maddi refah da içinde olmalıdır. Bu anlamda, yoksulluk açısından iş gücü piyasasında kadınların eşitsiz konumu da kadınların ekonomik hayatlarının mağdur olduğunu göstermektedir. İş gücüne düşük katılımı, göç, düşük eğitim seviyelerinden dolayı düşük geliri, ücretsiz aile işçisi olarak çalışmak, düşük ücretle veya sosyal sigortasız çalışmak, Türkiye’de kadın istihdamının genel özellikleridir.

Türkiye’de kadın ve erkek için yüksek istihdam oranı bulunmamaktadır. 2011 yılında kadınlar %29 oranında iş gücüne ve %10,8 oranında istihdama katıldıkları görülmektedir. Aynı yılda, erkekler %71,7 oranında iş gücüne ve %65,6 oranında istihdama katıldıkları görülmektedir. 2011 yılında sosyal sigortasız ve kayıt dışı çalışanların oranı %41,8’dir. (TÜİK, 2012:1)

İşgücüne katılıp katılmayacağını, kadınların kararlarını etkileyen bir konu ise çocuk bakımıdır. Çocuk bakımı konusunda ekonomik veya maddi sıkıntılar işgücüne katılma sırasında kadının büyük engelleridir. Bu nedenle, kadınların eşlere veya babalarına bağlı olduklarını söyleyebiliriz. Ancak, işgücüne katılmak yoksulluğun kaldırabilmesi için yeterli değildir. Bu nedenle “çalışan yoksullar”

düzenli bir işe sahip olmadıkları için veya elde edilen geliri düşük olduğu için yoksulluk içinde kalmaktadırlar. Bir kadın bakış açısından, düzensiz iş, kayıt dışı çalışma veya düşük gelir, çocuk bakımı ya da hasta bakımı yükümlülükleri karşılayamaması, iş gücüne katılan kadınların yoksulluk ile karşı karşıya gelmelerine engel olmamaktadır (Topgöl, 2013:291).

Ev içi eşitsizlikler ise , evdeki kadınlara ve erkeklere verilen değerler veya kızların eğitim durumları ile açıklanabilir. Kadınlara yönelik eşitsizliği ilk olarak ev içinde görebiliriz. Ailelerde kız çocuklarının eğitime yeterince önem verilmediği, kızlara göre erkeklere daha fazla önem verildiği için ev dışındaki sorumluluklarda erkekler her zaman ön planda çıkmaktadırlar. Kızlar daha çok ev içinde annelere yardım etmektedirler. Bu nedenle evde çocukluktan başlayan cinsiyet eşitsizlikleri kadınlar tarafından kabul görmeye başlamaktadır. Çocukluktan itibaren başlayan kadının ikinci plana atılması hayatı boyunca sürdürmektedir.

Ev içi eşitsizlikleri yaratan bakış açılarından biri de toplumsal cinsiyettir. Kadınların yoksulluk oranı erkeklerin yoksulluk oranından daha yüksek olduğu ve yoksulluğun kadınlar tarafından daha güçlü bir şekilde yaşandığı aslında kadınlara bir önem verilmesi gerektiğini de göstermektedir. Bu bağlamda yoksulluk araştırmaları 1990 yılından sonra yeni bir boyut kazanmıştır. Yoksulluk araştırmalarda bu boyutlar cinsiyet rollerinin değerlendirilmesini vurgulamaktadır. Analizlerin sonucunda, kadınların yoksulluğu erkeklerden daha ağır değil ama daha farklı bir şekilde yaşadıkları ilişkiler ile birlikte, ev içi ilişkiler açısından bu farkı anlamak gerekmektedir.

Kadınların yoksulluğu sosyal normlar tarafından belirlenir ve toplumsal yapılar tarafından yeniden cinsiyet rollerinin etkisi ile ayırt edilmektedir. Yukarıda belirlendiği gibi, kadın yoksulluğu ekonomik, siyasi ve sosyal bakış açısından açıklamak gerekmektedir. Evi geçindirmek rolü erkeklere, ailenin üretimi sağlamak rolü ise kadınlara verildiği için, yoksulluğun sonuçlarının cinsiyete göre farklılığı göstermektedir. Mesleki beceri eksikliği nedeniyle, eğitimden

yeterince yararlanamadıkları için uzun çalışma saatleri olan işte veya sosyal sigortası olmayan işlerde çalışmak isteyen kadınlar, yoğun veya kayıt dışı sektörde çalışmaktadırlar. Aynı şekilde kadınlar eve gelen geliri, ailenin temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde faydalanmakla sorumlu tutulur. Eve gelen geliri düşük ise, bu durumla başa çıkmak kadınların sorumluluğudur. Bu yüzden, başa çıkabilmek için kadınlar birçok stratejiler düzenlemektedirler(Uçar, 2011:31).

Eğitim durumlarına bakıldığında; kadınların eğitimden yeterince yararlanmadıkları görülmektedir. Yeterli eğitim düzeyine sahip olmayan kadınlar çoğu zaman kayıt dışı işlerde, sosyal sigortasız veya düşük ücretli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Bu sebepten dolayı, yoksulluğunun hızlıca kadınlaştığını söyleyebiliriz.

Düşük eğitim seviyesine sahip olan kadınların sosyal sigortası olmadığı ve kayıt dışı bir işte çalıştıkları için kazandıkları ücretler düşüktür. Bu sebepten dolayı, kadınların çalışma isteklerinin azalması açıktır. Düşük gelirlerden dolayı ailelerde olan kız çocuklarını okutmak yerine evlendirmek veya ücretsiz aile işçiliğinde çalıştırmak yoksulluğun kadınlaşmasının önemli sebeplerindendir (Topgül, 2013:292).

Eşleri cezaevinde bulunan kadınlar, diğer yalnız yaşayan kadınlardan daha fazla yoksulluk içinde yaşadıkları, başa çıkma becerilerinin düşük olduğu düşünülmektedir. Örnek olarak, boşanmış bir kadının başa çıkma becerileri daha yüksektir, çünkü boşanma kararı eşleri arasında bir karardır. Boşanan kadınlar en başta yoksulluk içinde yaşayabilirler ama bir süre sonra yalnız kadın olmaya pozitif yaklaşım içinde bulunmaya başladığı görülmektedir. Boşanan kadın kendini daha kısa bir süre içerisinde toparlayıp böylece sorunlarla başa çıkabilmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce, bir işte çalışıp, eve geliri getirmişlerdir. Ancak eve gelen geliri ailenin ihtiyaçlar için yetmiyor olabilir bu nedenle kadınların eşleri cezaevine girmeden önce de yoksulluk içinde yaşamış olabilirler. Ayrıca kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra ekonomik

sıkıntıları daha fazla yaşayıp yoksullaştıkları görülmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınlar herhangi bir gelire sahip olmamaktadırlar. Evde düzenli geliri olmayıp kadınların iş gücüne katılımlarının sınırlı olması ve ekonomik özgürlüğüne sahip olmamasından dolayı yoksul kadını daha da yoksullaştırmaktadır.

1.1.2. Eşleri Cezaevinde Olan Kadınlar

2015 yılında ceza infaz kurumun verilerine göre kalan kişilerin sayısı 177 bin 262'dir. Bu kişilerin %85,4'ünü hükümlüler, %14,6'sını tutuklular olduğu ve %96,3'ünün erkeklerden oluştuğu görülmektedir (TÜİK, 2016:1).

Eşleri cezaevinde bulunan kadınlar çocukları için tek ebeveyn olan annelerdir. Kadınlar tek ebeveyn oldukları ilk zamanlarda genellikle çocuklarını yetiştirmekle ilgili endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Kadınların endişe duydukları diğer konular maddi sorunlar, sosyal yaşamda karşılaştıkları sorunlar ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamamalarından dolayı mutsuz olduklarını düşünmeleridir.

Kadınların yaşadıkları ekonomik sıkıntılar çoğunlukla çocuklar ile ilgilidir. Bu nedenle eşleri cezaevinde olan kadınlar diğer kadınlara göre daha fazla sayıda kurum ve kuruluşlardan yardım almaktadır.

1.2. EŞLERİ CEZAEVİNDE OLAN KADINLARIN SORUNLARI

Aile üyelerinden bir tanesinin hükümlü olması nedeniyle ailede ekonomik ve psiko – sosyal bir takım sorunları yaşanaçağı düşünülmektedir. Bu çalışmada yapılan araştırmalar ve araştırmacının bu alanda yaptığı uygulama çalışmasındaki gözlemlere dayanarak yaşadıkları sorunları belli gruplar altında toplamak mümkündür. (Dolek 2004:13, Tamkoç 2017:47)

Bunlar:

- Ekonomik sorunlar,
- Çocuklarla ilgili sorunlar,
- Sağlık sorunlar,
- Sosyal çevre ile sorunlar,
- Ulaşım,
- Temel tüketim maddeleri.

Aile üyelerinden özellikle babaların hükümlü olması ailede **ekonomik sorunları** yaratabilir. Kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önceki iş durumu, mesleği, çalışılan işin sürekli ya da geçici olması, aylık geliri ve sosyal güvenlik alıp almadığı önem taşımaktadır.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra karşılaştığı ilk sorunlardan birisi ekonomik sorunlardır. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınlar eve gelen geliri olmadığı veya düşük geliri olduğu belirtmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra düzenli bir gelir olmadığı için, kadınlarda ruhsal ve sosyal sorunlara neden olmaktadır. Kadınların eşleri genelde cezaevine girmeden önce marjinal işlerde çalışmaktadırlar, cezaevine girdikten sonra ailenin ekonomik durumlarının çoğunlukla olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Çocukların okul masrafları, yol parası ve çocukların diğer isteklerini karşılayamamasından dolayı kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları ekonomik sıkıntılar daha çok çocuklarla ilişkidir. Kadınlar için çocukların masrafları dışında gıda kira ve ev ile ilgili masraflar sorun yaratmaktadır. Ekonomik sorunların yaşanmasında önemli bir sebep kadınların ekonomik özgürlüğe sahip olmamasıdır, hayatı boyunca bir işte çalışmamaları ve çoğunlukla ev içi işlerle uğraşmaları bu sorunu yaşamalarına neden olabilmektedir. (Dolek 2004:25).

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları diğer bir sorun **çocuklar ile ilgilidir**. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuğunu tek başına yetiştirmekle ilgili zorlandıkları görülmektedir. Kadınlar tek ebeveyn rolüne

alışmaya çalışmaktadır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce çocuğun sorumluluğu birlikte paylaşılırken, eşleri cezaevine girdikten sonra tüm sorumluluğu kadınlar yüklenicekleri için bir korku yaşamaktadırlar. Hem çocuğu tek başına yetiştirmek hem de ekonomik sıkıntılar yaşamak kadınlarda olumsuz duygular yaşamaktadırlar. Aile üyelerinden birinin ayrılması gibi aile dengesini bozma ve ailede krizlere neden olmaktadır. Aile üyelerinden bir tanesinin hükümlü olması halinde onun sahip olduğu statüyü, geride kalan aile üyelerinden bir tanesinin üstlenmesi durumunda yaşanacak statü değışikliğı de ailede kriz yaşanmasına neden olabilecektir. Bu durumlarda kardeşler arasında çeşitli sorunlar ortaya çıkabilir. Aile içerisinde huzursuzluk sonucunda çocuklar tepkisel davranışlarda bulunarak sapma davranışı gösterebilir ya da kötü alışkanlıklar kazanabilirler. (Dölek, 2004:29).

Aile üyelerinden babaların hükümlü olması ailede **sağlık sorunları** yaratabilir. Eşleri cezaevinde bulunan kadınlar yaşantılarından dolayı fiziksel ve psikolojik olarak rahatsızlıklar yaşayabilmektedirler. Kadınların belirttikleri rahatsızlıkların kronik hastalıklar, göz hastalıkları, tansyon, baş ağrısı, romatizmal ve fiziksel hastalıklardır. (Dolek 2004:27) .

Eşleri cezaevine girdikten sonra ilk dönemlerde kadınlar yaşadıkları korku ile yalnız hissetmeye ve bir boşlük içinde düşmeye başlamaktadırlar. Bunun da depresyona yol açmaktadır çünkü eşleri cezaevine girmeden önceki birlikte yapılan aktivitelerin eşleri cezaevine girdikten sonra tek başına yapılmayacağı ya da bir problem ile karşılaştıklarında başa çıkamayacağı düşünceleri depresyon duygusuna yol açmaktadır.

Aile üyelerinden babaların hükümlü olması ailede **sosyal çevre ile sorunları** yaratabilir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal hayatları ile ilgili bir çok sorunlar yaşadıkları görölmektedir. Hükümlülük genellikle onur kırıcı bir durum olarak algılanmaktadır. Eşleri cezaevine girdikten sonra ve aile sorumluluğunu üstlendikten sonra kadınların sosyal hayatları çoğunlukla olumsuz etkilenmektedir. Kadınlar konumlarındaki farklılık ve yalnız

hissettiklerinden dolayı sosyal ortamlara girmekten kaçınmaktadır. Bu durum kadınların çevrelerini daralmaktadır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çevredeki insanların önyargılı yaklaşımlarından dolayı da sosyal hayatlarını kısıtlamaktadırlar.

Aile üyelerinden babanın hükümlü olması durumunda aile üyeleri yoğun destek arayışı içerisine girebileceklerdir. Bu destek ve güven yakın akraba komşu ve arkadaşlardan beklenir. Aile aradığı destek ya da güveni bulamazsa sorunlarıyla tek başına başa çıkmak zorunda kalmaktadır. Özellikle adi suçlardan dolayı gerçekleşen hükümlülük olgusunda aileler çevre tarafından dışlanır ya da çevrenin acıma duygusuyla karşı karşıya kalır bu durumda aile çevre ile ilişkilerini de bitirebilir. Çevrenin aileye karşı takındığı olumlu ya da olumsuz tavır, sosyo – kültürel yapısına ve ekonomik durumlarına göre değişkenlik gösterdiği gibi hükümlü ailesinin çevreyle olan ilişkisi suç türü ve süresine bağlı olarak da değişir.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra diğer yaşadıkları sorunu **ulaşımdır**. Büyük şehirlerde ulaşım gereksinimini karşılamak önemli sorunlar yaratır. Ekonomik güçlük içerisindeki bir aile hükümlülük durumundaki aile üyesinin ziyarete gidilmesi konusunda bile kısıtlamalar yapmak zorunda kalabilir. Ulaşım ile ilgili yaşanabilecek sıkıntılar eğitimlerine pek çok güçlüğün yanı sıra özellikle ekonomik güçlük içerisinde devam eden çocukların eğitimlerini yarıda bırakmalarına da neden olabilecek önemli bir sorundur.

Aile üyelerinden babaların hükümlü olması ailede **temel tüketim maddelerine erişim sorunu** yatatabilir. Hükümlü aileleri temel tüketim maddeleri gereksinimlerini ekonomik zorlanmaları nedeniyle tam olarak karşılayamamaktadır. Özellikle çok nüfuslu aileler bu sorunu daha çok yaşamaktadırlar. Kendi gelirleri ile satın alamadıkları çevrelerindeki insanların eskilerini kullanmakla çözümlmeye çalışmaktadırlar. Sosyal yardımlar hakkında bilgisi olanlar ise bu yardımlara yönelebilmektedirler.

Bu tür sorunlarla karşılaşan kadınların hayatlarını sürdürebilmek için başa çıkma yollarını güçlendirmek bu araştırmanın amaçları içinde yer almaktadır. Bu çerçevede çalışmanın bundan sonraki bölümünde başa çıkma tarzları ile ilgili bilgilere yer verilecektir.

1.3. BAŞA ÇIKMA TARZLARI

Başa çıkma tarzları veya mekanizmaları, hayatta kalma ve geçim sıkıntısı çeken veya tehdit altındaki insanlar tarafından gerçekleştirilen telafi edici eylemlerdir. Başa çıkma kapasitesi, stresli olaylara karşılık verme ve bunlardan kurtulma kapasitesidir. Başa çıkma tarzları sosyo – kültürel faktörlere bağlı ve onlardan etkilenmektedir.

Başa çıkma tarzları üç aşamadan oluşmaktadır. Birincisine “aşındırıcı olmayan” denir çünkü kalıcı hasar ya az ya da hiç bırakmaz. İkincisi “aşındırıcı başa çıkma” kalıcı zarara uğrar. Üçüncü ve son aşamada ise başa çıkma başarısız olduğu zaman ortaya çıkar ve bu durumda yoksulluk için bir kapı aralanmasına neden olur. (WHO 1998:3)

İnsanların sorunlarla başa çıkmaları dönemlere olan ilgisi son on yılda dramatik bir şekilde artmıştır. Bu araştırmanın başlangıç noktası, Lazarus tarafından 1966'da sunulan stres ve başa çıkma kavramsal analizidir. Lazarus sorunun üç süreçten oluştuğunu savunmuştur.

- Birinci değerlendirme, kendisine yönelik bir tehdit algılama süreci.
- İkinci değerlendirme, tehdide potansiyel bir tepki akılda getirme işlemidir.
- Başa çıkma, bu yanıtı yürütme işlemidir. Lazarus, bu süreçlerin bir işlemin sonucunun önceki bir işlemi yeniden canlandırabileceğini savunmuştur.

Başa çıkma sürecini araştırmak için Lazarus ve meslektaşları, o zamandan beri gözden geçirilmiş “Başa Çıkma Yöntemleri” adlı bir ölçek geliştirmişlerdir. Başa çıkma yöntemleri ölçeğinde, iki genel başa çıkma türü yer almaktadır. İlk olarak,

sorun odaklı başa çıkma yani, sorunları çözmek ya da stres kaynaklarını değiştirmek amaçlamaktadır. İkincisi, duygu odaklı başa çıkma olarak adlandırılır. Sorun odaklı ve duygu odaklı başa çıkma arasındaki ayrım önemli bir noktadır. Araştırma, tipik olarak başa çıkma yöntemlerine verilen yanıtların yalnızca iki yerine çeşitli faktörleri oluşturduğunu bulmaktadır. Genel olarak, araştırmacılar sorun odaklı başa çıkma dışındaki değişkenleri duygu odaklı başa çıkma üzerindeki değişiklikler olarak görürler. Ancak, bu faktörler çoğu zaman ters karşılıklı olma derecesine kadar oldukça keskin bir şekilde farklıdır. (Carver, Scheier, 1989:267)

1.3.1. Başa Çıkma Tarzlarında Önerilen Boyutlar

Başa çıkma tarzlarının işlevsel ve potansiyel olarak daha az fonksiyonel özellikleriyle ilgili bazı teorik argümanlar üzerine kurulmuştur. Daha önceki bazı araştırmaların adaptif başa çıkmayı engelleyebileceğini göstermesi nedeniyle diğer ölçekler dahil edilmiştir.

Aktif başa çıkma, stres faktörünü üstesinden gelebilmek, iptal etmek veya etkilerini düşürmek için yol alma sürecidir. Aktif başa çıkma, doğrudan eylem başlatma, çabalarını artırma ve basamaklı bir başa çıkma girişiminde bulunmayı kapsar. Aktif başa çıkma terimi Lazarus ve Folkman'ın (1984) ve diğerlerinin sorun odaklı başa çıkma teriminin düşünce yapısıyla benzerlik göstermektedir.

Planlama, eylem stratejileri ile yaklaşmayı, sorunlar ile en iyi nasıl başa çıkacağını ve atılacak adımları düşünmeyi içermektedir. Bu etkinlik net bir şekilde problem odaklıdır, ancak kavramsal olarak probleme odaklı bir eylem yürütmekten ayrılır. Ayrıca, planlama, ikincil değerlendirme sırasında ortaya çıkar, buna karşılık aktif başa çıkma, başa çıkma aşamasında gerçekleşir.

Başka bir taktik tutuklama uygulamasıdır. Kısıtlama, potansiyel başa çıkma stratejisi olarak sıklıkla fark edilmesede bazen stres için gerekli ve işlevsel bir

yanıttır. Kısıtlama başa çıkma, uygun bir fırsat buluncaya dek kendini beklemekte, kendisini geri alabilmekte ve erken davranmamaktadır. Bu, kişinin davranışının stres faktörüyle etkili bir biçimde ilgilenilmesi üzerine odaklandığı bir aktif başa çıkma stratejisidir.

Sorunlu odaklı başa çıkma ile ilişkili olan başka bir başa çıkma cevabı sosyal desteğin aranmasıdır. İnsanlar, sorunun odaklanma derecesini değiştiren iki sebepten dolayı sosyal destek isteyebilirler. Enstrümantal sebeplerden dolayı sosyal desteğe ihtiyaç duymak, tavsiye, yardım veya bilgi arayışına girmektir. Bu sorun odaklı bir başa çıkma yöntemidir. Duygusal sebeplerden dolayı sosyal desteğe ihtiyaç duymak, ahlaki destek veya anlayışa sahip olmaktır. Bu, duygu odaklı başa çıkmanın bir şeklidir. Bu iki sosyal destek çeşidi kavramsal olarak birbirinden farklıdır. Bununla birlikte, pratikte, sıklıkla birlikte gerçekleşirler.

Duygusal sosyal desteğe yönelme eğilimi eğer dikkatli davranılmazsa birçok yönden olumsuz sonuçlar doğurabilir. Birçok durumda işlevsiz olabileceğine inandığımız iki başa çıkma eğilimi, araştırma ile başa çıkmaktan ziyade laboratuvar araştırmalarına bağlıdır. Bu eğilimlerin birincisi davranışsal ayrılma: stres faktörüyle başa çıkma çabalarını azaltmak, hatta stresörün müdahale ettiği hedeflere ulaşma girişiminden vazgeçmek. Davranışsal ayrılma, çaresizlik gibi terimlerle tanımlanan fenomenlere de yansıtılır. Davranışsal ve zihinsel ayrılma, muhtemelen, test anksiyete ve sosyal kaygı gibi farklı alanlarda olduğu gibi başa çıkmada ve davranışın daha genel bir şekilde kendi kendine düzenlenmesinde işlev görür. Her ne kadar bir hedeften kurtulmak bazen oldukça uyarlayıcı bir cevap olsa da, bu cevap çoğu zaman uyarlanabilir başa çıkmayı engeller. İnsanların stresle başa çıktıkları durumlarda bu tür yanıtların rolünü daha iyi anlamak önem arz etmektedir. (Carver, Scheier 1989:268)

1.3.2. Başa Çıkmada Bireysel Farklılıklar

Kişisel farklılıkların başa çıkmayı nasıl etkileyebileceğini görmenin iki farklı yolu vardır. İlki daha belirgin olan olasılık şudur: İnsanların karşılarına çıkan stresli

durumlara onlarla birlikte getirdiği istikrarlı başa çıkma "tarzları" veya "eğilimleri" vardır. Bu görüşe göre, insanlar karşılaştıkları sorunlarla yeniden bir başa çıkma stratejisi geliştirmez, bundan daha ziyade zaman ve koşullar bakımından kısmen sabit kalan başa çıkma tarzlarını ortaya çıkarır. İkinci ihtimal bir adım daha ileri gider. Spesifik olarak, stresle başa çıkmada tercih edilen yolların geleneksel kişilik boyutlarının sebep olduğu söylenebilir. Yani, bazı kişilik özellikleri, insanlara, olumsuzluklarla karşılaştıklarında, belirli şekillerde başa çıkmasına neden olmaktadır. (Folkman, Lazarus 1980:225)

1.3.3. Kadınların Sorunları İle Başa Çıkma Yöntemleri

Yoksul ve yalnız olan kadınların karşılaştıkları sorunlarla farklı başa çıkma yöntemleri geliştirmektedir. Bazı kadınlar olumlu yöntemlerle bazı kadınlar ise olumsuz yöntemlerle başa çıkmaktadırlar. Eşleri cezaevinde bulunan kadınların sorunlar ile başa çıkma güçlerinin zayıf olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenleri aşağıda sunulmaktadır. (Aktaş 2007:70)

Bireyleşme yetersizliği: bir toplumun içinde her insanın çeşitli kimlikleri ve rolleri bulunmaktadır. Yoksul kadınların açısından bireysel kimlik ve bireyleşme yeterince öne çıkamamaktadır. Bunun nedeni ataerkil ideolojidir. Kadınlar eş, anne ya da kız evlat kimlikleri ile öne kımaktadırlar. Bu sebepten dolayı kadınlar kendi geçimlerini sağlayan ve bir yetkin kadın olarak görmeyip, önce birinin kızı veya eşi ya da annesi olarak görmektedirler. Bu nedenle yoksul kadınların çeşitli sorunlarıyla başa çıkmaları zayıf kalmaktadır.

Farkındalık düzeyinin düşüklüğü: eğitim ve özelleştirme eksiklikleri seviyesi yüzünden yoksul kadınlar birey olarak karşılaştıkları çeşitli sorunları tam olarak farkında değildir. Yeterli olarak farkında olmayan ve yaşanan problemler ile etkileyici bir şekilde mücadele etmeyi imkansızlaştırmak.

İmkansız etkili yeterince bilinçli ve deneyimlidir bu sorunları ile mücadele için.

Öğrenilmiş çaresizlik: yoksul kadınlar büyük ölçüde çaresizlik duygusuna bürünmüşlerdir. Çaresizliğin nedenleri öz saygısı, sosyal, ekonomik ve çevresel yetersizliklerden dolayı meydana gelmektedir. Yoksul olan kadın herhangi bir sorun ile karşılaştığı zaman, sorunun farkında olsa bile, sorunu aşmakta ve çözüm üretmekte yetersiz olacağına kendini inandırabilir.

Tükenmişlik duygusu: yoksul olan kadınlar çeşitli sorunlarla karşılaştıkları zaman kendilerini tükenmiş hissedebilmektedir. Yoksul olan kadında bu duygu varken başa çıkma imkansız olacaktır. (Aktaş, 2007:71)

Buraya kadar anlatılanlar daha çok bireysel bir süreç gibi görünmekle beraber başatmenin çok yönlü ele alınması gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Kadınların başatme tarzlarını geliştirmek ve güçlendirmek için pek çok kurum ve kuruluş, meslek grupları çalışmaktadır. Sosyal hizmet mesleği ve disiplini de bu çalışmalar içinde yer alan önemli aktörler arasındadır.

1.4. EŞLERİ CEZAEVİNDE OLAN KADINLAR VE SOSYAL HİZMET

Sosyal hizmet, sorun çözücü bir meslektir. Sosyal hizmet mesleği bireylerin sorunlarına hazır çözüm veren bir meslek değildir. Problemi çözebilmek ve çözüm bulmak sürecinde bireyle birlikte ilerleyen bir meslektir. Sosyal hizmet uzmanları bir kişi ile beraber problemin çözümüne yönelik seçenekleri değerlendirerek kişinin sorunuyla ilgili ne yapabileceğine ilişkin planlamaya yönlendirir. Bu süreçten sonra kişi herhangi bir sorunla karşılaştığında sorunu çözmek için, kazandırdığı müdahale etme yeteneği kullanmak için fırsat olacaktır. Sosyal hizmet uzmanının önceliği insanların kendilerini gerçekleştirmesi ve tüm toplumun sosyal refahını sağlamak için yardımcı olmaktır.

Sosyal hizmet her zaman yoksulluk ve yoksulluğun giderilmesi ile ilgilenen bir meslektir. Sosyal hizmet mesleği perspektifinden, yoksulluk sorununun çözümü mikro, mezzo ve makro düzeyde yaklaşımları ile yaklaşılabilir. Mikro düzeyde

işleyen daha fazla birey ile sorunun çözümü açısından ilgilenir, mezzo düzeyde gruplarla ve makro düzeyde ise sosyal hizmet politikası ile sorunun çözümü için yollar aranmaktadır.

Yoksul bireyler toplumda işsizlik, sosyal haklara erişememe ve sosyal dışlanma gibi çok çeşitli sorunlarla karşıya kalmaktadırlar. Sosyal hizmet bireylerin karşılaştıkları bu sorunlara kalıcı çözümler bulmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla çeşitli sosyal politikalar geliştirilmekte ve uygulamaktadır. Bu amaçla geliştirilen hizmetlerden biri de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından sunulan “Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti”dir. (Tamkoç 2017:55)

Sosyal hizmet müdahalesinde kullanılan feminist yaklaşımı, sistem yaklaşımı, krize müdahale yaklaşımı, rasyonel yaklaşım, fonksiyonel yaklaşım, görev odaklı yaklaşım gibi birçok yaklaşım bulunmaktadır. Bu çalışma için kadınların karşılaştıkları sorunlar ve başa çıkma tarzlarına bakıldığı için, **güçlendirme yaklaşımı** ele alınmıştır.

Toplumda her insan diğerinden daha güçlü pozisyonda olabilir. Herkes aynı güce ya da eşit fırsatlara sahip olamaz. Bu yüzden eşitlik ve çeşitliliğe ilişkin güç konuları ve sorunları arasında bağlantı olduğu görülmektedir. Güç kuramsal bir kavramdır ve bu yüzden farklı kuramsal perspektifler içinde farklı biçimlerde anlaşılabilir. (Thompson, 2016:18)

Güç psikolojik (kişisel) kültürel ve yapısal düzeyde ele alınabilir ve aynı zamanda yetkinliğe dayalı, söylemsel ve yapısal şekilde tanımlanabilir. Yetkinlik olarak güç, bizim sahip olduğumuz yetkinlik yani yapabilme becerisidir. Söylemsel olarak güç, düşünceler ve uygulamalar söylemler veya anlam yapıları sosyal alıştırmalarda yer almaktadır. Bu düşünceler ve uygulamalar güçlenerek normalleştiği ve olağan karşılandığı bazı kültürlerde veya sosyal çevrede sürekli devam etmesi ve kullanılmasıyla iyice kökleşerek kuramsallaşırlar. Yapısal olarak güç ise, sosyal yapılar içinde belli bir güç

hiyeraşisi vardır, ayrıca bu da ciddi bir sosyal eşitsizliklere neden olmaktadır. (Thompson 2016:19)

Literatürde yapabilme gücü ve gücü baskı olarak kullanma ile ilgili bir ayrım görülmektedir. Yapabilme gücü; bireysel yani gücünün yetkinlik modeline eşittir. Hedeflerimize ulaşmak için güce sahip olmak potansiyele sahip olmaktır. Gücü baskı olarak kullanma ise gücün insanlar üzerinde baskı kurmak için nasıl kullanabileceğini gösterir. Bunların dışında iiki tanım daha vardır; biri işbirliğine dayalı güç (kollektif yaklaşımdır) birlikte çalışarak cesaretlendirerek daha fazlasına ulaşır ikincisi ise; özden gelen güç tür,kişisel ve içten gelen kaynakları içermektedir.

Güçlendirme, ilk olarak insanlara "güç vermek" olarak tanımlanır. Ayrıca bu kelimenin tam karşılığı olarak alınmamalıdır.

"Güçlendirme insanlara kendi hayatları ve koşulları üzerinde daha büyük bir kontrol kazanmaları için yardım etmek olarak tanımlanabilir." (Thompson, 2016:42)

Güçlendirme güç kavramı ile bağlıdır. Kişisel (psikolojik) düzeyi, güven geliştirme, benlik saygısının artırılması ve beceri geliştirmeyi içermektedir. Kültürel (söylemsel) düzeyi, insanları frenleyebilen alıkoyabilen anlam çerçevelerine sahiptirler. Bu seviyedeki güçlendirme bu gibi anlam çerçevelerini zayıflatmayı içerebilir. Kalıp yargılarla mücadele etmek buna örnek olabilir. Yapısal düzeyi, bireyin yapısal konumlanışının gücün ve fırsatların bölüşümü açısından sonuçları bulunmaktadır. Güçlendirmenin bir biçimi bilinçlenmedir. Bilinçlenme deneyimlenen sorunların genellikle toplumsal yapıyla bağlantılı daha geniş sosyal ve politik problemlerle ilgili olduğu konusunda insanların farkındalığını artırmaya göstermektedir. (Thompson 2016:43).

Genel olarak güçlendirme insanın güçlerinin anlama ve kurmalarına yardımcı olma anlamına gelmektedir. İnsanların yardıma ihtiyaç duyabileceği pek çok durumlar olabilir: korku, düşük benlik saygısı, başkalarından gelen baskı, anksiyet, çatışma, acı çekmek, yaş, borç içinde yaşama, ruhsal sorunlar, öğrenmede güçlük çekmek, alkol veya madde kullanımı. Güçlendirme yoluyla çalışmak dikkatli bir şekilde dinlemeyi içermektedir ve mantıklı olarak yaptığımız şeyin yardımcı olmaya çalıştığımız insanların ilgileri ve talepleri dile getirebilir olması gerekmektedir. (Thompson 2016:41)

Güçlendirme yaklaşımında bireylerin sosyal işlevsellikleri arttırılmaktadır. Böylece yoksulluk sorunu ile karşılaştığı zaman bireylerin içinde bulundukları durum ile mücadele edebilmeleri ve insan onuruna yakışır bir yaşam sürdürebilmeleri için gerekli potansiyel açığa çıkarılabilmektedir. Ayrıca bireylerin kendi kararlarını kendilerinin vermesi, iyilik halinin geliştirilebilmesi için de güçlendirme yaklaşımı önemlidir. Bu nedenle sosyal hizmet uygulamalarında özellikle de yoksulluk ile mücadele konusunda yapılan çalışmalar söz konusu olduğunda güçlendirme yaklaşımı mutlaka uygulanması gereken bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. (Tamkoç 2017:74)

Kadın yoksulluğu konusunda güçlendirme yaklaşımı önem taşımaktadır. Kadınlar sorunlarla başa çıkabilmeleri için ve kimseye ihtiyaç duymadan sorunlarının üzerinde gelebilmeleri için güçlü yanlarının farkında olmaları gerekmektedir.

Güçlendirme yaklaşımı ile yoksullukla mücadele edildiğinde sorunlarla mücadele edebilmek kişinin değişmesi gerektiği değil aksine sorunlarla mücadele edebilmek için toplumda işlev görmeyen ve artık dönemin ihtiyaçlarına cevap vermeyen kurumların değiştirilmesi belki de kaldırılarak yerine yeni kurumların oluşturulması gerektiği anlayışı hâkimdir.

Yukarıda bahsedildiği gibi yoksulluk müdahalede ve kadının güçlendirilmesinde makro düzeyde sosyal politikanın olusturulması ve gerçekleştirilmesi önemli rol

oynamaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de kadınların güçlenmesi için bir çok çalışmalar yapılmıştır.

Eğitim, kişinin yaşam kalitesi, sosyal ve kişisel değişimi, sosyal grupları ve cinsiyetler arasındaki eşitsizlikleri düşürebilecek bir anahtardır. İyi ve kaliteli bir eğitime sahip olabilmesi için ve eğitimdeki eşitliğinin sağlanması amaç ile “Taşınmalı İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim Uygulaması” yürütülmektedir. Sivil toplum ve uluslararası kuruluşları eğitimde önemli bir rol oynamaktadırlar. Onların işbirliği sayesinde bir çok projeler ve programları düzenlenmiştir. Aynı şekilde MEB ve halk eğitim ve mesleki eğitim merkezlerin yürütüldüğü programların sayesinde kadınların okulaşma oranı ve mesleki beceri yükseldiğini göstermektedir. (ASPB Türkiye’de Kadın 2017:22)

Sağlık, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi, üreme hakları ve üreme salığı gibi konularda önerilerinden oluşan Eylem Programı, Türkiye tarafından 1995 yılında imzalandı. Bununla birlikte hem kadın hem de erkek dahil olduğu ve tüm hayat döngüsünü kapsayacak bir şekilde ele alındığı, kadın ve erkek için duyarlı bir üreme sağlığı anlayışı benimsenmiştir. Bu Eylemin düzenlediği bir çok kritik alandan birisi Kadın ve Sağlıktır. (ASPB, Türkiye’de Kadın, 2017:28)

İstatistik verilere göre Türkiye’de kadınlar **işgücü** piyasasında dezavantajlıdırlar.

Düşük eğitim seviyelerine sahip oldukları için veya yeterince meslek beceriye sahip olmadıkları için kadınların bir çoğunluğu ev hanımı olmaktadır. Kadınların hane içi işler ile uğraşmaları işgücüne katılmama nedeni olarak görmektedirler. Çalışan olan kadınlar düşük ücret olan bir işte veya sosyal güvencesiz veya kayıt dışı bir işlerde çalışmaktadırlar. Kadınların işgücüne katılım oranı yükseltmek için için ASPB, İŞKUR ve diğer kurumları birçok projeleri gerçekleştirmişler. Birbirinden farklı olan projelerin amaçları kadınların yaşam koşulları iyileştirmek, güçlendirmek, işgücüne katılım artırılmak, meslek becerileri geliştirmektedir. (ASPB, Türkiye’de Kadın 2017:34)

Ancak Türkiye’de aile politikası henüz tam anlamıyla hayata geçirilmemiştir. Aile yardımları ve ayni ve nakdi yardımlar verilmektedir. Ancak verilen yardımlar çoğu zaman yetersiz olduğunu göstermektedir. Ayni ya da nakdi olan yardımlar dağınıktır. SHÇEK, belediyeler, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları hizmet verilmektedir. Bu kurumlar ve kuruluşlar birbirinden farklıdır ve aynı zamanda yardım alınacak ailelerin tespit edilmesi ve hak sahipliliği ölçmesi diğer sorunlara neden olmaktadır. Örneğin, SHÇEK kreş, gündüz bakımevi ailenin işlerini devralacak hizmetler verilmektedir.

“1675 adet kreş ve gündüz bakımevi bulunmasına rağmen sadece 877 çocuğun ücretsiz bakım hizmetinden yararlanıyor”
(ASPB,Tek Ebeveynli Aileler, 2011:38)

Bu hizmet yeterince yaygınlaştırılmadığı görülmektedir. Tek ebeveynli aileler için SHÇEK’in verdiği diğer hizmet kadın konukevidir. Kadın konukevlerinde, kadınların durumlarının incelenmesi ve sorunlarının çözülmesi hedeflenmektedir. Bazen, kadınlara yeni bir ev veya iş bulma, psikolojik destek gibi konularda yardım etmektedir.

Bu çalışmada kadınların başa çıkma becerileri ile çalışıldığı için onların güçlendirilmesi için bireysel ve toplum düzeyinde pek çok çalışmasının yapılması gerekmektedir, gelişmenin sağlanabilmesi için güçlendirme yaklaşımının kavramları ve hak temeli anlayışı nedeniyle bu çalışmada bu yaklaşım ele alınmıştır.

Çalışma kadınlar ile olduğu için, güçlendirme yaklaşım yanında, **feminist yaklaşımı da** ele almak gerekmektedir.

Güçlendirme yaklaşım gibi feminizm sosyal hizmet mesleğinde önemli bir yer almaktadır. Feminizm ekonomik, politik ve sosyal alanlarda kadın haklarını korumak ve cinsler arası eşitliğe yönelik organizasyonları kapsayan bir

kavramdır. Bu kavramda önemli olan ilk konu eşitlik. Feminizm kadın ve erkeklerin aynı hak ve özgürlüklere sahip olması gerektiğini savunur.

Feminist sosyal hizmet uygulamaları, cinsiyetçiliğe karşı çıkan uygulama alternatif ve yeni bir tür olarak ortaya çıkmıştır. Feminist sosyal hizmet uygulaması, kadınların sorunları deneyimini etkileyen nedenler dikkat çekip ve kadınların bu sorunlara karşı garanti altına almayı çalışmaktadır.

Feminist sosyal hizmet uygulamasını şekillendiren temel unsurlar:

- Kadınların farklılıklarını tanımak.
- Kadınların güçlü ve değerli hale getirmek.
- Kadın grupları arasında eşitsizlikler yok etmek.
- Kadınların kendi hayat ile ilgili kararları verebilme yoluna yönlendirmek.
- Sosyal şartlar içinde kadınların yerini belirlemek.
- Kadınlara, kendi gereksinimleri dile getirmek ve sorunlarına buldukları çözümleri ifade edebilmek için yönlendirmek.
- Bireysel olan politikaların uygulamaları mikro, mezo ve makro düzeyde kabul etmek.
- Kişisel problemler ve güçlükler yeniden tanımlamak.
- Kadınların gereksinimlerini hayatlarının her bölgede diğerleriyle etkileşimlerde bulunan diğer tüm kişiler gibi tutmak.
- İlişkileri tanımak ve bunun birey ya da grup seviyende ne olduğu ve nasıl gerçekleştiğini anlamak.
- Kadınların sorunlarının nedenleri teşfik etmek ve mücadele oluşturmak.
- Yaşanan problemlere karşı çözümler bulmak. (Buz 2009:58)

Feminist oryantasyon liberal, sosyalist ve radikal feminizm olarak sınıflandırılabilir. Liberal feminizm varolan politik sistemde, eşitliğe, fırsatlara ve siyasal haklara ulaşmayı vurgulamaktadır. Sosyalist feminizm kadının ezilmişliğini ataerkilden alan cinsiyetçilik, ırkçılık ve sınıf ayrımı arasındaki etkileşme bağlamaktadır. Radikal femizim ataerkilliği yok edilmesi gereken büyük bir etki olarak görmektedir. Sosyal hizmet mesleği ve feminist kuram

arasında uyum bulunmaktadır. Sosyal hizmet mesleği kadın müracaatçılarına hizmet sunma sürecinde giderek kadınların bakış açısını kullanmayı tercih etmektedir. (Açar 2001:15)

Feminist sosyal hizmet, feminist aile terapistlerinin çalışmalarından etkileyip ve parçalanmış ailenin gereksinimlerine ilişkin bütüncül bir bakış sağlamaktadır. Bu yaklaşımda tek ebeveynli aile, dış destek sistemlerinin kullanımı ve diğer güçlendirme stratejileri ile güçlendirilebilen bağımsız bir sistem olarak görülür. Feminist sosyal hizmet eşitli bir ilişki yaratıp ve ihtiyaç açısından herkes için uygun bir iyilik halini getirmeyi amaçlar. Mikro düzeyde kadınlarla çalışırken feminist uygulamanın amacı kadınların içsel duygularına ve kişisel güçlerine ulaşmaktadır. Feminist perspektif mezo düzeyi kadının çevresi ile ilişkilere odaklanmaktadır, hem çalışma hayatındaki hem de özel hayatındaki ilişkileri ve etkileşimleri içermektedir. Makro uygulamada ise kadınlar ile ilgili sosyal politikalara ve yapılara bakarak değişimi makro boyutta düzenlemeleri ve değişimi hedeflemektedir. (Açar, 2001:20)

Feminist sosyal hizmet kadınlarının gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalan bir yapı olarak teşhis eder ve aileye bütüncül bir bakış getirir. Kadınların refahı için hem politika değişikliklerini hem de bireysel düzeyde müdahaleleri savunmaktadır. Kadınların içinde bulunduğu sıkıntılı durumda feminist uygulamanın bu ailelerle çalışırken kullanılmasının gerekliliğini artırmaktadır.

Kadınlarda iki durumu açığa çıkarmak çok önemlidir. Bir, bu ailelerde kadın bütün ebeveyn sorumluluklarını tek başına yerine getirmenin tüm ağırlığını ve baskısını üzerinde hisseder. İki, kadınlar büyük bir yoksulluk içindedir. Bu düzeyde aileyi ihtiyaç duyduğu kaynaklarla ilişkilendirmek çok önemlidir.

Kadınlarla çalışırken kullanılması gerek önemli yaklaşım ise güçlendirme yaklaşım. Güçlendirme yaklaşım çok önemli boyut taşımaktadır çünkü müracaatçıların kendi hayatlarını idare edebilmesi ve güçsüz hissettikleri

durumlarda kendilerini güçlü hale gelmeleri için onları destekleyip beceri kazandırmak ve onların gereksinimlerini anlamaktadır. (Açar, 2001:23)

Bu yaklaşımın uygulamalarında kadının güçlendirilmesiyle ilgili iki nokta:

1. Kavram ağır feminist kuramcılar tarafından kullanılır ve şiddet travmaya maruz kalan kadınlara rastlamak olanıktır.
2. Kadının kendi varlığını kanıtlaması, göstermesi ve kendi değerinin artması ile kadına toplum içinde verilen ve ondan beklenen geleneksel rollerin kıskacında kalanın durumu ikili bağlanma olarak ifade etmektedir. (Buz, 2009:60)

Bu çalışmada kadınlara vurgu yapmak önemlidir, çünkü SED hizmeti aslında çocuklar üzerinde kadınlara verilmektedir ve tüm sorumluluk kadınların üzerindedir. Aile bütünlüğünü sağlamak için verilen bu hizmet öncelikle olarak çocuk koruma amacını taşımakla beraber kadına sorumluluk yüklemesi açısından onu güçlenmesine yardımcı da olabilir. Babanın olmayışı kadının ağırlıklı olarak ailenin reisi olması kendi hayatı ve çocukların hayatı ile ilgili kararlar alması ve dolayısıyla güçlenmesini sağlayabilir.

Bu güçlenme süreci sosyal hizmet açısından değerlendirdiğimizde bir değişim sürecidir ve planlı bir şekilde uygulanması gerekir. Bu nedenle çalışmanın sonraki bölümünde sosyal hizmet müdahalesi ile ilgili bilgi verilecektir.

1.4.1. Sosyal Hizmet Müdahalesi / Değişim Süreci

Sosyal hizmet mesleki müdahalesi, müracaatçıların güçlerinin değerlendirilmesi altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar:

1. Tanışma
2. Ön değerlendirme
3. Planlama
4. Uygulama
5. Son değerlendirme
6. İzleme

Bu süreçler uzman ile müracaatçının ilk görüşme ile başlamaktadır. İlk aşama olan tanışma sonrasında diğer aşama olan ev incelmesine geçilmektedir. Ev incelemesi bireyin yaşadıkları çevrenin değerlendirilmesi, bireyinin yaşadığı sorunların ve sahip olduğu güçlerin değerlendirilmesidir. Sosyal ve ekonomik destek hizmeti kapsamında altı ayda bir izleme çalışmaları yapılmaktadır. Bu süreçte müracaatçılar başvurunun kabul edilmesi aşamasından sonlandırılması aşamasına kadar yaşadıkları tüm sorunlarla ilgili olarak meslek elemanından danışmanlık istemektedirler. Müracaatçılar bu süreçte hizmetin geçici bir destek olduğu konusunda bilinçlendirilmeli ve sonlandırma aşamasına hazırlanmalıdır. Mesleki müdahale boyutunda meslek elemanları tarafından müracaatçılara sorun çözme becerileri kazandırılmakta, müracaatçılara danışmanlık ve savunuculuk yapılmaktadır. Yalnızca birey değil etkileşim içerisinde olduğu sistemlerde var olan sorunlar da müdahale sürecinde ele alınmakta ve müracaatçıların sorun çözme kapasiteleri geliştirilmektedir.

Sosyal hizmet tarihsel açıdan incelendiğinde ilk olarak odağında birey olduğu görülmektedir. Ancak zamanla yalnızca bireyin ele alınmasının sorunları çözmek konusunda yetersiz olduğu görülmüş ve “çevresi içinde birey” anlayışı kabul görmeye başlamıştır.

Sosyal hizmet uygulaması bireyin sorunları ele alırken sadece bireyleri değil, aynı anda grupları ve sosyal politikaları göz önünde bulundurur. Bu bağlamda sosyal hizmetin çalışma mikro, mezzo ve makro sistemler ile ilgilenir.

Mikro Düzey: En sık kullanılan müdahale düzeyi olarak karşımıza çıkmakta olan mikro düzey uygulamalar bireylerin yaşamış oldukları yaşamsal krizler, işle ilgili sorunlar, duygusal sorunlar gibi konularda yapılan uygulamaları kapsamaktadır. Mikro düzey çalışmalarda bireyler ya da aileleri odak alınarak mesleki müdahaleler yapılmaktadır. Mikro düzeyde yapılan uygulamalarda ağırlıklı rehberlik ve danışmanlık rolleri yerine getirilmektedir. Mikro düzey uygulama, sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçı birlikte hazırladığı planı gerçekleştirmesidir. Bireylerin karşılaştığı sorunların çözümü için sosyal hizmet uzmanları düşünce yapısını değiştirme, model olma, kendine emir verme, gerçeğe yüz yüze getirme, davranışları değiştirme teknikleri kullanılabilir. Mikro düzeyde, müracaatçıya ve müracaatçının en yakınları, yakın arkadaşları ve aile üyeleri ile olan etkileşimine odaklanır. Bu uygulama düzeyi, kişiler arası yardım, doğrudan yardım ve klinik uygulamaları içermektedir. Mikro düzey uygulamada önemli olan müracaatçı ile çalışmaktır. Müracaatçı ile birlikte çalışıp ve hareket etmek önemlidir. Müracaatçı ile çalışırken onun sorunlarını önceliklerine göre sıralamak gerekmektedir. Müracaatçının sorunları sıraladıktan sonra, gereksinimler biçiminde tanımlanmak gerekmektedir. Sorunları gereksinimler olarak tanımlanmak önemlidir çünkü SHU ve müracaatçı neyin gerçekleştirilmesi gerektiğini ve amacı belirleyebilirler. (Duyan, 2014:232) Kadınların başa çıkma güçlerine artırmak için mikro düzeydeki çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Mezzo Düzey: Temelleri 1800'lü yıllara dayanmakta olan grup çalışmalarını kapsamaktadır. Sosyal bir varlık olan küçük gruplar içerisinde var olmakta ve yaşam deneyimleri edinmektedir. Dolayısıyla dış dünya ile etkileşimi grup yaşantısı içerisinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla gruplar bireylerin güçlerini açığa çıkarıcı etki yaparak zorluklarla mücadele etmelerinde yardımcı olmaktadır. Bu nedenle eski adı ile sosyal grup çalışması olan grup çalışması

sosyal hizmet mesleki müdahalesinde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Mezzo düzeyindeki uygulamalarda, aile yaşantısıyla ilgili ilişkiden daha uzak kişiler arası ilişkilerle ilgilenilmektedir. Bu düzeydeki ilişkiler, kişisel yardım ya da terapi gruplarındaki kişiler, okul, komşular arasındadır. Mezzo düzeyde, gruba çalışırken önemli adımlar: grupların amacı ve hedefleri belirlemek, destek kaynakları ve grup üyeleri saptanmak, üyeler seçmek, grup kompozisyonu belirlemek, üyeler gruba yönlendirilmektir. Gruplarla sosyal hizmet uygulaması görev grupları ve tedavi grupları şeklinde gerçekleştirilebilir. Görev grupları bir dizi hedefi ya da görevi gerçekleştirmek amacıyla oluşur. Görev grupları daha çok kurumlarda veya örgütlerde kurulur. Bireylerin duygusal ve toplumsal ihtiyaçlarını odak alan her grup tedavi grubu olarak tanımlanabilir. Tedavi gruplarının beş türü vardır: gelişme, terapi, eğitim, sosyalleştirme ve destek grupları. Gelişme gruplarının amacı üyelerinin gelişmesini desteklemek ve teşvik etmek. Terapi grupları, ciddi duygusal ve kişisel sorunları olan kişilerden oluşur. Bu grubun amacı üyelerin kendi sorunlarını derinlemesine keşfetmelerini ve onları çözebilmektedir. Eğitim grupları bilgi sağlamak amacıyla oluşur. Kendi üyelerine bilgi edinme ve farklı beceriler öğrenmesi için yardım etme bu gruplarının önemli bir noktasıdır. Sosyalleştirme gruplarının amacı sosyal olarak daha kabul edilebilir hale gelebilmeleri için üyelerinin davranışlarını ve tutumlarını değiştirmek veya geliştirmektir. Destek grupları belirli özelliğe sahip insanların birbirlerine destek, bilgi ve imkan sağlamak amacıyla oluşur. (Duyan, 2014:299)

Kadınlar hem uygulama yaptığım süreçte hem de bilgi toplama aşamasında kendileri gibi eşleri cezaevinde olan kadınlarla birlikte olmaktan ve deneyimleri paylaşmaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle kuruluşlarda bu kadınların bir araya gelmesi sağlayan beraberinde farkındalık ve eğitim almalarını kolaylaştıran grup çalışmalarının kadınların güçlendireceği düşünülmektedir.

Makro Düzey: Mikro ve mezzo düzey uygulamaların sorunları çözmek için yeterli olamayacağı durumlarda daha kapsamlı çalışmaları içinde barındıran

makro düzey uygulamalar karşımıza çıkmaktadır. Makro düzey uygulamalar birey ya da gruptan ziyade toplumsal boyutta bir değişim yapılmak istenildiğinde kullanılmaktadır. Makro düzey uygulamalarda incinebilir, risk altındaki grupların karşılaştıkları ya da karşılaşması muhtemel sosyal sorunlara yönelik olarak ihtiyaç analizi yaparak sosyal politikaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Sosyal politika kavramı ilk var oluşunda sadece işçilerin hayat şartları, koşullarını iyileştirmeyi amaçlanmıştır. İlerleyen dönemlerde ise daha kapsamlı olup uygulama alanlarını genişletmiştir. Günümüzde çevre, kadın, çocuk hakları gibi toplumsal olaylarda da etkili olmaya başlamıştır.

Sosyal politika kavramı yoksulluk, bireylerin işsizlik, gelir dağılımını dengeleme, kaldırma, sağlık hakkı ve eğitim ve önleme amaçlarını benimsemiştir. Bu hedeflerin hepsi devlet, sosyal güvenlik, sosyal yardım, asgari ücret ile gerçekleşecek. Sosyal politika, toplumu oluşturan bireylerin sosyal ihtiyaçlarını karşılama amaçlı faaliyetleri içeren bir kavramdır ve sosyal adalet ve sosyal eşitlik için tüm ilkeleri içerir.

Sosyal politika çerçevesinde, birçok farklı konularda sosyal politikalar üretilmesiyle diğer taraftan sosyal politikanın sosyal desteğe ihtiyaç duyan kesimi sınırlandırarak uygulamaları azaltmaktadır. Yeni paradigma, yapısal gelen işsiz ve yoksul odağa kaymıştır. (Uçar, 2011:51)

Sosyal yardımlar birçok konularda gereksinimler karşılabilmek için yapılmaktadır. Sosyal yardımların iki sınıfı vardır. Bu ayni ve nakdi sınıflandırma olarak tanımlanır. Parasal yardımın dışında, her tür yardımları ayni yardımlar kapsamaktadır. Ayni yardımlar, eğitim, gıda, yakacak, giyim, eşya gibi yardımları içermektedir. Düzenli, aylık veya bir kez yapılan ödemeler nakdi yardımları kapsamaktadır. Nakdi yardımlar, sağlık, barınma, yaşlılara yapılan, özürlü ve işsiz yardımları kapsamaktadır. Yardım sınıflarından hangisi tercih edilmeli veya ne kadar yardım verileceği insanların ihtiyaçlarına göre tanımlamaktadır. Bu bağlamda sosyal refah hizmeti, yoksulluğun tehlikelerini

durdurmasının, görelî yoksulluğu göz önünde tutması açısından önemlidir. (Uçar, 2011:57)

Yoksullukla mücadele yöntemlerinde belirlenecek iki farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yoksulluğun çalışma ile birlikte algılanması ve işgücüne dönüştürülmeleri gerektiğidir. İkinci olarak, yoksul olan kişinin işten öte yandan bir insan olarak özgürlüklere ve haklara sahip olması gerekmektedir. Her iki görüşe de uygulanacak politikalarda farklılık olsa da, sosyal politika aracılığıyla yapılacak tüm düzenlemelerin yoksulluğun veya sosyal dışlanmaya etkisi olacaktır.

Gelir ve yoksulluk arasındaki ilişkilere bakıldığında, kadınların işgücüne katılımındaki sorunlar, kadınların yoksulluğu için daha önemlidir. Bu nedenle, bu alandaki uygulamalar, yoksullukla mücadele etmek için yararlıdır. Sosyal politika uygulamalarının kadın yoksulluğunda ortaya çıkardığı en önemli noktalardan biri istihdam sorunudur. İşgücüne katılım düşük olması, sosyal sigortası olmayan işlerde çalışması, kayıt dışı çalışması veya ücretsiz aile işgücü eksikliği gibi kadınların sorunlarının en belirgin olanlarıdır. Bu nedenle sosyal politikanın rolü ve temel önceliği işgücü politikanın kadın yoksulluğu ile mücadelede olmasıdır. Bu bağlamda pasif sosyal politikalar, meslek becerileri artırma, işgücüne katılım yükseltme, genel olarak işsizliği azaltma, işe dönüş hızlandırılması amaçlayan aktif işgücü politikaları kadınların işgücüne katılımı çoğaltmak için önemli fırsatlar tanımaktadır.

Çalışma hayatında artan kadının katılımı için politika öncelikleri:

- Çalışma hayatına kadının katılımını engelleyen faktör düşük eğitimidir. Bu nedenle eğitim yolu kadınları işgücüne hazırlayıp beşeri sermayelerini artırıp yoksullukla mücadele için etkili bir uygulamadır.
- Aktif işgücü politikalarının, çalışma hayatına kadının katılımını yükseltmede başka bir anlamı vardır.

- Kadınların işgücüne katılımı yükseltilmesi, istihdamı olumlu olarak etkileyecektir. Bu bağlamda kadının işgücüne katılım ve çalışma konuyu desteklenmesi hem kadın yoksulluğu ile mücadele etme hem de kadının güçlenme anlamına gelmektedir.
- Kadınların esnek çalışma saatleri, sosyal güvence olan işler stratejilerinin geliştirilmesi, işgücüne katılımı artırmaktadır.
- Kadınların işgücüne katılımı engelleyen faktör, çocuk, hasta veya engelli bakımıdır. Bu nedenle bakım hizmetlerinin geliştirilmesi, kadınların işgücüne katılım artırmasında önem taşımaktadır.

Kadınların işgücüne katılmamalarının sebepleri, düşük eğitim seviyeleri ve meslek becerilerin dışında, eşitsizlikler, kadınlara yönelik şiddet ve kadınların geleneksel olan sorumluluklar da yer almaktadır. Bu bağlamda, istihdam alanında değil, aynı zamanda eşitlik politikalarının tüm alanlarında, yoksulluk veya sosyal dışlanma riskini azaltmak için yardımcı olabilmektedir.

Yoksulluk çok boyutlu bir olgu olduğu için, onu yok etmek için birçok mekanizmanın yürütülmesini gerektirmektedir. Türkiye’de belediyeler ve SYDV, yoksulluğa karşı çok boyutlu hizmetler uygulayan kurumlardır. İki kurum aileye, bireye gıda, yakacak, barınma, sağlık ve nakit gibi yardımlarında bulunmaktadır. (Akınar, Şahin, Zengin, 2012:23)

Aynı şekilde SHÇEK ve Aile Danışma Merkezleri, kadın yoksulluğunu yok etmek için birçok programlar yürütmektedir. Tüm programlar kadınların güçlendirmesine, becerileri ve bilinç düzeylerinin artırmasına katkı sağlamaktadır.

ÇATOM ve İŞKUR da kadın yoksulluğu mücadelesinde, kadınların güçlenmesi, sosyal yaşama ve işgücüne katılım yükseltilmesi gibi birçok destekleyici programlar yürütülmektedir.

Sosyal hizmet müdahalesi, verilen yardımlar kadınların hayatında önemli bir yer almaktadır. Müdahallenin önemli bir amacı da kadınları güçlendirme

alışmalarıdır. Sosyal ekonomik hizmetlerinin asıl amacı yardıma muhtaç kadınlara iyi bir hayat sunmak değil bu yolda kadınların daha iyi yaşam koşulları olan bir hayatı olması için desteklemektir.

Kadının güçlendirmesi cinsiyet eşitliğini, ekonomik bymeyi, kalkınma barış ve güvenliğin elde edilmesini temel araçlardan biri olarak kabul etmektedir. Birçok kurum, kuruluş ve sivil toplum rgt kadının güçlendirilmesini farklı bağlamalarda ele almaktadır. (Zihinoğlu, 2013:2)

Kadın yoksulluğu yok etmek için yürütülen programlar kadınların güçlenmesi veya genel olarak toplumdaki olan kadının konumu iyileşmesi anlamına gelmektedir. (Global Compact Türkiye, 2014:4)

1.4.2. Sosyal Ve Ekonomik Destek Hizmeti

Bu desteği, yoksulluk içinde yaşayan, temel ihtiyaçlarını karşılayamayan, yaşam standardı düşük düzeyde olan ailelere verilmektedir. Sosyal ve ekonomik destek hizmeti çocuklar üzerinde verilir, bunun yanı sıra, çocukların bakımında daha iyi imkanlar sağlamak amacıyla verilir. (ASPB, ocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü)

Sosyal ve ekonomik destek hizmeti yoksulluk içerisinde bulunan bu sebeple temel yaşam gereksinimlerini asgari düzeyde bile sürdürmekte zorluk çeken bunun için yeterli kaynak sahibi olmayan kişi ve ailelere bu hizmet için ayrılan kaynaklara göre yapılan ayni ve nakdi desteklerdir.

Sosyal ve ekonomik destek hizmet olarak;

- Ailenin yoksunlukları ortadan kaldırmayı amaçlayan aile ve çocuklarla mesleki çalışmalar yapmaktadır.

- Gençlerin ya da ailelerinin gereksinimlerini karşılama sürecinde sosyal sorunların tespiti ve çözümü için gerekli rehberlik ve destek sağlayarak yaşam standartlarını yükseltmektedir.
- Kamu kurum ve kuruluşları ve yardım faaliyetlerine gönüllü kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanmaktadır.
- Bu hizmetinin uygulamasında gençlere ve korunmaya muhtaç çocuklara öncelik verilmektedir.
- Bu desteğe ihtiyaç duyan aile ya da çocuk, kısa dönemde yaşamlarını sürdürebilmek için imkanlar ile kavuşmaktadır.
- Bu hizmet, sosyal güvenlik sistemindeki boşlukları doldurmak için planlı bir şekilde geliştirilmelerine açıktır.
- Bu desteğe başvuranları meslek edindirme kurslarına ve eğitime yönlendirir.
- Sosyal ekonomik destek hizmeti, çocukların bakım tedbir kararları alınmadan önce aileleri desteklenmektedir.
- Korunma altında bulunan çocukların ailelerine dönebilmeleri için uygun kararları getirip aileye bakılıp desteklenmektedir.
- Çocukların eğitim devam etmesinin sağlanmaktadır.
- Tüm ailelerin bilgilerin gizliliği ve kişisel verilerin korunması ilkesi olarak işlem yapmaktadır.

Sosyal ve ekonomik destek hizmeti, yoksullukta kalan, eğitimi devam eden, çok kötü yaşayan dönem, geçindirmekte ve ihtiyaçlarını karşılayamayacak çocuklar üzerinde ailelere verilmektedir.

2016 yılında istatistik verilere göre, koruma altına alınmadan aile yanında dexter verilen çocuk sayıları 84.872'dir ve aileye döndürülen çocukların sayısı 11.227'dir. (ASPB, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü)

Tablo 1: Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinin Verilecek Destek Miktarı:

Ödeme Oranları		2017 Ocak – Haziran
En Yüksek Devlet Memuru Katsayısı		9500
Memur Maaş Katsayısı		0,096058
En Yüksek Devlet Memuru Aylığı		912,551
Eğitim grupları	Oranlar %	
Okul öncesi çocuk	50	456,28
İlköğretime devam eden çocuk	75	684,41
Orta öğretime devam eden çocuk	80	730,04
Orta öğretim seviyesinde olup okula devam etmeyen çocuk için	50	456,28
Yüksek öğretime devam eden çocuk	90	821,30
Kuruluş bakımından ayrılan gençler	40	365,02
Ortalama	73,75	673,01
Çeyiz Yardımı		1.368,83
Geçici Ekonomik Destek Tutarı		
1 kat		912,55
2 kat		1.825,10
3 kat		2.737,65

Devlet memuru aylığındaki değişmelere göre bu miktar da değişecektir.
(ASPB, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü)

10 Haziran 2013 yılında Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi hizmet vermeye başlamıştır. Birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla sosyal politikalar oluşturmak ve uygulamak bu merkezinin misyonudur. Sosyal Hizmet Merkezi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmaktadırlar. Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nde Yapılan Çalışmalar:

- SED hizmeti
- Evde bakım hizmeti,
- Çocuk ve gençlere yönelik sosyal hizmet faaliyetleri,
- Kadınlara yönelik hizmetler,
- Şehit yakınları ve gazilerimize yönelik hizmetlerdir.

Araştırmacı bu merkezde yüksek lisans programında uygulama derslerini tamamlamış ve özellikle eşleri cezaevinde olan kadınlarla çalışmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN SORUNU

Sosyal ekonomik destek hizmeti alan kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki ve cezaevine girdikten sonra değişen yaşam deneyimleri, temel ihtiyaçlarının belirlenmesi, yaşanan sorunlar, hizmet sürecine ilişkin değerlendirmeleri, çözüm önerileri ve başatma becerileri ile ilgili billerin ortaya konması ve geliştirilmesi bu çalışmanın temel sorunudur.

1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tezin amacı Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nden sosyal ekonomik destek hizmeti alan ve eşleri cezaevinde bulunan hükümlü eşlerinin özelliklerini, karşılaştıkları sorunları, yararlandıkları SED hizmetine ilişkin görüşlerini belirlemek ve başa çıkma tarzları ile ilişkilerini değerlendirmektir. Ana amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Eşleri cezaevine giren kadınların sosyo – demografik özellikleri (yaş, doğum yeri, öğrenim durumu, meslek durumu, çalışma durumu, çocuk sayısı, çocuk yaşları, okula giden çocuk sayısı, eşlerinin aldıkları ceza süresi) ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişkiler nelerdir?
2. Eşleri cezaevine giren kadınların yaşadıkları sorunlar (kadınların duydukları hissleri, fiziksel rahatsızlıkları, uyku sorunları, sağlık sorunları, sağlık sorun turları, yalnızlık hissetme durumları, profesyonel destek gereksinimleri, psikiyatrik tedavi görme durumları, ait hissetme durumları, yaşam memnuniyeti, sosyal güvence durumları, sosyal yaşama katılım durumu) ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişkiler nelerdir?
3. Eşleri cezaevine giren kadınların yararlandıkları sosyal ekonomik destek hizmeti (SED) hizmeti öğreniş biçimi, yardım başvurusunda yardım alma durumları, yardım eden kişi, yardım başvurusunda sorun yaşama durumları, yardımın bağlanma süresi, yardımın miktarı, yardımın yeterli bulma durumları,

yardımın eksikleri, SED hizmetine önerileri, sosyal hizmet uzmanlarla ilk karşılama değerlendirmesi, sosyal hizmet uzmanlarla ilişkileri, kendi kararlarını alma durumları, iyi bir hayat yaşayabilmek için ihtiyaçları, çalışma isteği, İŞKUR başvuruları, meslek edindirme kurslarına ilişkin bilgileri ve katılma istekleri, eğitim öğretim kurumlarına katılımları, gelecek planları) ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişkiler nelerdir?

1.7. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Kadın yoksulluğunu yok edebilmenin önemli bir noktası, kadınların güçlendirilmesidir. Kadınların güçlendirilmesinin amacı başa çıkma ve mücadele etme becerilerini artırmaktır. Yoksulluk sadece kadınların sorunu değildir ama toplumda var olan cinsiyet eşitsizliklerden dolayı en fazla kadınları etkilemektedir. Toplumsal eşitsizliklerden dolayı, düşük eğitim seviyeleri, ev işleri ve çocuklardan sorumlu olmaları, diğer gruplara göre kadınların yoksulluk riskini artırmaktadır. (Şener, 2009) Bu sebep ile elde edilen bilgiler, kadınların güçlenmesine katkı vereceği için önemlidir.

Eşleri cezaevinde olan kadınlarla ilgili literatürde sınırlı sayıda bilgi bulunmaktadır. Kadınların dezavantajlı olan konularda başa çıkma tarzlarını ortaya koyan çalışmada da az sayıdadır. Dolayısıyla bu araştırma ile eşleri cezaevinde olan kadınların sosyal hizmet gereksinimlerinin neler olduğu, sorunlarla başa çıkma tarzlarının neler olduğu tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle literature bu yönde katkı vereceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada, kadınların hangi konularda gereksinimlerinin olduğunun belirlenmesi, kadınların deneyimlerinin ele alınması, başa çıkma tarzlarının ortaya konması, sosyo ekonomik destek hizmeti ile ilgili görüşlerinin alınması bu konuda çalışan meslek elemanları ve bu alanda politika üreten meslek elemanları ve kuruluşlara yeni bilgi, çalışma olanağı ve çözüm önerileri geliştirilme sunduğu için önemlidir.

1.8. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

- Bu çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formu ve başa çıkma ölçeği kadınların ihtiyaçlarını belirlemek için yeterince uygun olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan kadınların sorulan sorulara doğru yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

1.9. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma Altındağ Sosyal Hizmet Merkezinde SED hizmet alan ve eşleri cezaevinde olan kadınlar ile sınırlıdır. Araştırma Ağustos 2017 – Ekim 2017 tarihlerini kapsamaktadır.

Merkezden hizmet alan kadınlara sadece kuruluş ortamında ulaşılmış olması görüşme yapılan kadın sayısını sınırlandırmıştır.

1.10. TANIMLAR

Eşleri cezaevinde kadınlar: Altındağ Sosyal Hizmet Merkezinde dosyası bulunan ve 2017 yılında çocuklar üzerinde sosyal ekonomik destek hizmetinden yararlanan kadınlar.

SED Yardımı: Sosyal ve ekonomik destek hizmeti yoksulluk içerisinde bulunan bu sebeple temel yaşam gereksinimlerini asgari düzeyde bile sürdürmekte zorluk çeken bunun için yeterli kaynak sahibi olmayan kişi ve ailelere bu hizmet için ayrılan kaynaklara göre yapılan ayni ve nakdi desteklerdir.

Eşleri Cezaevinde Olan Kadınların Yaşadıkları Sorunlar: Aile üyelerinden birinin hükümlü olmasının ailede psikososyal ekonomik , çocukların bakımı

yetiştirilmesi, yaşadığı çevresiyle ilişkileri , ulaşım, giyim, gıdaya erişim ile ilgili sorunlardır.

Başa Çıkma Tarzları: Başa çıkma tarzları hayatta kalma ve geçim sıkıntısı çekilmiş veya tehdit altındaki insanlar tarafından gerçekleştirilen telafi edici eylemlerdir. Başa çıkma tarzları stresli olaylara karşılık verme ve bunlardan kurtulma kapasitesidir. Bu çalışmada başa çıkma tarzları ölçeğinden alınan puanlardır.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini eşleri cezaevinde olan ve sosyo – ekonomik destek hizmetinden yararlanan kadınlardan oluşturmaktadır. Başlangıçta, araştırma nitel olarak planlanmıştır. Ancak yapılan ilk görüşmede Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Altındağ Sosyal Hizmet Merkezinde araştırma nicel olarak devam etmesini tavsiye edilmiştir. Araştırmaya nicel çalışma yapılarak devam edilmiştir.

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Çok sayıda oluşan bir aşamada, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da örnekleme üzerinde yapılan bir taramadır. İzleme veya kesit alma yaklaşımı ile yapılmaktadır. İzlemede, zamansal gelişim ya da değişimi belirlenecek değişken için belirli bir başlangıç noktasından aynı eleman ya da birimler üzerinde alınır ve sürekli veya periyodik olarak gözlenir. Kapsamlı gözlemler derinlik ve genişliği gerekli olup kullanılan bir yaklaşımdır. (Karasar, 1984:83) Bu araştırma ilişkisel tarama modelidir. Bu modeli, iki veya birçok değişken arasında değişimler ve varlığını belirlemek için kullanılır. Bu modelde iki teknik vardır. Bu tekniklerden ilki korelasyon, ikincisi karşılaştırma tekniğidir. Bu araştırmada karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Karşılaştırma, sonuç ilişkisini tahmin etmeye çalışır. İlk değişken bağımsız, ikinci bağımlı değişken. Bağımsız değişken bağımlı değişkene göre farklılığının olup olmadığı araştırılır. Bu karşılaştırmada korelasyon düzeyini belirlemek mümkün değildir ve sonuç ilişkisi var/yok biçimdedir. Araştırmacının doğal bir ortamda olduğu için, bulgular daha geçerlidir. (Karasar 1984:90)

Bu çalışmada eşleri cezaevinde olan kadınların sorunları ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişki bakıldığı için ilişkisel tarama model kullanılmıştır.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEME

Araştırmanın örneklemini Altındağ Sosyal Hizmet Merkezinde sosyo ekonomik destek hizmeti alan ve eşleri cezaevinde bulunan hükümlü eşleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni eşleri cezaevinde olan ve 2017 yılından itibaren sosyo ekonomik destek alan kadınlardan oluşmaktadır. Altındağ Sosyal Hizmet Merkezinde toplam 131 eşleri cezaevinde olan ve sosyo ekonomik destek alan kadın bulunmaktadır. Araştırma esnasında merkezden hizmet alan tüm kadınlarla görüşmek istenmiştir. Ancak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verdiği izinde görüşmelerin sosyal hizmet merkezinde yapılmasını evlere çalışmayı yapan kişi resmi görevli olmadığı için uygun görmemiş, görüşmelerin sosyal hizmet merkezinde gerçekleştirmesini önermiştir. Araştırmacı kadınları telefonla tek tek arayarak kuruluşa davet etmiş ve araştırma amacını anlatmıştır. Bunu her kadın için üç kez tekrarlamıştır. Kadınların bir kısmı sağlık sorunları, hamilelik ve küçük çocuk sorumlulukları nedeniyle görüşmeye katılamaması ve araştırmanın gönüllülük esasına dayalı olması nedeni ile eşleri cezaevinde olan ve sosyo ekonomik destek alan toplam 59 kadın ile görüşülmüştür. Böylelikle çalışma evreninin % 45'ine ulaşılmıştır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Nicel veriler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nde ve Ankara Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi'nde dosyası bulunan Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinden yararlanan ve eşleri cezaevinde bulunan kadınlardan görüşme formu ve başa çıkma tarzları ölçeği ile toplanmıştır.

2.3.1. Görüşme Formu

Araştırmadaki veriler ilk kısmında araştırmacı tarafından hazırlanmış olan görüşme formu ile toplanmıştır. Bu konu ile ilgili sayısal verilere bu bakanlığın istatistiklerinden ulaşılmıştır. Yardım miktarları yararlananları ilgili yaş, eğitim, miktar, süre ile ilgili bilgilere erişilmiştir. Bu kaynaklara bakarak anket soruları oluşturulmuştur. Görüşme formu, kadınların sosyo – demografik özelliklerinin, eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşam deneyimlerinin, hizmet sürecine ilişkin değerlendirmelerinin, karşılaşılan sorunlarının, çözüm önerilerinin ve sosyal hizmet gereksinimlerinin saptanmasına yöneliktir. Anket 102 sorudan oluşturulmuştur. Ankette açık uçlu ve kapalı uçlu sorular bulunmaktadır. Veri toplamak için, kadınlarla yüz yüze görüşülmüştür. Bu tekniğin seçilmesinin nedeni kadınların okuma yazma ile ilgili zorluklarının olmasıdır. Görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılmamıştır.

2.3.2. Başa Çıkma Tarzları Ölçeği

Araştırmanın ikinci kısmında kadınların başa çıkma tarzlarını belirlemek için başa çıkma tarzı ölçeği kullanılmıştır. Başa çıkma yöntemin genel eğilim psikolojik sıkıntı azaltılması veya strese yönlendiren kaynakların azaltılmasıdır. Bu nedenle başa çıkma tarzların ve tepkilerinin sınıflandırmasına neden olmuştur. Buradan öne çıkan sorun odaklı başa çıkma duygusal odaklı başa çıkma yaklaşıma karşı kaçınmadır. (Bacanlı, Sürücü, İlhan, 2013:82)

Lazarus ve Folkman'ın modeline göre başa çıkma kişinin stresle karşıladığı zaman sonuçları değerlendirmesi ve bu sürecinin onu duygusal ve davranışsal tepkilerini etkilemektedir. Onların geliştirdiği ölçeği ilk başta almış maddeden oluşmaktadır. Lazarus ve Folkman'ın geliştirdikleri ölçeği Türkiye'de 1995 yılında Şahin ve Durak tarafından gerçekleştirilmiş. Türkiye'de kullanılan ölçek otuz maddeden oluşmaktadır.

Ölçekte cevaplar şu şekilde sıralanmıştır:

- 0 puan olan, hiç bana uygun değil,
- 1 puan, kısmen bana uygun,
- 2 puan, çoğunlukla bana uygun,
- 3 puan, tamamen bana uygun.

Ölçek beş farklı yaklaşımlardan oluşmaktadır. Bunlar:

- 0 – 15 puan arası sosyal destek arama,
- 0 – 15 puan arası iyimser yaklaşım,
- 0 – 24 puan arası çaresiz yaklaşım
- 0 – 21 puan arası kendine güvenli yaklaşım
- 0 – 18 puan arası boyun eğici yaklaşım.

Ölçekte her yaklaşım için puanlar ayrı hesaplanmaktadır. Her yaklaşımda kişinin aldığı puanlar yüksek ise, başa çıkmada o yaklaşımı tercih ettiği, puanları düşük ise, yaklaşımı daha az kullandığı göstermektedir. (Türküm, 2002:25)

2.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Kadınların ankete verdikleri yanıtlar öncelikle gruplanmış açık uçlu sorular istatistik çözümleme için hazırlanmıştır. Elde edilen veriler “SPSS 15.0 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)” ile işlenip çözümlenmiş ve çizelgeler ile sunulmuştur.

Yapılan ilk değerlendirmelerden biri verilerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin yapılan değerlendirmedir. Bu çerçevede Tablo 2’de de görüldüğü gibi sadece kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşımda normal dağıldığı belirlenmiştir. İstatistik konusundaki literatürde çalışılan sayısının 50 civarında olduğu durumlarda olasılığa dayalı olmayan verilerin kullanılması uygun görülmüştür.

Tablo 2: Verilerin Normal Dağılım Testi

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yaş	,104	59	,179	,950	59	,017
İyimser yaklaşım	,135	59	,010	,944	59	,009
Çaresiz yaklaşım	,084	59	,200*	,984	59	,614
Kendine güvenli yaklaşım	,137	59	,008	,891	59	,000
Boyun eğici yaklaşım	,119	59	,036	,970	59	,156

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Bu çerçevede ilişkileri belirlemek için Spearman, iki değişken arasındaki farkın bakmak için Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla değişken olduğu durumlarda farka bakmak için KruskalWallis kullanılmıştır. Ayrıca cezaevi öncesi ve sonrası farklılık olduğunu belirten kadınlar için veriler düzenlenmiş ve iki değişken arasında farka bakılmıştır.

2.5. SÜRE VE OLANAKLAR

Araştırmanın veri toplama süreci Ağustos – Ekim 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş. Araştırma gerçekleştirirken bütün masraflar araştırmacı karşılamıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Üçüncü bölümünde araştırmaya katılan kadınlarına ilişkin bulgular ve buna ilişkin yorumlama yer almaktadır. Bulgular iki ana bölüm altında ele alınmıştır. Bunlar kadınların tanıtıcı bulguları ve kadınların özellikleri ile başa çıkma becerileri arasındaki ilişkilerdir.

3.1. KADINLARIN TANITICI BULGULARI

Birinci bölüm altında araştırmada elde edilen bulgular kadınların ve eşlerinin sosyo – demografik özellikleri, kadınların ihtiyaç ve gelir ilişkileri özellikleri, yaşadıkları sorunlar, yaşadıkları çevreye ilişki sorunları, başa çıkma tarzları ve yararlandıkları hizmete ilişki görüşleri adı altında altı temel başlıkta toplanmıştır.

3.1.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri

Bu altı bölümde araştırmaya katılan kadınların ve eşlerinin yaşları, doğum yerleri, öğrenim durumları, meslek durumları, çalışma durumları, eşlerinin yaptıkları işleri, alınan ceza süresi, çocuk sayısı, çocukların yaşları, okula giden çocuk sayısına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3: Kadınların ve Eşlerinin Yaşları

Kadınların Yaşları	Sayı	%	Eşlerinin Yaşları	Sayı	%
19 – 26	12	20,4	19 – 26	4	6,8
27 – 36	33	56,1	27 – 36	25	42,4
37 – 46	12	20,4	37 – 46	28	47,5
47 – 54	2	3,4	47 – 54	2	3,4
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 3'ü incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların en az 19 ve en çok 54 yaşında oldukları ve ortalama 32 yaşında oldukları görülmektedir. Eşleri

cezaevinde olan kadınların yaş dağılımına bakıldığı zaman en fazla oranın %56,1 ile 27 – 36 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu grubu %20,4 oran ile 19 – 26 ve 37 – 46 yaş aralığı izlemektedir. En düşük oran ise %3,4 ile 47 – 54 yaş aralığıdır. Araştırmaya katılan kadınların eşlerinin en az 22 ve en çok 52 yaşında oldukları ve ortalama 35 yaşında oldukları görülmektedir. Kadınların eşlerinin yaş dağılımına bakıldığı zaman en fazla %47,5 ile 37 – 46 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu grubu %42,4 oran ile 27 – 36 ve %6,8 oran ile 19 – 26 yaş aralığı izlemektedir. En düşük oran ise %3,4 ile 47 – 54 yaş aralığıdır.

Araştırma kapsamında görüşülen eşleri cezaevinde olan kadınların ve eşlerinin bir çoğunun genç oldukları (27-36; 37-46) görülmektedir. Kadınların genellikle erkeklerden daha genç yaşta evlendiği görülmektedir. Bu oran ise Türk kültüründe geleneksel yapıları yansıtmaktadır. Yapılan araştırmalarda kadınların erken yaşta evlendikleri için evlilik döneminde sorunlara neden olabilmektedir. Genç yaşta evlendiklerine ek olarak genç yaşta çocuk sahibi olma sorunlara başa çıkılması güç bir hal almaktadır. (TÜİK 2014:18)

Tablo 4: Kadınların Doğum Yerleri

Doğum Yeri	Sayı	%
İl merkezi	54	91,5
İlçe merkezi	4	6,8
Köy	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 4'ü incelediğimizde araştırma kapsamında görüşülen kadınların %91,5'i İl merkezinde doğduğu görülmektedir. Kadının %6,8'lik oranı İlçe merkezinde doğmuştur. Köyde doğan kadınların oranı ise %1,7'dir.Tabloya bakıldığı zaman çoğu kadınların İl merkezinde doğduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Kadınların ve Eşlerinin Öğrenim Durumları

Kadınların Öğrenim Durumu	Sayı	%	Eşlerinin Öğrenim Durumları	Sayı	%
Okuryazar değil	10	16,9	Okuryazar değil	1	1,7
Okuryazar	2	3,4	Okuryazar	2	3,4
İlk okul mezunu	40	67,8	İlk okul mezunu	50	84,7
Lise Mezunu	7	11,9	Lise mezunu	6	10,2
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 5'e bakıldığında araştırmaya katılan kadınların %67,8'i İlk okul mezunu olduğunu göstermektedir. Okuryazar olmayan kadınların oranı ise %16,9'dur. Tablo kadınların %11,9'unun Lise mezunu olduğunu görülmektedir. Tabloda okuryazar olan kadınların oranı ise %3,4'tür. Kadınların eşlerinin %84,7'sinin İlk okul mezun olduğu görülmektedir. Kadınların eşlerinin Lise mezunu oranı ise %10,2'dir. Kadınların eşlerinin %3,4'ü okuryazar ve %1,7'sinin okuryazar olmadığı görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet istatistiklere göre 2013/14 yılında okuryazar olmayan erkeklerin oranı %1,3, kadınların oranı ise %6,6'dır. İstatistiklere göre 2013 – 2014 öğretim yılında kadınlar ve erkekler arasında okulaşma oranlarında fark gözlenmemektedir. Kadınlarda okulaşma oranı %40,9, erkeklerde % 38,9'dır. Bu çalışmada okuryazar olmayan kadınların oranı İl merkezinde doğmasına rağmen erkeklerin oranından daha yüksektir. Okuryazar oranlarında kadın ve erkek arasında fark gözlenmemektedir. Erkekler kadınlardan daha yükek oranında İlk okul mezun olduklarını göstermektedir. Ayrıca Lise mezunu olan kadınların oranı erkeklerden daha yüksektir. Bu çalışmaların bulguları istatistik veriler ile paralellik göstermemektedir. (TÜİK 2013:64)

Türk Kadınlarında Sosyal Sermaye Oluşumu araştırmasına göre kadınların %8'inin okur-yazar olmadığı, %5'inin kadının okur-yazar olduğu, %42'sinin kadının ilköğretim mezunları, %14'ünün kadının ortaokul mezunu, %26'sının kadınlar lise mezunu ve kadınların %6'sının üniversite mezunu oldukları görülmektedir. (Arat, Icağasıoğlu-Çoban, Polat 2013:102)

Tablo 6: Kadınların ve Eşlerinin Meslek Durumları

Kadınların Meslek Durumları	Sayı	%	Eşlerinin Meslek Durumları	Sayı	%
Ev Hanımı	54	91,5	Marjinal İşler	11	18,6
Serbest meslek	2	3,4	Zanaatkar	14	23,7
Yok	3	5,1	Serbest meslek	34	57,6
Toplam	59	100,0	Total	59	100,0

Tablo 6'yi incelediğimizde görüşülen kadınların %91,5'inin ev hanımı olduğunu göstermektedir. Kadınların %5,1'i meslek sahibi olmadığını ve %3,4'ünün serbest meslekte çalışmaktadır. Kadınların eşlerinin meslek durumlara bakıldığı zaman %57,6'sinin serbest meslekte çalışmaktadır. Kadınların eşlerinin %23,7'i zanaatkar işlerde ve %18,6'si marjinal işlerde çalışmaktadır.

2016 yılındaki Aile Yapısı Araştırması'na göre, kadınların yaptıkları işler, yemek pişirme, bulaşık ve çamaşır yıkama, ev temizliği ve ütü yapmak, erkeklerin ise tamir, boya badana, fatura yatırmadır. (TÜİK 2017:1) Bu çalışmada kadınların ev içi işlerle uğraştığı ve eşleri cezaevine girmeden önce ise serbest mesleğe sahip oldukları görülmektedir. Bu çalışmanın bulguları Aile Yapısı Araştırması ile paralellik göstermektedir.

Benzer bulgular Türk Kadınlarında Sosyal Sermaye Oluşumu araştırmasıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada da kadınların %95'inin ev hanımı olduğunu ve %5'i bir işte çalıştığını göstermektedir. (Arat, Icağasıoğlu-Çoban, Polat 2013:102)

Tablo 7: Kadınların ve Eşlerinin Çalışma Durumları

Kadınların Hayatı Boyunca Çalışma Durumları	Sayı	%	Eşi Cezaevine Girdikten Sonra Kadınların Çalışma Durumu	Sayı	%	Eşlerinin Cezadan Önce Çalışma Durumları	Sayı	%
Evet çalıştım	15	25,4	Çalışıyorum	3	5,1	Evet çalışıyordu	52	88,1
Hayır çalışmadım	44	74,6	Çalışmıyorum	56	94,9	Hayır çalışmıyordu	7	11,9
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 7’de kadınların hayatı boyunca çalışma durumlarına bakıldığında araştırmaya katılan kadınların %74,6’sının hayatı boyunca herhangi bir işte çalışmadığını göstermektedir. Kadınların %25,4’ü herhangi bir işte çalışmakta olduğu görülmektedir. Görüşülen kadınların %94,9’u eşleri cezaevine girdikten sonra çalışmadığını göstermektedir. Kadınların eşlerinin cezaevine girdikten sonra çalışma oranı ise %5,1’dir. Kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce %88,1’inin bir işte çalıştığı görülmektedir. Türkiye’de 2015 yılında hanehalkı işgücü araştırmasına göre, istihdam oranı kadınlarda %27,5, erkeklerde ise %65 dir.. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %16,1, lise altı eğitilmiş %26,6, lise mezunu kadınların ise %32,7’dir. (TÜİK 2016:71)

Tablo 8: Kadınların Eşlerinin Yaptıkları İşler

Cezadan Önce Eşlerinin Yaptıkları İşler	Sayı	%
Marjinal İşler	28	47,5
Zanaatkar	16	27,1
Serbest Meslek	15	25,4
Toplam	59	100,0

Tablo 8’i gözden geçirdiğimizde kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce %47,5’i marjinal işlerde, %27,1’i zanaatkar olarak ve %25,4 serbest meslekte sahibi olduklarını göstermektedir. Aile yapısı araştırması, 2016 sonuçlarına göre erkeklerin yaptığı işler tamircilik, çaycılık ve fatura yatırma gibi başlangıcı ve sonu belli olup görünürlüğü fazla olan işleri yaptığı gözlemiştir. Bu çalışmada kadınların eşleri cezaevine girmeden önce marjinal işlerde iş yaptıklarını

göstermektedir. Kadınların eşlerinin yaptıkları işler genellikle şöförlük, taksici, oto tamircisi, mobilyacı, inşaatçı, aşçı vb. işler olduğu görülmektedir. (TÜİK 2017:1)

Tablo 9: Kadınların Eşlerinin Aldığı Ceza Süresi

Eşlerinin Aldığı Ceza Süresi	Sayı	%
1 – 10 yıl	35	59,3
11 – 20 yıl	18	30,5
21 – 30 yıl	5	8,5
31 – 40 yıl	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 9’u incelediğimiz zaman kadınların eşlerinin alınan ceza süresi ortalama 11 yıldır. Kadınların eşlerinin en az 3 ve en çok 34 sene ceza alınmıştır. Tabloya baktığımız zaman kadınların eşlerinin %59,3 ile 1 – 10 sene ceza aldığını göstermektedir. Bu grubu %30,5 oran ile 11 – 20 ve %8,5 21 – 30 sene aralığı izlemektedir. En düşük oran ise %1,7 ile 31 – 40 sene aralığıdır.

2015 yılında ceza infaz kurumlarında bulunan kişinin %85,4’ünü hükümlüler ve %14,6’sını tutuklular oluşturmuştur. Bu kişilerin %96,3’ünü erkekler, %3,7’sini ise kadınlardır. Cezaevine girenlerin en fazla işledikleri suç uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaretidir. (TÜİK 2013:2)

Tablo 10: Kadınların Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	%
1	15	25,4
2	19	32,2
3	17	28,8
4	4	6,8
5	4	6,8
Toplam	59	100,0

Tablo 10’a bakıldığında görüşülen kadınların en az 1 ve en çok 5 çocuğa sahip oldukları görülmektedir. Çocuk sayısı ortalaması ise 2’dir. Görüşülen kadınların %32,2’snini iki çocuk sahibi olduğunu göstermektedir. Kadınların %28,8’i üç çocuğa sahiptir. Kadınların tek çocuğa sahip olma oranı ise %25,4’tür. Dört ve

fazla çocuk sahibi olan kadınların oranı ise 6,8'dir. 2012 yılında doğum istatistik verilerine göre kadın başına düşen ortalama çocuk sayısı 2,02'dir ve en yüksek doğurganlık hızı 25 – 29 yaşta gözlenmektedir. (TÜİK 2012:10)

Türk Kadınlarında Sosyal Sermaye Oluşumu araştırmasına göre kadınların en az 1 ve en çok 8 çocuğa sahip oldukları görülmektedir. Çocuk sayısı ortalama ise 2'dir. (Arat, Icağasıoğlu-Çoban, Polat 2013:101)

Tablo 11: Çocukların Yaşları

Çocukların Yaşları	En Az	En Çok	Ortalama
1. çocuk	2	29	11
2. çocuk	2	24	10
3. çocuk	1	18	9
4. çocuk	3	14	8
5. çocuk	2	10	5

Tablo 11'de kadınların çocuklarının yaşları yer almaktadır. Birinci çocuk için en küçük yaş 2, en büyük 29 ve ortalama ise 11'dir. İkinci çocuk en küçük yaş 2, en büyük 24 ve ortalama 10'dur. Üçüncü çocuk en küçük yaş 1, en büyük 18 ve ortalama ise 9'dur. Dördüncü çocuk, en küçük yaş 3, en büyük 14, ortalama ise 8'dir. Beşinci çocuk ise en küçük yaş 2, en büyük yaş 10 ve ortalama 5'tir.

Tablo 12: Okula Giden Çocuk Sayısı

Okula Giden Çocuk Sayısı	Sayı	%
1	18	34,6
2	22	42,3
3	10	19,2
4	1	1,9
5	1	1,9
Toplam	59	100,0

Tablo 12'yi incelediğimizde araştırma kapsamında katılan kadınların okula giden en az 1 ve en çok 5 çocuktur. Okula giden en az 1 ve en çok 5 çocuktur, ortalama ise 1'dir. 2011/12 öğretim yılında İlkokula giden çocuk oranı %99,6'dır, Ortaokula 94,5'tir ve Ortaöğretim ise 76,7'dir. (TÜİK 2014:72) Bu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

3.1.2. Kadının İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri

Bu alt bölümde kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önceki gelir durumları, eşleri girdikten sonra gelir durumları, eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra ihtiyaç karşılama durumları, kadınların ihtiyaçları karşılanmadığında duydukları hissler, kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra maddi sorun yaşama durumlarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 13: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önceki Gelir Durumları

Gelir Durumları	Sayı	%
300 – 500 TL	18	30,5
500 – 800 TL	8	13,6
800 – 1000 TL	17	28,8
1000- 3000 TL	14	23,7
3000 – 5000 TL	1	1,7
Yanıtız	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 13'e bakıldığında görüşülmüş kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki geliri en az 300TL ve en çok 5000TL, ortalama ise 1009,4'tur. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki gelirleri %30,5 ile 300 – 500 TL arası olduğunu göstermektedir. Bu grubu %28,8 oran ile 800 – 1000 TL ve %23,7 1000 – 3000 TL aralığı izlemektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki geliri %13,6 ile 500 – 800 TL arasındadır.. En düşük oran ise %1,7 ile 3000 – 5000 TL aralığıdır. İstatistik verilere göre Türkiye'de yaşayan toplam nüfusun fakirlerden oluşan %10'luk yani 7,5 milyon insan toplam gelirin %2,5'ini alırken, bu 7,5 milyon insan gelirin %29,7'sine sahiptir. En düşük gelire sahip olan %20'lik grubunun kullanılabilir gelirin ortalaması 4.515 TL. (TÜİK 2016: 20)

Tablo 14: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonraki Gelir Durumları

Gelir Durumları	Sayı	%
Miktari Belirtenler	22	37,3
Gelir Olmayanlar	37	62,7
Toplam	59	100,0

Tablo 14'ü gözden geçirdiğimizde görüşülen kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra %62,7'i gelirinin olmadığını göstermektedir. Gelirin miktarı belirten kadınların oranı ise %37,3'tir. Hanehalkı tiplerine göre hesaplanan yoksulluk oranlarına bakıldığında, kullanılabilir gelirin oranı, okur-yazar olmayanların %26,2'si, bir okul bitirmeyenlerin %24,1'i yoksul iken, bu oran lise altı eğitimlilerde %12,5, lise ve dengi okul mezunlarında ise %6,2'dir. 2015 yılındaki sürekli yoksulluk oranı %15,8 olup 2016 yıl için bu oran %14,6 olmuştur (TÜİK 2016:23)

Tablo 15: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği

Cezadan Önce Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği	Sayı	%	Cezadan Sonra Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği	Sayı	%
Evet yeterliydi	40	67,8	Evet yeterlilikte	7	12,1
Hayır yeterli değildi	19	32,2	Hayır yeterlilikte değil	51	87,9
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 15'e bakıldığında görüşülen kadınların %67,8'inin eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçlarının yeterli karşılandığı, %32,2'sinin yeterli karşılanmadığını görülmektedir. Kadınların %87,9'unun eşleri cezaevine girdikten sonra temel ihtiyaçlarının yeterli karşılanmadığını, %12,1'inin yeterli karşılandığını belirtmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce çoğunlukla çalıştıkları için çoğunlukla temel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler. Kadınların eşlerin cezaevine girmelerinden sonra aileler temel ihtiyaçlarını karşılamada sorunlarla karşılaşmaktadır.

Tablo 16: Kadınların İhtiyaçlarının Karşılanmadığı Durumlarda Hissettikleri

Kadınların Hissettikleri	Sayı	%
Çok kötü olmak	42	71,2
Duygusal tepki vermek	11	18,1
Çocuklardan dolayı kötü olmak	6	10,2
Toplam	59	100,0

Tablo 16'da araştırmaya katılan kadınların %71,2'si ihtiyaçlarının karşılanmadığı durumlarda çok kötü olduklarını belirtmişlerdir. Kadınların %18,1'i ihtiyaçlarının karşılanmadığında duygusal tepki verdiklerini (ağlamak, üzölmek, mahçup hissetmeleri vb.) belirtmişlerdir. Kadınların %10,2 si ise çocuklardan dolayı kötü olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamında görüşölen kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşamsal temel ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğuyula karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorumluluğun getirdiğı yük birçok kadına maddi – manevi sorunlar getirmektedir. Kadınların hem kendi ihtiyaçlarını hem de çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamadığı zaman psikolojik olarak bir çöknütöye uğradığını düşöndörmektedir.

Tablo 17: Kadının Eşi Cezaevine Girdikten Sonra Maddi Sorun Yaşama Durumu

Maddi Sorun Yaşama Durumu	Sayı	%
Evet yaşıyorum	58	98,3
Hayır yaşamıyorum	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 17'de kadınların %98,3'ünün eşleri cezaevine girdikten sonra maddi sorunlar yaşadığı görölmektedir. Kadınların %1,7'sinin ise maddi sorunları yaşamadığı görölmektedir.

Kadınlar eşleri cezaevine girdikten sonra ciddi anlamda maddi sıkıntılar ve sorumluluklarla karşılaşmaktadırlar. Biçok kadının eşi cezaevine girmeden önce paylaşabildiğı sorumlulukları, eşi cezaevine girdikten sonra tek başına yerine

getirmek durumunda kalmaktadırlar. Bu sorumluluklarla karşılaşan kadınların çok büyük bir kısmı maddi anlamda sorunlar yaşamaktadır.

3.1.3. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar

Bu bölümde iki alt başlık, kadınların fiziksel, sağlık sorunları ve sosyal sorunlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

3.1.3.1. Kadınların Fiziksel Ve Sağlık Sorunları

Bu alt başlık altında kadınların eşlerinin cezadan dolayı duydukları hissleri, eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları, uyku sorunları, sağlık sorunları, sağlık sorun turları, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yalnızlık hissetme durumu, profesyonel destek gereksinimleri, psikiyatrik tedavi görme durumlarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 18: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Hissettikleri

Kadınların Hissettikleri	Sayı	%
Çok kötü olmak	47	79,7
Duygusal tepki vermek	8	13,6
Duygusal tepki vermemek	3	5,1
Kötü hissetmemek	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 18'e bakıldığında kadınların %79,7 si eşleri cezaevine girince kendilerini çok kötü hissettiğini söylemiştir. Kadınların %13,6 sı eşlerinin cezaevine girince duygusal tepki (ağlamak, üzülmek) verdiğini, %5,1'i ise duygusal tepki vermediğini belirtmişlerdir. Kendileri kötü hissetmeyen kadınların oranı ise %1,7'dir.

Kadınlar eşlerinin hüküm giydiği haberini aldıkları zaman birçok farklı tepki vermişlerdir. Kadınların büyük bir çoğunluğu kendilerini çok kötü ve çaresiz

hissetmişlerdir ve yine bir çoğunluğu bu haberi duygusal tepkiler vermişlerdir. Haberi alan kadınların bazıları hiçbir duygusal tepki veremeyip şok haline girmişlerdir. Kadınların çok azı eşi cezaevine girmeden önce yaşadığı psikolojik – fiziksel baskı ve şiddet yüzünden kendilerini kötü hissetmemişlerdir.

Tablo 19: Kadınların Fiziksel Rahatsızlıkları

Kadınların Fiziksel Rahatsızlıkları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Fiziksel Rahatsızlıkları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	3	5,1	Evet	6	10,2
Hayır	56	94,9	Hayır	53	89,8
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 19'u incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %94,9 oranında eşleri cezaevine girmeden önce herhangi bir fiziksel rahatsızlığının olmadığını söylemiştir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların fiziksel rahatsızlığı %5,1, eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %89,8'i fiziksel rahatsızlığı olmadığını belirtmiştir.

Kadınların %5,1'inin eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel bir rahatsızlığının olduğunu, eşleri cezaevine girdikten sonra %10,2'ye yükseldiği belirlenmiştir.. Tablodan da görüldüğü gibi eşleri cezaevinde bulunan kadınların sağlık ihtiyaçlarını karşılayamadıkları veya ciddi bir rahatsızlık olmadığı sürece tıbbi tedaviye başvurmadıkları görülmüştür.

Tablo 20: Kadınların Uyku Sorunları

Kadınların Uyku Sorunları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Uyku Sorunları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	11	18,6	Evet	53	89,8
Hayır	48	81,4	Hayır	6	10,2
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 20'yi gözden geçirdiğimizde görüşülen kadınların %81,4'ü eşleri cezaevine girmeden önce uyku sorunu olmadığını, %18,6'sının ise uyku sorunu yaşadıkları görülmüştür. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %89,8'i uyku sorunu olduğu görülmektedir. Kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce çok azının uyku problemi yaşadığı görülmüştür. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra her 10 kadından neredeyse 9'unun uyku problemleri yaşadığı saptanmıştır. Bunun nedenlerinden bazıları yalnızlık, kendini güçsüz hissetme ve stresli olma durumudur.

Tablo 21: Kadınların Sağlık Sorunları

Kadınların Sağlık Sorunları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Sağlık Sorunları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	13	22,0	Evet	33	55,9
Hayır	46	78,0	Hayır	26	44,1
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 21'de araştırmaya katılan kadınların %78,0'ının eşleri cezaevine girmeden önce sağlık sorunları olmadığı görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce sağlık sorunları yaşayan kadınların oranı ise %22,0'dır. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %55,9unun sağlık sorunları olduğu görülmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra sağlık sorunları yaşamayan kadınların oranı ise %44,1'dir.

Kadının eşleri cezaevine girdikten sonra sağlık sorunlarında artış gözlenmiştir. Açık bir şekilde görülüyor ki eşi cezaevine girmeden önce kadınlar veya eşleri kadınların sağlıklı olmasına daha çok özen gösterirken eşleri cezaevine girdikten sonra bu duruma daha az dikkat etmediği görülmüştür. Bunun da nedenleri maddi sıkıntılar, ev içi ve işgücü bakımından daha çok rol üstlenmiş olmaları ve psikolojik sorunlar neden olabilir.

Tablo 22: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türleri

Cezadan Önce Sağlık Sorunu Türü	Sayı	%	Cezadan Sonra Sağlık Sorunu Türü	Sayı	%
Psikolojik	3	5,1	Psikolojik	15	30,0
Fiziksel	10	16,9	Fiziksel	35	70,0
Sağlık sorunu yok	46	78,0			
Toplam	59	100,0	Toplam	50	100,0

Tablo 22’de görüşülen kadınların %16,9’u eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlığı olarak belirtmişlerdir. Psikolojik rahatsızlığı belirten kadınların oranı ise %5,1’dir. Sağlık sorunu yaşamayan kadınların oranı ise %78,0’dır. Psikolojik rahatsızlıklar depresyon, panik atak, halüsinasyon görmek, sinir krizi geçirmeyi kapsamaktadır. Fiziksel rahatsızlıklar tansiyon, bel fıtığı, astım, kansızlık, şeker hastalık vb. kapsamaktadır. Tablo 20’de araştırma kapsamında görüşülen kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra en az 1 en çok 3 tane sağlık sorununu belirtmişlerdir. Eşleri cezaevine girmeden önce her 100 kadından 22’sinin fiziksel ve psikolojik herhangi bir rahatsızlığının olduğu belirtilmiştir. Bu oranlar eşleri cezaevine girdikten sonra ciddi anlamda yükselerek %100 oranına ulaşmıştır. Açıkça belli olmaktadır ki eşi cezaevine giren kadınların her birinin psikolojik veya fiziksel olarak bir veya birden çok rahatsızlığı bulunmaktadır.

Tablo 23: Kadınların Yalnızlık Hissetme Durumu

Kadınların Yalnızlık Hissetme Durumu	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Yalnızlık Hissetme Durumu	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	12	20,3	Evet	55	93,2
Hayır	47	79,7	Hayır	4	6,8
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 23'ü gözden geçirdiğimizde eşleri cezaevine girmeden önce kadınların %79,7'sinin yalnızlık hissetmediği görülmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %93,2'si yalnızlık hissettiğini belirtmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce çoğunun yalnızlık hissetmediği ancak eşleri cezaevine girdikten sonra birçok kadının yalnızlık hissettiği görülmektedir. Tek ebeveyn olan anneler olduktan sonra ev içi durumlar daha ağır bir şekilde kadınları etkilemektedir. Evi geçindirmeme durumları, çocukları okutmak, ihtiyaçları karşılamak vb sorunlarla karşıladığı zaman kadınlar tek başına olduklarını daha fazla hissetmektedirler. Kadınlar herhangi bir sorun ile karşılaştıkları zaman çözüm üretmede zorlandıklarını, sorun paylaşabilmek için sosyal çevrelerinde hiç kimse olmadığından yalnız hissettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 24: Kadınların Profesyonel Destek Gereksinimi

Profesyonel Destek Gereksinimi	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Profesyonel Destek Gereksinimi	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	11	18,6	Evet	28	47,5
Hayır	48	81,4	Hayır	31	52,5
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 24'ü incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %81,4'ü eşleri cezaevine girmeden önce profesyonel destek gereksinimi olmadığını söylemiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %47,5'i profesyonel destek gereksinimi olduğunu ifade etmiştir. Kadınların profesyonel destek ihtiyacı eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra değişiklik gösterebilir. Kadınlar her dönemde profesyonel destek (psikolog, psikoterapist vs) ihtiyacı

duyabilirler. Tabi ki bu ihtiyaç tamamen kadının yaşamına bağlıdır. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınlar maddi zorluklar, eş ile anlaşmazlıklar, şiddete maruz kalmaları ve benzer olumsuz yaşam koşullarında yaşıyorsa desteğe ihtiyaç duymaları normaldir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları fiziksel psikolojik , sosyal ve ekonomik sorunlarda daha çok destek ihtiyacı duymaktadırlar. Bu özellikle profesyonel destek de gerektirmektedir.

Tablo 25: Kadınların Psikiyatrik Tedavi Görme Durumları

Psikiyatrik Tedavi Görme Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Psikiyatrik Tedavi Görme Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	2	3,4	Evet	8	13,6
Hayır	57	96,6	Hayır	51	86,4
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 25'te kadınların %96,6'sı eşleri cezaevine girmeden önce psikiyatrik tedavi görmediğini, %86,4'ü ise girdikten sonra kadınların psikiyatrik tedavi görmediği görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce psikiyatrik tedavi gören kadınların oranı ise %3,4 iken, eşleri cezaevine girdikten sonra psikiyatrik tedavi gören kadınların oranı ise %16,6'dır.

Kadınların psikiyatrik tedavi görüp görmeme durumları sosyo – ekonomik statüye göre değişmektedir. Kadınların daha çok eşleri cezaevine girdikten sonra destek almayı tercih ettiği görülmektedir. Eşleri cezaevinde bulunan kadınların destek alabileceği yerler sınırlıdır. Sağlık sigortası olmadığı için ihtiyaç duysalar da destek almaları zordur. Destek alabilen kadınlar çoğunlukla devlet hastanesinden aldıklarını belirtmişlerdir. Devlet hastanelerinden alınan destek çoğunlukla sadece ilaç kullanımını öneren biçimdedir. Kadınlar da ilaçlar kullanıp bir süre sonra bıraktıklarını ifade etmişlerdir.

3.1.3.2. Kadınların Sosyal Sorunları

Bu alt başlık altında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları yere ait hissetme durumları, kadınların yaşam memnuniyeti, sosyal güvence durumları ve sosyal yaşama katılım durumlarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 26: Kadınların Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetme Durumları

Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetme Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetme Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	41	69,5	Evet	34	57,6
Hayır	18	30,5	Hayır	25	42,4
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 26'da eşleri cezaevine girmeden önce kadınların %69,5'inin kendini yaşadıkları yere ait hissettiği görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların yaşadıkları yere ait hissetmediğini belirtenlerin oranı ise %30,5'tir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %57,6'sı kendilerini yaşadıkları yere ait hissettiğini söylemiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların yaşadıkları yere ait hissetmeme oranı ise %42,4'tür.

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların bir bölümü eşi cezaevine girmeden öncede kendilerini yaşadıkları yere ait hissettiklerini söylemişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra bu oran bir miktar azalmaktadır. Bunun sebebi kadınların bir bölümünün doğup büyüdüğü çevrede eşleri ile bir yaşam sürmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların bir bölümü çevredeki suç artışından eşlerinin yanlarında olmayışından hissettikleri endişe ve yalnızlık duymakta kendilerini yaşadıkları çevreye ait hissetmemektedirler.

Tablo 27: Kadınların Yaşam Memnuniyeti

Yaşam Memnuniyeti	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Yaşam Memnuniyeti	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	39	66,1	Evet	6	10,2
Hayır	20	33,9	Hayır	53	89,8
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 27'yi incelediğimizde görüşülen kadınların %66,1'inin eşleri cezaevine girmeden önce yaşamdan memnun olduğu ifade etmiştir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların yaşamdan memnun olmama oranı ise %33,9'dur. Kadınların %89,8'i ise eşleri cezaevine girdikten sonra yaşamdan memnun olmadığını belirtmiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların yaşamdan memnun olma oranı ise %10,2'dir.

Kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce yaşamlarından çoğunlukla memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bir aile hayatı sürebilme ve eşleri ile birlikte olmaları kadınları yaşamlarından memnun olmalarına yardımcı olmuştur. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra neredeyse her 10 kadından 9'u yaşamlarından memnun değildir. Bu oranın bu kadar artmasının sebebi eşlerinin olmayışından dolayı hissettikleri yalnızlık, ev içi ve ev dışı sorumluluklarının artmış olması, çocukların bakımı ve ekonomik sıkıntılarla kendilerinin başa çıkma mücadelesi olabilir.

Tablo 28: Kadınların Sosyal Güvence Durumları

Sosyal Güvence Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Sosyal Güvence Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	9	15,3	Evet	2	3,4
Hayır	50	84,7	Hayır	57	96,6
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 28’de görüşülen kadınların %84,7’sinin eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvencelerinin olmadığı görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların sadece %15,3’ünün sosyal güvencesi bulunmaktadır. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %96,6’sının sosyal güvencesi olmadığı görülmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal güvenceye sahip olan kadınların oranı ise %3,4’tür.

Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce bir bölümünün sosyal güvencesinin olduğu görülmektedir. Bunun nedenlerinden eşlerinin sahip olduğu sosyal güvenceden kadınların da yararlanabilmesi veya bazı eşlerin kadınlara sosyal güvence sağlaması söz konusudur. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların bir çoğunun sosyal güvencesi olan işlerde çalışamaması, eşlerinin sosyal güvencesinin olmaması gibi durumlar sosyal güvencesi olan kadınların oranını %3,4’e düşürmüştür. Bu kadınları yoksulluğaiten önemli nedenler arasında yer almaktadır.

Tablo 29: Kadınların Sosyal Yaşama Katılım Durumu

Sosyal Yaşama Katılım Durumu	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Sosyal Yaşama Katılım Durumu	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	27	45,8	Evet	5	8,5
Hayır	32	54,2	Hayır	54	91,5
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 29'da eşleri cezaevine girmeden önce kadınların %54,2'sinin sosyal yaşama katılmadığı görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların sosyal yaşama katılma oranı ise %45,8'dir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %91,5'inin sosyal yaşama katılmadığı göstermektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların sosyal yaşama katılma oranı ise %8,5'tir.

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların neredeyse yarısı eşleri cezaevine girmeden önce sosyal yaşama katıldıklarını belirtmişleridir. Bunun nedenlerinde eşleri ile birlikte olmaları, ekonomik ve ev içi sorumlulukları paylaşabilmeleri sosyal yaşama katılabilmeleri için yeterli vakit bulabilmeleri olabilir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların büyük çoğunluğu sosyal yaşama katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenlerinden bazıları "başta erkek olmadan" sosyal yaşama katılmanın tehlikeli olacağı düşüncesi, maddi yetersizlikler, ev içi ve ev dışı sorumlulukların artması, kadınların güvensiz ve yalnız hissetmeleri, tüm sorumluluklar ve yaşam mücadelesi yüzünden zamanın kısıtlı olması belirtilen nedenlerdendir.

3.1.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye İlişkin Sorunları

Bu bölüm altında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları evlerinin durumları, yaşadıkları semttten memnun olma durumları, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra eşler, çocuklar, akrabalar ve arkadaşlar ile olan ilişkileri, eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kadınların yaşadıkları semtin güvenliğine ilişkin görüşleri, kadınların komşu ve akrabalarından baskı görme durumları, kadınların komşulardan, arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü veya fiziksel tacizine, ya da benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kalma durumları, yaşadıkları yerden taşınma durumları, kadınların çocuk bakımında sorun yaşama durumları, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra gıda gereksinimlerinin karşılanma durumları, kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşular ile olan ilişkileri, komşulardan destek alma durumları, komşulardan verilen desteğe inanma durumları, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarında aile desteği alma durumları, yakınlarından maddi destek alma durumları ve yakın akrabalarından verilen desteğe inanma durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 30: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önce Yaşadıkları Evlerinin Durumu

Yaşadıkları Evlerinin Durumu	Sayı	%
Koşulları iyi olan bir ev	29	49,2
Koşulları kötü olan bir ev	30	50,8
Toplam	59	100,0

Tablo 30'u incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %50,8'i kötü koşulları olan bir evde oturduğunu göstermektedir. İyi koşulları olan bir evde oturan kadınların oranı ise %49,2'dir.

Tablo 31: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Evlerinin Kira Durumu

Kira Durumu	Sayı	%
Kira	51	86,4
Kira değil	8	13,6
Toplam	59	100,0

Tablo 31’de görüşülen kadınların %86,4’ünün evlerinin kira olduğu görülmektedir. Kirada oturmayan kadınların oranı ise %13,6’dır. Tablo 32’de ise eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların kira ödemekte zorlandıklarını göstermektedir. Kira ödemedede sorun yaşamayan kadınların oranı ise 22,8’dir.

Tablo 32: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Kira Ödemedede Sorun Yaşama Durumu

Kira Ödemedede Sorun Yaşama	Sayı	%
Evet sıkıntı yaşıyorum	46	78,0
Hayır sıkıntı yaşamıyorum	13	22,0
Toplam	59	100,0

Tablo 32’de eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların yaşadıkları sorunların en başında ekonomik alanda yaşanan sorunlar yer almaktadır. Kadının ev içi sorumluluklarının daha fazla olduğu bu durumda ev dışı ve maddi sorumlulukları da artmaktadır. Tüm bu sorumlulukların altında yetersiz maddi imkanlar kadınların kiralara ödemelerini etkilemektedir.

Tablo 33: Kadınların Yaşadıkları Semtten Memnun Olma Durumları

Memnun Olma Durumu	Sayı	%
Semt hoşuma gidiyor	23	39,0
Semt hoşuma gitmiyor	36	61,0
Toplam	59	100,0

Tablo 33’ü gözden geçirdiğimizde araştırma kapsamında görüşülen kadınların %61,0’nin eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtten memnun olmadığını göstermektedir. Yaşadıkları semtten memnun olan kadınların oranı ise 39,0’dır. Araştırma sonucunda kadınların çoğunluğunun bulundukları semtte memnun olmadıkları görülmektedir. Bulundukları semtte ikamet etmelerinin nedeni kiralara uygun olmasıdır. Ancak bir çok kadın çevrelerinden,

bulundukları yerdeki insanların içinde oldukları durumu bilmelerinden rahatsız olmaktadır. Bu yüzden yeni bir semtte yeni bir çevre ile yaşam sürmek istemektedirler.

Tablo 34: Kadınların Eşleri ile İlişkileri

Kadınların Eşleri ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Eşleri ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
İyi	27	45,8	İyi	23	39,0
Çok iyi	24	40,7	Çok iyi	14	23,7
Kötü	5	8,5	Kötü	15	25,4
Çok kötü	3	5,1	Çok kötü	7	11,9
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 34’de araştırma kapsamında görüşülen kadınların %45,8’i eşleri cezaevine girmeden önce onlarla olan ilişkilerini iyi olarak değerlendirmektedirler. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların %40,7’si eşleriyle olan ilişkilerini çok iyi olarak ifade etmektedir. Eşleri cezaevine grmeden önce eşleri ile ilişkilerini %8,5 kötü olarak ve %5,1 çok kötü olarak değerlendirenler de bulunmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların %39,0’u eşleri cezaevine girdikten sonra eşleri ile ilişkileri iyi olarak değerlendirildiğini belirtmişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %25,4’ü eşleri ile ilişkileri kötü olarak değerlendirmektedir. Kadınların çoğunluğunun eşleriyle olan ilişkilerini eşleri cezaevine girmeden önce iyi ve çok iyi olarak değerlendirmişleridir. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra eşleriyle olan ilişkileri bir çok kadının olumsuz yönde gelişmiştir. Bunun sebebi eşlerine olan güvenlerinin azalmış olması, bulundukları durumdaki çektikleri zorlukları sorumsuz olarak eşlerini görmeleri ve kendilerini yalnız hissetmeleri olabilir.

Tablo 35: Kadınların Çocukları ile İlişkileri

Kadınların Çocukları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Çocukları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
İyi	10	16,9	İyi	12	20,3
Çok iyi	48	81,3	Çok iyi	45	76,3
Kötü	1	1,7	Kötü	2	3,4
Çok kötü			Çok kötü		
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 35'i incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %81,3'ü eşleri cezaevine girmeden önce çocuklarıyla olan ilişkileri çok iyi olarak değerlendirmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların çocukları ile ilişkilerini iyi olarak değerlendirildiği oran ise %16,9'dur. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların çocukları ile ilişkilerini %1,7 oranında kötü olarak değerlendirmişlerdir. Araştırmaya katılan kadınların %76,3'ü eşleri cezaevine girdikten sonra çocukları ile ilişkilerini çok iyi olarak değerlendirmişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %20,3'ü çocukları ile ilişkilerini iyi olarak ifade etmişlerdir.. Eşleri cezaevine girdikten sonra çocukları ile ilişkilerini kötü olarak değerlendirenlerin oranı ise %3,4'tür.

Araştırma sonucunda görüşülen kadınların çocuklarıyla olan ilişkilerinde fazla bir değişiklik bulunmamaktadır. Var olan değişim oranları genellikle iyi – çok iyi arasında değişiklik göstermiştir. Olumlu değişim ailenin birarada olma ve daha güçlü hissetmelerinden kaynaklanabilir. Yaşanan olumsuz durumlarda kadınların en büyük öncelliğinin çocukları ile olan ilişkisinin iyi olması önem taşımaktadır.

Tablo 36: Kadınların Akrabaları ile ilişkileri

Kadınların Akrabaları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Akrabaları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
İyi	31	52,5	İyi	23	39,0
Çok iyi	12	20,3	Çok iyi	9	15,3
Kötü	15	25,4	Kötü	24	40,7
Çok kötü	1	1,7	Çok kötü	3	5,1
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 36’da araştırma kapsamında görüşülen kadınların %52,5’i eşleri cezaevine girmeden önce akrabaları ile ilişkileri iyi olarak değerlendirildiği görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların %25,4’ü akrabaları ile ilişkilerini kötü olarak değerlendirmektedir. Araştırmaya katılan kadınların %40,7’si eşleri cezaevine girdikten sonra akrabaları ile ilişkileri kötü olarak değerlendirmiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %39’u akrabaları ile ilişkilerini iyi olarak değerlendirmektedir. Kadınların akrabaları ile ilişkileri eşleri cezaevine girdikten sonra genellikle olumsuz yönde ilerlemektedir. Bunun nedenleri arasında, eşi ile ayrı olmalarından kaynaklı eşinin akrabalarıyla daha az görüşme isteği, kadınların depresyon halleri ile yalnız kalma istekleri, bazı akrabaların eşlerin cezaevine düşme durumundan kadınları sorumlu tutmaları veya kadınlara oluşturulan akraba baskıları olabilir.

Tablo 37: Kadınların Arkadaşları ile ilişkileri

Kadınların Arkadaşları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Arkadaşları ile İlişkileri	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
İyi	31	56,4	İyi	29	52,7
Çok iyi	11	20,0	Çok iyi	7	12,7
Kötü	13	23,6	Kötü	19	34,5
Çok kötü			Çok kötü		
Toplam	55	100,0	Toplam	55	100,0

Tablo 37’de araştırmaya katılan kadınların %56,4’ü eşleri cezaevine girmeden önce arkadaşları ile olan ilişkilerini iyi olarak değerlendirmişlerdir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların arkadaşları ile ilişkileri kötü olarak

değerlendirenlerin oranı ise %23,6'dır. Araştırmaya katılan kadınların %52,7'si eşleri cezaevine girdikten sonra arkadaşları ile olan ilişkilerini iyi olarak değerlendirmişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların %34,5'i arkadaşları ile olan ilişkilerini kötü olarak değerlendirmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra arkadaşları ile ilişkilerini çok iyi olarak değerlendirenlerin oranı ise %12,7'dir.

Görüşülen kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra tüm arkadaşlık ilişkileri olumsuz yönde değişiklik göstermiştir. Bunun nedenleri mutsuz olmaları ve bunun çevrelerinde olumsuz etki yaratması, arkadaşların yaşanan durum dolayısıyla kadınlara olan güvenlerinin azalmış olması veya sosyal çevrelerinin bir hükümlü eşiyile görüşmelerini eleştirecek olma kaygısıdır.

Tablo 38: Kadınların Yaşadıkları Semtin Güvenliğine İlişkin Görüşleri

Yaşadıkları Semtin Güvenliğine İlişkin Görüşleri	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Yaşadıkları Semtin Güvenliğine İlişkin Görüşleri	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	38	64,4	Evet	27	45,8
Hayır	21	35,6	Hayır	32	54,2
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 38'i incelediğimizde araştırma kapsamında görüşülen kadınların %64,4'ünün eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtte güvende hissettiğini göstermektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce kadınların yaşadıkları semtte güvende hissetmeme oranı ise 35,6'dır. Kadınların %54,2'si eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları semtte güvende hissetmediğini ifade etmiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların yaşadıkları semtte güvende hissettiklerini belirtenlerin oranı ise 45,8'dir.

Kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtin güvenilir olduğunu düşünmektedirler. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra kadınlar yaşadıkları çevreye güvenleri azalmaktadır. Bunun sebepleri olarak artık kendilerini koruyacak bir eşlerinin olmayışı, kendilerini güvende hissetmemeleri ve

çevrenin başında erkek olmayan bir kadına karşı gösterdiği tutum olarak belirtilmiştir.

Tablo 39: Kadınların Komşu Ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu

Komşu Ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Komşu Ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	36	61,0	Evet	9	15,3
Hayır	23	39,0	Hayır	50	84,7
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 39’da araştırmaya katılan kadınların %61’inin eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalardan baskı gördüğünü göstermektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalardan baskı görmeyen kadınların oranı ise 39,0’dır. Görüşülen kadınların %84,7’si eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalardan baskı görmediğini göstermektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalardan baskı gören kadınların oranı ise %15,3’tür. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalardan büyük oranda baskı gördükleri görülmüştür. Ancak kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalarından daha az baskı gördükleri belirtilmiştir. Bunun nedenleri olarak eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalar ile olan ilişkilerinin azalması, zamanla komşu ve akrabalarla görüşülmemesi olarak belirtilmiştir.

Tablo 40: Kadınların Komşulardan, Arkadaşlardan Karşı Cinsten Kişilerin Sözlü Veya Fiziksel Tacizine, ya da Benzeri Rahatsız Edici Davranışlarına Maruz Kalma Durumları

Rahatsız Edici Davranışlara Maruz Kalma Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Rahatsız Edici Davranışlara Maruz Kalma Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	1	1,7	Evet	5	8,5
Hayır	58	98,3	Hayır	54	91,5
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 40'ı incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %98,3'ü eşleri cezaevine girmeden önce komşulardan veya arkadaşlardan karşı cinsten sözlü, fiziksel tacize, ve benzer rahatsız edici davranışlarına maruz kalmadığını söylemişlerdir. Görüşülen kadınların %91,5'i ise eşleri cezaevine girdikten sonra komşulardan veya arkadaşlardan karşı cinsten sözlü, fiziksel tacizine ve benzer rahatsız edici davranışlarına maruz kalmadığını ifade etmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve arkadaşlardan sözlü veya fiziksel tacizine ya da benzeri rahatsız edici davranışlarına daha fazla maruz kaldıkları görülmüştür. Bunun nedenleri olarak eşi cezaevinde olduğu için kadının yalnız kalması, daha savunmasız olması, çevrelerinin eşi olmayan kadınlara karşı tutumları gösterilir.

Tablo 41: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Yaşadıkları Yerden Taşınma İstekleri

Cezadan Sonra Taşınma İstekleri	Sayı	%
Evet taşınmayı düşünüyorum	33	55,9
Hayır taşınmayı düşünmüyorum	26	44,1
Toplam	59	100,0

Tablo 41'de kadınların %55,9'unun eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları yerden taşınmayı düşündüğünü göstermektedir. Kadınların çoğunluğu eşleri cezaevine girdikten sonra oturdukları semtten taşınmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Bunun nedenleri olarak kendilerini mahallelerinde güvende hissetmediklerini, çevrelerinin bulundukları durumu bilmelerinden rahatsız olmaları belirtilmiştir.

Tablo 42: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çocuk Bakımında Sorun Yaşama Durumları

Çocuk Bakımında Sorun Yaşama Durumları	Sayı	%
Evet yaşıyorum	42	71,2
Hayır yaşamıyorum	17	28,8
Toplam	59	100,0

Tablo 42'yi incelediğimizde araştırmaya katılan kadınların %71,2'sinin eşleri cezaevine girmeden önce çocuk bakımında sorun yaşadığı görülmektedir. Çocuk bakımında sorun yaşamayan kadınların oranı ise 28,8'dir.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra büyük bir bölümü çocukların bakımında zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Bunun nedenleri olarak ekonomik olarak kendilerinin yetersiz kalmaları, meslek sahibi olmadıklarından güvencesiz işlerde çalışmak zorunda olduklarını ve tüm ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 43: Kadınların Gıda Gereksinimlerinin Karşılanması

Gıda Gereksiniminin Karşılanması	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Gıda Gereksiniminin Karşılanması	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	48	81,4	Evet	30	50,8
Hayır	11	18,6	Hayır	29	49,2
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 43'de kadınların %81,4'ü eşleri cezaevine girmeden önce gıda gereksinimlerini karşıladıklarını söylemişlerdir. Kadınların %50,8'i de eşleri cezaevine girdikten sonra gıda gereksinimlerinin karşılandığını ifade etmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce gıda gereksinimlerini büyük oranda karşıladıklarını ancak eşleri cezaevine girdikten sonra bir çoğunun gıda ihtiyaçlarını yeterli oranda karşılayamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenleri olarak ekonomik olarak yetersiz olmaları, bir işte çalışmadıklarını veya güvencesiz ve asgari tutarın altında ücrete çalışmalarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Tablo 44: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularla İlişki Değişikliği

Komşularla İlişkilerinin Değişmesi	Sayı	%
Evet değişti	17	29,3
Hayır değişmedi	41	70,7
Toplam	59	100,0

Tablo 44'ü incelediğimizde görüşülen kadınların %70,7'sinin eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişkisinin değişmediğini söylemişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişkisinin değişme oranı ise 29,3'tür.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra bir kısmının komşularıyla olan ilişkisinin değiştiğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak komşularının eşi cezaevinde olan bir kadınla görüşmek istememeleri, kadınlara güvenmedikleri belirtilmiştir. Komşularıyla ilişkilerin değişmediğini belirten kadınlar ise bunun nedeni olarak komşuluk ilişkilerinin eşleri cezaevine girmeden önce de iyi olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 45: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşulardan Destek Alma Durumları

Destek Alma Durumları	Sayı	%
Evet	20	33,9
Hayır	39	66,1
Toplam	59	100,0

Tablo 45'de görüşülen kadınların %66,1'i eşleri cezaevine girdikten sonra komşulardan destek almadığını, %33,9'u ise eşleri cezaevine girdikten sonra komşulardan destek aldığını söylemişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra büyük bir kısmının komşularından destek almadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak komşuların gerçekleşen bu durumda kadınlara destek olmak yerine onlardan uzaklaşmayı ve ilişkilerini kesmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 46: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularından Destek Alacağına İnanma Durumları

Komşularından Destek Alacağına İnanma Durumları	Sayı	%
Evet	20	33,9
Hayır	39	66,1
Toplam	59	100,0

Tablo 46'da kadınların %66,1'i eşleri cezaevine girdikten sonra komşuların desteğe inanmadığı görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşuların desteğe inanma oranı ise %33,9'dur.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra büyük bir bölümü verilen desteğe inanmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak destek verilmesine rağmen hayat koşullarını iyileşmediği, hala çeşitli sorumluluk ve zorluklarla başa çıkmaya çalışmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 47: Kadınların Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumları

Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	6	10,2	Evet	16	27,1
Hayır	53	89,8	Hayır	43	72,9
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 47'de kadınların %89,8'ı eşleri cezaevine girmeden önce sosyal ve duygusal sorunları olduğunda ailesinden destek almadığını söylemiştir. Sosyal ve duygusal sorunları olduğunda aileden destek alan kadınların oranı ise %10,2'dir. Görüşülen kadınların %72,9'u eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunları olduğunda ailelerinden destek almadığını göstermektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunları nedeniyle aileden destek alan kadınların oranı ise 27,1'dir.

Kadınların bir bölümü eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarında ailelerinden destek aldıklarını belirtse de büyük bir bölümü eşleri

cezaevine girdikten sonra ailelerden verilen desteğin değişmediğini belirtmişlerdir. Bunun nedenleri olarak da değiştiğini belirten kadınlar aileleri ile ilişkilerinin iyi olması ve kendilerine her zaman destek olmaları olarak belirtmişlerdir. Destek almadıklarını belirten kadınlar ise eşlerinin cezaevine girmesi yüzünden veya evlilikleri nedeniyle aileleriyle ilişkilerinin kötü olduklarını söylemişlerdir.

Tablo 48: Kadınların Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumları

Kadınların Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumları	Eşleri Cezaevine Girmeden Önce		Kadınların Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumları	Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra	
	Sayı	%		Sayı	%
Evet	1	1,7	Evet	13	22,0
Hayır	58	98,3	Hayır	46	78,0
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 48'i incelediğimizde görüşülen kadınların %98,3'ü eşleri cezaevine girmeden önce yakınlarından maddi destek almadıklarını belirtmişlerdir. Yakınlarından maddi destek alan kadınların oranı ise %1,7'dir. Kadınların %78'i eşleri cezaevine girdikten sonra yakınlarından maddi destek almadığını söylemişlerdir. Yakınlarından maddi destek alan kadınların oranı ise %22,0'dir.

Kadınların bir bölümü eşleri cezaevine girdikten sonra ailelerinden maddi destek aldıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak kendilerinin ekonomik olarak yetersiz olmaları, sorumluluklarının fazla olması ve ev içi ihtiyaçlarını karşılayamadıklarından ailelerinden maddi destek aldıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 49: Kadınların Ailelerinden ve Yakın Akrabalarından Destek Alacağına İnanma Durumu

Ailelerinden ve Yakın Akrabalarından Destek Alacağına İnanma	Sayı	%
Evet	14	23,7
Hayır	45	76,3
Toplam	59	100,0

Tablo 49’da kadınların %73,3’ü ailelerinden ve yakın akrabalarından herhangi bir destek alacağına inanmadıklarını belirtmişlerdir. Kadınların büyük bölümü eşleri cezaevine girdikten sonra ailelerinden veya yakın akrabalarından destek alacaklarına olan inançları zayıftır. Bunun nedeni olarak aile ve yakın akrabaları ile ilişkilerinin zayıf olmasından kaynaklanabilir.

3.1.5. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar İle Başa Çıkma Tarzlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde kadınların sorunlarla başa çıkma tarzlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 50: Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları

Başa Çıkma Tarzları Ölçeği	Ortalama	Standart Sapma	En Az	En Çok
Sosyal Destek Arama Yaklaşımı	8,37	2,61	3,00	12,00
İyimser Yaklaşım	10,83	2,94	3,00	15,00
Çaresiz Yaklaşım	11,81	5,04	1,00	22,00
Kendine Güvenli Yaklaşım	16,30	4,28	0	21,00
Boyun Eğici Yaklaşım	6,96	3,47	0	15,00
Toplam	54,27	18,34	7,00	85,00

Tablo 50’yi incelediğimizde görüşülen kadınların sorunlarla başa çıkma tarzı açısından 16,3 ortalama ile en fazla kendine güvenli yaklaşımdır. Kadınlar 11,81 ortalama ile çaresiz yaklaşım ve 10,83 ortalama ile iyimser yaklaşıma

başvurmaktadırlar. Hemen sonra, 8,37 ortalama ile sosyal destek arama yaklaşımı ve 6,96 ortalama ile boyun eğici yaklaşım gelmektedir. Sosyal destek arama yaklaşımında kadınların en çok alabileceği puanın oranı 12'dir. Sosyal destek arama yaklaşımında görüşülen kadınların aldıkları puanların ortalaması 8,37'dir. Kadınların sosyal destek aramalarının yüksek olduğunu görülmektedir. Bunun nedeni ise, yoksulluk içinde yaşamaları, eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların yoksullaşmaları, yaşadıkları sorunların çoğalmasındır. İyimser yaklaşımda kadınların en çok alabileceği puanların oranı 15'dir. Araştırma kapsamında görüşülen kadınların aldıkları puanların oranı 10,83'tür. Kadınların aldıkları puanların yüksek olduğu görülmektedir. Görüşülen kadınlar yoksulluk ve olumsuz koşullar içinde yaşamış olabilirler ama kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra hane reisi oldukları, tüm sorumlulukları aldıkları, evi geçindikleri görülmektedir. Bu nedenle kadınların çocuklarına iyi hayat sunabilmek için iyimser oldukları düşünülmektedir. Sorunlar ile başa çıkan kadınların daha iyimser oldukları gözlemlenmiştir, bu sebeple kadınların başa çıkma konusunda, diğer kadınlara göre güçlendirmeye daha az ihtiyaç duymaktadırlar. Çaresiz yaklaşımda kadınların en çok alabileceği puanların oranı 22'dir. Görüşülen kadınların aldıkları puanların oranı 11,81'dir. Kadınların çaresizlik yaklaşımı puanları ortalamanın üstündedir. Kadınların çaresiz olmalarının nedeni ise yoksulluk, eşleri cezaevine girdikten sonra yoksullaşma, yeni sorumluluklar, olumsuz yaşam deneyimleridir. Bu nedenle kadınların güçlendirmelerinin daha ciddiye alınması gerektiği düşünülmektedir. Kendine güvenli yaklaşımda kadınların en çok alabileceği puanların oranı 21'dir. Görüşülen kadınların aldıkları puanların oranı ise 16,30'dur. Kadınların kendilerine güvendiklerini göstermektedir. Kadınlar olumsuz yaşam koşullar içinde yaşamış olabilirler veya hayattan memnun olmayabilirler ancak, eşleri cezaevine girdikten sonra, hane içi yeni roller kazandıktan sonra kadınların kendilerine güveni artmıştır ve güçlendirme yaklaşımından kendilerini daha kolay toparlayabildikleri düşünülmektedir. Boyun eğici yaklaşımda kadınların en çok alabileceği puanların oranı 15'dir. Kadınların aldıkları puanların ortalaması ise 6,96'dur. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra, yeni yaşam koşulları, yoksullaşma, ekonomik, sosyal ve sağlık sorunların artması, kadınların boyun eğmelerine

neden olmaktadır. Kadınlar tek başına kaldıkları zaman farklı sorunlar ile karşılaştıklarında kendileri tükenmiş hissedip, korku yaşayıp sorunların karşısında boyun eğmektedirler. Bulguların ikinci bölümünde kadınların özellikleriyle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiler incelenip sunulmuştur.

3.1.6. Kadınların SED Hizmetine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde kadınların aldıkları sosyo – ekonomik destek hizmetlerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Bölümde kadınların SED hizmetinin öğreniş biçimleri, SED başvurularını yaparken yardım alma durumları, SED başvurularında kadınlara yardım eden kişi, kadınların SED yardımı başvurusunda sorun yaşama durumu, SED yardımlarının bağlanma süresi, kadınların aldıkları sosyal ekonomik desteğin miktarı, kadınların SED yardımını yeterli bulma durumları, SED yardımın eksikleri, kadınların SED hizmetine önerileri, kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi, kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilişkileri, kadınların kendi kararlarını alma durumları, kadınların daha iyi bir hayat yaşayabilmeleri için ihtiyaçları, kadınların çalışma isteği, kadınların İŞKUR başvurusu yapma durumları, kadınların meslek edindirme kurslarına ilişkin bilgileri, kadınların meslek edindirme kurslarına katılma istekleri, kadınların eğitim öğretim kurumlarına katılımı, kadınların gelecek planlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Sosyal ve ekonomik destek hizmeti temel gereksinimlerini karşılayamayan ailelere, çocukların bakımına imkan sağlanması amacıyla yapılan bir destektir. Ailede içinde yaşayan çocukların eğitim, sağlık, barınma ve ekonomik şartları incelenerek, ihtiyaç duyulan alanda tedbir uygulanmaktadır. SED yardımından faydalanan aileler sosyal çalışmacı tarafından incelenip Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı komisyonuna sunulur. Komisyonun uygun karar vermesi sonucu aileye SED yardımı bağlanır.

Tablo 51: Kadınların SED Hizmetini Öğrenme Yolları

Öğrenme Yolları	Sayı	%
Yakın Çevreden	37	62,7
Adalet Bakanlığı Kuruluşlarından	15	25,4
Aile Bakanlığı Kuruluşlarından	3	5,1
Kaymakamlık	3	5,1
Kendim Öğrendim	1	1,7
Toplam	59	100,0

Tablo 51’de görüşülen kadınların SED hizmetlerini %62,7 oranında yakın çevrelerinden, %25,4 oranında Adalet Bakanlığı Kuruluşlarından, %5,1 oranlarında ise Aile Bakanlığı Kuruluşlarından ve Kaymakamlık’dan, %1,7’sinin ise kendilerinin öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda görüşülen kadınların çoğu SED hizmetlerini yakın çevrelerinden ve cezaevi çalışanlarından öğrendiklerini belirtmişlerdir. Eşi cezaevine girdikten sonra destek olmak isteyen yakınların araştırma yaptıklarını ve eşlerini ziyaretlerinde cezaevi çalışanlarının bilgilendirdiğini belirtmişlerdir.

Tablo 52: Kadınların SED Başvurularını Yaparken Yardım Alma Durumları

Yardım Alma Durumları	Sayı	%
Evet	18	30,5
Hayır	41	69,5
Toplam	59	100,0

Tablo 52’de kadınların %69,5’i SED başvurularını yaparken yardım almadıklarını, kendilerinin yaptığını söylemişlerdir. Bu konuda yardıma gerk duyanların oranı, %30,5’dir.Tablo 53’de ise SED başvurularında kadınlara yardım eden kişilerle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 53: SED Başvurularında Kadınlara Yardım Eden Kişiler

Yardım Eden Kişiler	Sayı	%
Yakın Çevreden	12	20,3
Adalet Bakanlığında Çalışan	2	3,4
Aile Bakanlığında Çalışan	2	3,4
Kaymakamlık	2	3,4
Kimse	41	69,5
Toplam	59	100,0

Tablo 53'ü incelediğimizde kadınların %69,5'i SED başvurularında oranında kimseden yardım almadıkları, %20,3 oranında yakın çevrelerinden ve %3,4 oranında ise Aile Bakanlığında ve Adalet Bakanlığında çalışan kişilerden ve Kaymakamlık'tan yardım aldıklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında görüşülen kadınların SED hizmetlerinin başvurularında yardım eden %30,5'lik kesimin büyük çoğunluğunu yakın çevreleri oluşturmaktadır.

Tablo 54: Kadınların SED Yardımı Başvurusunda Sorun Yaşama Durumu

Sorun Yaşama Durumu	Sayı	%
Evet	7	11,9
Hayır	52	88,1
Toplam	59	100,0

Tablo 54'te kadınların %88,1'inin SED Yardımı başvurusunda sorun yaşamadığı görülmektedir. SED Yardımı Başvurusunda sorun yaşayan kadınların oranı ise %11,9'dur.

Kadınların SED başvurularında büyük çoğunluğu sorun yaşamamıştır. Ancak sayıca az da olsa sorun yaşayan kadınlar yaşadıkları sorunları sosyal hizmet merkezinde çalışanların kendilerine doğru bilgi vermediklerini, SED alamayacaklarını ve kendilerinin başa çıkması gerektiğini söylediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 55: Kadınların Aldıkları SED Yardımlarının Bağlanma Süresi

SED Yardımlarının Bağlanma Süresi	Sayı	%
1 – 15 gün	1	1,7
15 – 30 gün	28	47,5
30 – 60 gün	30	50,8
Toplam	59	100,0

Tablo 55’de kadınların SED yardımı bağlanma süresi en az 15 gün en fazla 60 gün, ortalama 44 gündür. Görüşülen kadınların büyük çoğunluğunun 15 – 60 gün arasında SED yardımlarının bağlandığı görülmektedir. Sosyal hizmet yardımlarının bağlanma süresi taleplerin yoğunluğu ve sosyal hizmet uzmanının raporu yazma süresine bağlıdır.

Tablo 56: Kadınların Aldıkları Sosyal Ekonomik Desteğin Miktarı

SED’in Miktarı	Sayı	%
350 – 550 TL	17	28,8
550 – 750 TL	33	55,9
750 – 950 TL	6	10,2
950 – 1400 TL	3	5,1
Toplam	59	100,0

Tablo 56’yı gözden geçirdiğimizde araştırma kapsamında görüşülen kadınların en az 350TL ve en çok 1400TL sosyal ekonomik destek aldıkları, ortalama destek miktarının ise 674TL olduğu görülmektedir. Alınan SED miktarlarına bakıldığı zaman en yüksek oranın %55,9 ile 550 – 750 TL olduğu görülmektedir. Bu oranı %28,8 ile 350 – 550 TL ve %10,2 ile 750 – 950 TL ve bu oranı ise %5,1 ile 950 – 1400 TL takip etmektedir.

Sosyal Ekonomik Destek Yönetmenliğe göre ekonomik destek tutarının:

- Okul öncesi ve okula devam etmeyen çocuklara %50,
- 1 – 8 sınıf arası devam eden çocuklara %75,
- 9 – 12 sınıf arası devam eden çocuklara %80,
- Yükseköğrenime devam edenlere %90,
- Yaş sınırlarını tamamladıkları için kuruluş veya koruyucu aileden

ayrılanlar için %40 oranında ödeme yapılmaktadır. (SED Yönetmenlik, 2015:6)

Kadınlara bu yardımı yeterli bulup bulmadıkları sorulduğunda alınan bilgiler tablo 57’de yer almaktadır.

Tablo 57: Kadınların SED Yardımını Yeterli Bulma Durumları

SED Yardımını Yeterli Bulma Durumları	Sayı	%
Evet yetiyor	7	11,9
Hayır yetmiyor	52	88,1
Toplam	59	100,0

Tablo 57’de kadınların %88,1’i SED yardımını yeterli bulmadığı, %11,9’unun ise yeterli bulduğu görülmektedir. Kadınların büyük çoğunluğu aldıkları SED yardımlarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenleri olarak ev içi ve ev dışı ihtiyaçların fazla olması olarak belirtmişlerdir.

Tablo 58: Kadınlara Göre SED Yardımın Eksiklikleri*

SED’in eksiklikleri	Sayı	%
Gıda	34	20,3
Giyim	27	16,2
Faturalar	32	19,1
Ev kirası	12	7,2
Okul masrafları, ulaşım ve kırtasiye mazemeleri	33	19,8
Tedavi ve ilaç	3	1,8
Çocukların ihtiyaçları	17	10,2
Günlük yaşam	8	4,8
Diğer	1	0,6
Toplam	167	100,0

***(frekvans dağılımı alınmıştır)**

Tablo 58’de SED yardımın eksikleri yer almaktadır. Kadınların SED yardımının en az 1 en çok 5 eksiğini belirtmişlerdir. Kadınlar aldıkları SED yardımının en çok gıda ardından ise okul, ulaşım ve kırtasiye mazemeleri bakımından eksik kaldığını belirtmişlerdir.

Tablo 59: Kadınların SED Hizmetine İlişkin Önerileri*

SED'e öneriler	Sayı	%
Maaş yükseltilmesi	40	47,6
Gıda	9	10,7
Giyim	7	8,3
İş bulma	2	2,4
Ücretsiz ev	4	4,8
Okul masrafları	2	2,4
Çocukların istekleri	18	21,5
Tedavi ve ilaç	2	2,3
Toplam	84	100,0

*(frekvans dağılımı alınmıştır)

Tablo 59'da kadınların SED hizmetine önerileri tablosu incelendiğinde araştırma kapsamında görüşülen kadınların SED hizmetin en az 1 en çok 3 öneri belirtmişlerdir.

Kadınların SED hizmetlerine en çok maaş yükseltilmesinin sağlanması ve ardından çocukların isteklerinin karşılanmasını için önerilerde bulunmuşlardır.

Tablo 60: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanları İle İlk Görüşmelerini Değerlendirmeleri

İlk Görüşmelerini Değerlendirmeleri	Sayı	%
Olumlu izlenim	57	96,6
Olumsuz izlenim	2	3,4
Toplam	59	100,0

Tablo 60'da kadınların %96,6'sı SHU ile ilk karşılaşmalarını olumlu, %3,4'ü ise olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Kadınların SHU ile ilk karşılaşmalarında SHU'ların sıcak kanlı olduklarını, kendilerine yardımcı olduklarını ve güleryüzlü olduklarını belirtmişlerdir. Diğer kadınlar ise SHU'ların soğuk davrandıklarını ve kendileriyle ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 61: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanları İle Kurdukları Mesleki İlişkiyi Değerlendirmeleri

Mesleki İlişkiyi Değerlendirme	Sayı	%
Olumlu	57	96,9
Olumsuz	2	3,4
Toplam	59	100,0

Tablo 61'i gözden geçirdiğimiz zaman araştırma kapsamında görüşülen kadınların sosyal hizmet uzmanları ile olan ilişkilerini %96,9'luk bir oran ile olumlu ve %3,4'luk bir oran ile olumsuz olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.

Kadınların SHU'lar ile ilk karşılaşma, başvuru süreci, inceleme döneminde kadınların beklentilerinin karşılandıklarını ve olumlu ilişkiler sürdürdüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 62: Kadınların Kendi Kararlarını Alma Durumları

Kadınların Kendi Kararlarını Alma Durumları	Sayı	%
Evet	21	35,6
Hayır	38	64,4
Toplam	59	100,0

Tablo 62'yi incelediğimizde kadınların %64,4'ü kararlarını kendinin almadığını ifade etmiştir. Görüşülen kadınların büyük oranda kararlarını tek başına almadıkları görülmüştür. Kadınların karar verirken eşlerine, ailelerine, yakın akrabalara ve çevrelerine danıştıkları görülmüştür.

Tablo 63: Kadınların Daha İyi Bir Hayat Yaşayabilmeleri İçin Gerekli Olan İhtiyaçlar*

Gerekli Olan İhtiyaçlar	Sayı	%
Eş	28	24,3
İş	17	14,8
Ev	15	13
Temiz Ortamda Yaşamak	10	8,7
Gelirle İlgili Olanlar (Yüksek Gelir, Borçların Bitmesi, Sosyal Sigorta)	9	7,8
Mutluluk, Huzur, Daha İyi Yaşam Koşulları	10	8,7
Çocuklarla İlgili Olanlar	7	6,1

Diğerler	19	16,6
Toplam	115	100,0

*(frekvans dağılımı alınmıştır)

Tablo 63'te kadınlar daha iyi bir hayat yaşayabilmeleri için en az 1 en çok 4 ihtiyaç belirtmişlerdir. Diğerler: temiz kıyafet giymek, güzel beslenmek ve okumak.

Kadınların daha iyi bir hayat sürdürebilmeleri için en büyük ihtiyaçları olarak eşleri ile birlikte olmaları gerektiğini söyledikleri görülmüştür. Eşleri ile birlikteyken de sorunlar yaşasalarda ev içi ve ev dışı sorumlulukları paylaşabilmek, kendilerini güvende hissedebilmek için öncelikli olarak eşleri ile birlikte olmak istemektedirler. Ayrıca diğerler (temiz kıyafet giymek, güzel beslenmek ve okumak), iş ve ev isteklerine eşlerinden sonra ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 64: Kadınların Çalışma İsteği ve İŞKUR Başvurusu Yapma Durumları

Kadınların Çalışma İsteği	Sayı	%	İŞKUR Başvurusu	Sayı	%
Evet	43	72,9	Evet	13	22,0
Hayır	16	27,1	Hayır	46	78,0
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 64'ü incelediğimizde görüşülen kadınların %72,9'unun çalışmak istediği görülmektedir. Kadınların çalışmak istememe oranı ise %27,1'dir. Kadınların %78'inin İŞKUR başvurusu yapmadığı görülmektedir. İŞKUR başvurusu yapan kadınların oranı ise %22,0'dir.

İstihdam seferberliği iddialarına ve 2017'de sağlanan yoğun istihdam teşviklerine rağmen İŞKUR tarafından 2017'nin ilk altı ayında 547 bin kişi işe yerleştirilmiştir. Buna karşılık İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı son bir yılda 566 bin arttı. 2016 yılı Ocak – Haziran döneminde İŞKUR'a 1,5 milyon başvuru yapılırken, bu sayı 2017 Ocak-Haziran döneminde 2,4 milyona yaklaştı. İstihdam teşvikleri İŞKUR'a başvuru sayısını ve işgücü piyasalarına girişi artırmaktadır. İŞKUR başvuruları bir yıl içinde yüzde 54 oranında artmıştır. İşe

yerleştirmeler ise çok daha sınırlı kalmıştır İşKUR 2016 Ocak-Haziran döneminde 433 bin kişiye işe yerleştirirken, 2017 Ocak Haziran döneminde 547 bin kişiye işe yerleştirmiştir. İşe yerleştirmedeki artış %26 oranında artmıştır (DİSKAR 2017:6)

Görüşülen kadınların büyük çoğunluğu bir işte çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Ancak İşKUR'a başvuru yapıp yapmadıkları sorulduğunda hayır cevabını vermişlerdir. Açıkca görülmektedir ki kadınların SED'e alişmış durumda oldukları, çalışamayacakları ile ilgili ifade ettikleri olumsuz durumlar(çocuk küçük, ben hastayım, elalem ne der vb.), kadınların SED hizmetlerini maaş olarak algılamaları sıralanabilir.

Tablo 65: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına İlişkin Bilgileri

Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına İlişkin Bilgileri	Sayı	%	Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına Katılma İstekleri	Sayı	%
Evet	16	27,1	Evet	25	42,4
Hayır	43	72,9	Hayır	34	57,6
Toplam	59	100,0	Toplam	59	100,0

Tablo 65'e bakıldığında kadınların %72,9'u meslek edindirme kurslarından haberleri olmadığını söylemektedir. Meslek edindirme kurslarından haberleri olan kadınların oranı ise %27,1'dir. Görüşülen kadınların %57,6'sı meslek edindirme kurslarına katılmak istemediğini ifade etmişlerdir.

Kadınların büyük çoğunluğu meslek edindirme kurslarından haberleri olmadıklarını belirtmişlerdir. Buna neden olarak Meslek Edindirme Kurslarının yeterli düzeyde bilgilendirilmesinin yapılmadığını ve tanınırlığının olmamasını göstermişlerdir. Kadınların meslek edindirme kurslarından bilgileri olmaları dahilinde bu kurslara katılmayı isteme oranları yine %50'nin altındadır. Ücretsiz de olsa herhangi bir şekilde meslek edinme kurslarına katılımda isteksizdirler.

Tablo 66: Kadınların Eğitim Öğretim Kurumlarına Devam Etme İsteği

Eğitim Öğretim Kurumlarına Devam Etme İsteği	Sayı	%
Evet	26	44,1
Hayır	33	55,9
Toplam	59	100,0

Tablo 66'yı incelediğimizde kadınların %55,9'u eğitim öğretim kurumlarına devam etmeyi istemediklerini söylemişlerdir. Kadınların eğitim öğretim kurumlarına katılmayı isteme oranı ise %44,1'dir.

Kadınların meslek edindirme kurslarından bilgileri olmaları dahilinde bu kurslara katılmayı isteme oranları yine %50'nin altındadır. Kadınlar kendileri bir eylemde bulunmadan SED yardımını almayı ve yaşamlarını böyle devam ettirmeyi istemektedirler.

Tablo 67: Kadınların Gelecek Planları

Kadınların Gelecek Planları	Sayı	%
Evet var	33	55,9
Hayır yok	26	44,1
Toplam	59	100,0

Tablo 67'de görüşülen kadınların %55,9'unun geleceğe ilişkin bir planı olduğu görülmektedir. Gelecek ile ilgili planları %55,9 olduğu göstermektedir. Gelecek ile ilgili planları olmayan kadınların oranı ise %44,1'dir. Planı olmadığını söyleyenler gelecek belirsizliğinden söz etmişlerdir. Kendilerinin bir girişimi olmadığı için yapılan incelemelere dayanarak yardımın devamlılığı söz konusu olmaktadır. Ayrıca eşlerinin cezaevinde olma süreleri de etkili olmaktadır.

Tablo 68: Kadınların Gelecek İçin Planlarında Yer Alanlar*

Gelecek İçin Planlarında Yer Alanlar	Sayı	%
İş Bulmak	7	13,2
Çocukları Okutmak, çocuklara sahip çıkmak	13	24,5
Ev Almak	12	22,6
Eşini Beklemek	8	15,1
Diğer (Vatandaşlık Almak, Kurslar Bitirmek Çocuklara Sahip Çıkmak)	13	24,5
Toplam	53	100,0

***(frekvans dağılımı alınmıştır)**

Tablo 68’de kadınların gelecek için olan planları tablosu incelendiğinde araştırma kapsamında görüşülen kadınların en az 1 en çok 3 planları olduğunu belirtmişlerdir. Diğerler: vatandaşlık almak, kurslar bitirmek, çocuklara sahip çıkmak.

Kadınların yarısından çoğunun gelecek için planları bulunmaktadır. Bu planlar içerisinde en çok çocuklarını okutmak ve çocuklarına iyi bir gelecek sunmaktır.

3.2 KADINLARIN ÖZELLİKLERİ İLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

İkinci bölüm altında araştırmada elde edilen bulgular kadınların ve eşlerinin sosyo – demografik özellikleri, kadınların ihtiyaçları ve gelirleri ile ilgili özellikleri, yaşadıkları sorunlar, yaşadıkları çevreye ilişki sorunları ve yararlandıkları hizmette ilişki görüşleri ile başa çıkma tarzları arasında ilişkiler beş temel başlık altında toplanmıştır.

3.2.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu alt bölümde araştırmaya katılan kadınların ve eşlerinin yaşları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişki, kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önceki çalışma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların hayatı boyunca ve eşleri cezaevine girdikten sonraki çalışma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşlerinin aldıkları ceza süresi ve başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişki, çocuk sayısı ve okula giden çocuk sayısı ile başa çıkma tarzları puanları arasındaki ilişki bulgular bulunmaktadır.

Tablo 69: Kadınların Yaşları ve Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	32,0847	8,3729	2,61889	-,008	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	32,0847	10,8305	2,94286	-,074	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	32,0847	11,8136	5,04283	-,286	*p<0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	32,0847	16,3051	4,28411	,052	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	32,0847	6,9661	3,47387	-,097	p>0,05

Tablo 69’da kadınların yaşları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların yaşları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yaş ile çaresiz yaklaşım arasında negatif korelasyon olduğu, yani yaş azaldığında çaresizliğin arttığı tespit edilmiştir. Kadınların yaşam içinde deneyimlerinin artması, olgunlaşmaları yaşla birlikte artmaktadır. Bu nedenle yaşlı olanlar çare üretmek konusunda diğerlerine göre daha başarılı olabilir.

Tablo 70’de eşlerinin yaşları ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiye bakıldığında elde edilen bulgular yer almıştır.

Tablo 70: Kadınların Eşlerinin Yaşları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	35,6780	8,3729	2,61889	-,085	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	35,6780	10,8305	2,94286	-,095	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	35,6780	11,8136	5,04283	-,274	*p<0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	35,6780	16,3051	4,28411	,056	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	35,6780	6,9661	3,47387	,010	p>0,05

Tablo 70’de kadınların eşlerinin yaşları ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşlerinin yaşları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yaş ile çaresiz yaklaşım arasında negatif korelasyon olduğu, yani eşlerinin yaşı arttıkça kadınların çaresizliği azaldığı belirtilmektedir.

İstatistik verilere göre evlilik yapan kadınların oranı %58,7’i, erkeklerin oranı ise %58,2’i ve ilk evliliğini 18 – 24 yaşlar arasında yapmıştır. (TÜİK 2006:6)

SED hizmetinden yararlanan çocukların özelliklerinin incelenmesi ve hizmet sürecinin değerlendirilmesi, araştırmaya göre sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlanan çocukların annelerinin %16’sının 20-29 yaş aralığında olduğu, %42’sinin 30-39 yaş aralığında olduğu, %27’sinin 40-49 yaş aralığında olduğu, %9,5’inin 50-59 yaş aralığında olduğu, %0,5’inin 60 yaş ve üzerinde olduğu bulgusu elde edilmiştir. Hizmetten yararlanan annelerin yaş aralığı incelendiğinde büyük oranının %42 ile 30-39 yaş aralığında olan kişilerden

oluştugu görülmektedir. Ayrıca hizmetten yararlanan anneler arasında en büyük olanının 61 yaşında olduğu, en küçük annenin ise 21 yaşında olduğu görülmektedir. (Tamkoç 2017:83)

Türk Kadınlarında Sosyal Sermaye Oluşumu araştırmasına göre kadınların yaş ortalaması 26 ve ortalama evlilik süresi 12 yıl. (Arat, Icağasioğlu-Çoban, Polat 2013:101)

Sosyo – demografik özelliklere baktığımız zaman kadınların ve eşlerinin yaşları neredeyse eşit oldukları görülmektedir. Bu nedenle kadınların eşlerinin yaşam deneyimlerinin arttıkça kadınların daha az çaresiz hissettikleri görülmektedir. Yaşlı olanlar diğerlerine göre sorunlarla karşılaştığı zaman daha kolay çare üretebilirler.

Tablo 69'da ve 70'te kadınların ve eşlerinin yaşları ve başa çıkma ölçeği puanları arasında ilişkiye baktığımız zaman aynı sonuçları çıktığı görülmektedir. Kadınların ve eşlerinin yaşları çaresiz yaklaşımda negatif korelasyon olduğunu görülmektedir. Tablo 3'te bakıldığımızda, eşleri kadınlardan en fazla 2 yaş büyük olduğu görülmektedir. Bu nedenle kadınların ve eşlerinin yaşları yakın olup aynı sonuçlar çıktığı söyleyebilirim. Kadınların ve eşlerinin genç yaşta oldukları görülmektedir. Hem kadınlar hem de eşleri genç yetişkinlik döneminde oldukları, olgunlaşma olmayıp ve yaşam deneyimleri az olduğu için çaresizliği yaşlı olana göre yüksektir.

Tablo 71: Kadınların Eşlerinin Cezaevine Girmeden Önceki Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşımı	Evet	52	31,41	108,500	p>0,05
	Hayır	7	19,50		
İyimser Yaklaşım	Evet	52	30,38	162,500	p>0,05
	Hayır	7	27,21		

Çaresiz Yaklaşım	Evet	52	31,54	102,000	p>0,05
	Hayır	7	18,57		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	52	29,99	181,500	p>0,05
	Hayır	7	30,07		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	52	30,83	139,000	p>0,05
	Hayır	7	23,86		

***p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok**

Tablo 71’de kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce çalışma durumları ile başa çıkma ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında, kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce bir işte çalışmış iseler daha iyimser olduğu görülmektedir. Cezaevine girmeden önce çalışmış olan kadınların eşleri, iş hayatına katıldıkları için, sosyal çevreleri geniş olduğu için, kadınlar daha fazla sosyal destek alabildikleri görülmektedir. Çalışmamış olan kadınların eşlerinin ise sosyal çevreleri geniş olmadığı için, ekonomik özgürlüğü olmadığından dolayı kendilerine güvenmedikleri görülmektedir. Yoksulluk içinde yaşayan kadınlar kendilerini daha fazla boyun eğen ve çaresiz hissedebilmektedir.

İstatistiklere göre Ağustos 2017 döneminde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların oranı %35,1 oldu. Kayıt dışı çalışanların oranı ise %22,2 oldu. (TÜİK, 2017:1) Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce marjinal işlerde çalıştıkları için bir istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 72: Kadınların Hayatı Boyunca Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	15	27.40	291.000	p>0,05
	Hayır	44	30.89		
İyimser Yaklaşım	Evet	15	34,57	261,500	p>0,05
	Hayır	44	28,44		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	15	22,07	211,000	*p<0,05

	Hayır	44	32,70		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	15	38,37	204,500	*p<0,05
	Hayır	44	27,15		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	15	19,60	174,000	*p<0,05
	Hayır	44	33,55		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 72’de kadınların hayatı boyunca çalışmış olma durumları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı ve iyimser yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların hayatı boyunca çalışmış olma durumları ile çaresiz yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınlar hayatı boyunca bir işte çalışmamış iseler kendilerini daha çok boyun eğen ve çaresiz hissettiği görülmektedir. Bu nedenle kadınların sosyal çevreleri geniş olmadığı için, sosyal destek aramadıkları görülmektedir. Ancak hayatı boyunca çalışmış olan kadın sorunlarla karşılaştığı zaman daha iyi ve hızlı bir şekilde çare üretebildiği, iyimser ve kendine daha fazla güvendiği söylenebilir.

Tablo 73: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çalışma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	3	32,83	75,500	p>0,05
	Hayır	56	29,85		
İyimser Yaklaşım	Evet	3	40,67	52,000	p>0,05
	Hayır	56	29,43		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	3	30,67	82,000	p>0,05
	Hayır	56	29,96		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	3	39,00	57,000	p>0,05
	Hayır	56	29,52		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	3	36,00	66,000	p>0,05
	Hayır	56	29,68		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 73'te kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çalışmış olma durumları ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında, eşleri cezaevine girdikten sonra çalışmaya başlamış olan kadınların ekonomik açıdan daha özgür olduğu, sosyal çevreleri genişlediği için sosyal destek arayabildikleri, daha fazla iyimser düşüncelere sahip oldukları ve kendini daha güvenli hissettikleri görülmektedir. Ancak eşleri cezaevine girmeden önce çalışmayan ve eşleri cezaevine girdikten sonra zorunda kaldıkları için çalışmaya başlamış olan kadınların kendilerini daha boyun eğen ve çaresiz hissettikleri görülmektedir.

Tablo 72'de kadınların hayatı boyunca çalışma durumu çaresiz yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım ile anlamlı çıkmıştır ancak tablo 73'ü bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çalışma durumları ve başa çıkma ölçeği puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark çıkmadığı görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşülen 59 kadından 15 tane kadının herhangi bir işte çalıştığı görülmektedir, ancak eşleri cezaevine girdikten sonra çalışan kadınların sayısının 3 olduğu görülmektedir. Kadınların işgücü piyasasına katılımı yeterli değildir. Kadınların çalışma oranının düşük olması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğin göstergesi olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kadınlar daha çaresiz olmaktadır.

Türkiyede 2015 yılında hanehalkı işgücü araştırmasına göre istihdam oranı erkeklerde %65, kadınlarda ise %27,5 oldu. Eğitim durumuna bakıldığında, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne katılım arttığını görüldü. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %16,1, lise altı eğitilmiş oranı %26,6, lise mezunu oranı %32,7, mesleki veya teknik lise mezunu oranı %40,8 iken yükseköğretim mezunu oranı %71,6 oldu. (TÜİK, 2017:1) Bu araştırma kapsamında görüşülen kadınların %67,8 İlk okul mezun ve hayatı boyunca ya da eşleri cezaevine girdikten sonra %94,4 bir işte çalışmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 74: Kadınların Eşlerinin Aldıkları Ceza Süresi ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	10,0288	8,3729	2,61889	,002	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	10,0288	10,8305	2,94286	,040	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	10,0288	11,8136	5,04283	-,121	p>0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	10,0288	16,3051	4,28411	,220	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	10,0288	6,9661	3,47387	-,189	p>0,05

Tablo 74'te kadınların eşlerinin aldıkları ceza süresi ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşlerinin aldıkları cezanın ortalaması 10 yıl olarak saptanmıştır. Kadınların eşleri şartlı tahliyeden yararlanabildikleri için ceza süresi azalmış olabilir.

Tablo 75: Çocuk Sayısı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	2,3729	8,3729	2,61889	,020	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	2,3729	10,8305	2,94286	-,109	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	2,3729	11,8136	5,04283	,119	p>0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	2,3729	16,3051	4,28411	,044	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	2,3729	6,9661	3,47387	-,181	p>0,05

Tablo 75'te kadınların çocuk sayısı ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların iki tane çocuğa sahip oldukları görülmektedir. Çocuk sayısı ile puanlar arasında bir anlam çıkmamış ancak çocukların kadınları olumlu etkilediği görülmektedir.

Tablo 76: Okula Giden Çocuk Sayısı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	1,9423	8,3729	2,61889	-,098	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	1,9423	10,8305	2,94286	-,200	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	1,9423	11,8136	5,04283	-,068	p>0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	1,9423	16,3051	4,28411	-,005	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	1,9423	6,9661	3,47387	,006	p>0,05

Tablo 76'da kadınların okula giden çocuk sayısı ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların en az bir tane çocuklarının okula gittiği görülmektedir. Okula giden çocuk sayısı ile puanlar arasında bir anlam çıkmamış olabilir ama okula giden çocuk üzerinde kadınlar sosyal ekonomik destek alabildikleri için çocukların kadını olumlu yönde etkilediği ve kadınlara motivasyon verdiği görülmektedir.

Tablo 75'te ve 76'da, kadınların çocuk sayısı ve okula giden çocuk sayısına bakıldığı zaman istatistiki olarak bir anlam çıkmadığı görülmektedir. Eşleri cezaevine girdikten sonra çocukları olanların daha fazla zorluk çektiğini söylenebilir. Eşleri cezaevine girdikten sonra ilk olarak kadınlar ekonomik sıkıntılardan söz etmişlerdir.. Kadınların yaşadıkları ekonomik sıkıntılar çoğu zaman çocuklar ile ilgilidir. Eşleri cezaevinde bulunan ve çocuklara sahip olan kadınlar ekonomik sıkıntılar fazla yaşıyor olabilirler ama çaresizliği az olmaktadır. Bunun sebebi ise sosyal ekonomik destek hizmetinden yararlanmasıdır. Sosyal ekonomik destek hizmeti okula giden çocuk üzerinden verilmektedir. Görüşülmüş kadınların okula giden çocukların ortalama ise 1'dir. Bu nedenle kadınlar daha az çaresiz hissetmektedir.

3.2.2. Kadının İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu alt bölümde kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önceki gelir durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişki ve eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaç karşılama yeterliliği ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 77: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önceki Aylık Net Gelir Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	1009,4828	8,3729	2,61889	-,139	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	1009,4828	10,8305	2,94286	-,167	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	1009,4828	11,8136	5,04283	,038	p>0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	1009,4828	16,3051	4,28411	,086	p>0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	1009,4828	6,9661	3,47387	-,193	p>0,05

Tablo 77’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki aylık net gelir durumu ile başa çıkma puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki gelir durumunun asgari ücretten daha az olduğu görülmektedir. Aylık net geliri daha önce de düşük olduğu için anlamlı çıkmamıştır.

İstatistiklere göre eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirinin %14,3 oldu, medyan gelirin %21,2 oldu. Kullanılabilir fert medyan gelirinin tek kişilik hanehalklarının %8,9, bağımlı çocuğu olmayan hanehalklarının %4, bağımlı çocuğu olan hanehalklarının %17,9 olduğunu göstermektedir. (TÜİK, 2016:2)

Tablo 78: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Temel İhtiyaç Karşılama Yeterliliği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	40	30,43	363,000	p>0,05
	Hayır	19	29,11		
İyimser Yaklaşım	Evet	40	32,16	293,500	p>0,05
	Hayır	19	25,45		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	40	29,05	342,000	p>0,05
	Hayır	19	32,00		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	40	33,54	238,500	*p<0,05
	Hayır	19	22,55		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	40	31,00	340,000	p>0,05
	Hayır	19	27,89		

***p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok**

Tablo 78’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaç karşılama yeterliliği ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaç karşılama yeterliliği ile kendine güvenli yaklaşım istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçları karşılamada yeterli olduğu için kadınlar kendini daha güvenli hissettiklerini ve daha iyimser olduklarını söyleyebilirim. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaç karşılama yeterliliği diğer başa çıkma puanlar arasında bir anlam çıkmamış olabilir ancak ihtiyaçlar karşılama yeterlilikte olmadığı zaman kadınlar çare üretmek konusunda başarısız olabilirler.

Tablo 78’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaç karşılama yeterliliği baktığımız zaman kendine güvenli yaklaşım ile anlamlı çıktığı görülmektedir. Bu tabloyu 13. tablo ile karşılaştığımız zaman ortalama gelirin 1000TL olduğu görülmektedir. Gelen geliri asgari ücretten az olabilir ama 13. tabloda kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ihtiyaçlarını karşılayabildikleri görülmektedir. Bu nedenle temel ihtiyaç karşılama yeterliliği ile kendine güvenli yaklaşımın anlamlı olması açıklanabilir.

3.2.3. Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu bölümde iki alt başlık, kadınların fiziksel ve sağlık sorunları ve sosyal sorunları ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiler bulgular yer almaktadır.

3.2.3.1. Kadınların Fiziksel Ve Sağlık Sorunları İle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu alt başlık altında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra uyku sorunlarındaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sağlık sorunlarındaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yalnızlık hissetme durumundaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimlerindeki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi ve kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra psikiyatrik tedavi görme durumundaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 79: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Fiziksel Rahatsızlıkları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	3	24,67	68,000	p>0,05
	Hayır	56	30,29		
İyimser Yaklaşım	Evet	3	40,00	54,000	p>0,05
	Hayır	56	29,46		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	3	37,67	61,000	p>0,05
	Hayır	56	29,59		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	3	33,17	74,500	p>0,05
	Hayır	56	29,83		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	3	52,17	17,500	*p<0,05
	Hayır	56	28,81		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 79’da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlıkları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlıkları ile boyun eğici yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Fiziksel rahatsızlığı yaşayan kadınların kendilerini suçladığı ve kadın olarak yeterince iyi olmadıkları düşünmektedirler. Bu nedenle kendilerini daha çok çaresiz hissettikleri söylenebilir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında, fiziksel rahatsızlık yaşamayan kadınların kendini daha iyi hissettikleri için sosyal destek arayabildikleri söylenebilir.

Tablo 80: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Fiziksel Rahatsızlıkları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	6	23,17	118,000	p>0,05
	Hayır	53	30,77		
İyimser Yaklaşım	Evet	6	36,67	119,000	p>0,05
	Hayır	53	29,25		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	6	35,25	127,500	p>0,05
	Hayır	53	29,41		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	6	35,67	125,000	p>0,05
	Hayır	53	29,36		

Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	6	49,50	42,000	*p<0,05
	Hayır	53	27,79		

***p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok**

Tablo 80’da kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlıklar ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları ile boyun eğici yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınlar tek başına kalmakta ve yalnız hissetmektedir. Ayrıca bu durum fiziksel rahatsızlıklara neden olabilir ve kadınlar sorunlarla karşılaştıklarında çare üretmek konusunda başarısız olabilirler. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında, fiziksel rahatsızlık yaşamayan kadınlar kendilerini daha iyi hissettikleri için sosyal destek arayabildikleri söylenebilir.

Tablo 79’da ve 80’da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları ve başa çıkma ölçeği puanları arasında ilişkiye baktığımız zaman aynı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Tablo 19’da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlığı olan kadınların sayısı 3’tür ancak eşleri cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlığı olan kadınların sayısı 6’dır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları ile boyun eğici yaklaşım ile anlamlı çıkmıştır. Bunun sebebi tek başında kalan kadın çeşitli sorunlarla başa çıkmak zorundadır. Yaşadıkları ortam içerisinde bedensel zihinsel ve ruhsal bazı hastalıklara yakalanma riski ile karşılaşabilirler. Daha önce fiziksel rahatsızlığı olan kadın, eşleri cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlığı olan kadın daha fazla boyun eğen duruma düşmektedir.

Tablo 81: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Ve Sonra Uyku Sorunlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	42	29,17	326,500	p>0,05
	Hayır	17	31,79		
İyimser Yaklaşım	Evet	42	27,60	256,000	p>0,05
	Hayır	17	35,94		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	42	29,50	336,000	p>0,05
	Hayır	17	31,24		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	42	28,58	297,500	p>0,05
	Hayır	17	33,50		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	42	27,74	262,000	p>0,05
	Hayır	17	35,59		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra uyku sorunlarında değişme ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları uyku sorunlarında değişme olmadığı, yani uyku sorunu yaşayan kadınların sosyal çevrelerinde destek aramadıklarını söylenebilir. Aynı zamanda yaşadıkları uyku sorunlarında değişme olmadığı için çaresiz hissetmeleri, sorunlar ile karşılaştıkları zaman çözüm üretmek konusunda başarısız olmaları boyun eğmelerine neden olabilir.

Tablo 82: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sağlık Sorunlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	20	30,75	375,000	p>0,05
	Hayır	39	29,62		
İyimser Yaklaşım	Evet	20	32,60	338,000	p>0,05
	Hayır	39	28,67		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	20	32,78	334,500	p>0,05
	Hayır	39	28,58		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	20	29,58	381,500	p>0,05
	Hayır	39	30,22		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	20	28,33	356,500	p>0,05
	Hayır	39	30,86		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 82’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sağlık sorunlarında değişme ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları sağlık sorunlarında değişme olmadığı, yani sağlık sorunu yaşamayan kadınların sosyal çevrelerinden destek arayabildikleri söylenebilir. Aynı zamanda kadınlar sağlık sorunu yaşadıkları için çaresiz hissetmeleri, sorunlarla karşılaştıkları zaman çözüm üretmek konusunda başarısız olmalarına, dolayısıyla boyun eğmelerine neden olabilmektedir.

Tablo 83: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yalnızlık Hissetme Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	43	29,80	335,500	p>0,05
	Hayır	16	30,53		
İyimser Yaklaşım	Evet	43	28,16	265,000	p>0,05
	Hayır	16	34,94		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	43	29,05	303,000	p>0,05
	Hayır	16	32,56		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	43	28,83	293,500	p>0,05
	Hayır	16	33,16		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	43	27,91	254,000	p>0,05
	Hayır	16	35,63		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 83’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yalnızlık hissetme durumlarında değişme yaşanması ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yalnızlık duyan kadınlar içine kapanmış, tek başında hissettikleri için hiç kimseden sosyal destek aramadıklarını düşünülebilir. Eşleri cezaevine girmeden önce yalnızlık duyan kadınlara kıyasla eşleri cezaevine girdikten sonra yalnızlık duymayan kadınların daha iyimser düşüncelere sahip oldukları,

kendilerine daha güvendikleri ve sorunlarla karşılaştıklarında çare üretmede başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 84: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Profesyonel Destek Gereksinimindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	29	30,72	414,000	p>0,05
	Hayır	30	29,30		
İyimser Yaklaşım	Evet	29	31,74	384,500	p>0,05
	Hayır	30	28,32		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	29	35,91	263,500	*p<0,05
	Hayır	30	24,28		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	29	32,41	365,000	p>0,05
	Hayır	30	27,67		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	29	30,24	428,000	p>0,05
	Hayır	30	29,77		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 84'te kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimlerinde değişme ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimlerinde ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimi duyan kadınların sorunlarla başa çıkmakta, çözüm üretmede başarısız oldukları için boyun eğme durumunda kalabilirler. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimi duymayan kadınların daha iyimser oldukları, kendi sorunları ile başa çıkabildikleri ve çözüm üretebildikleri görülmektedir.

Tablo 84'e bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimi ile çaresiz yaklaşım arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Tablo 20'de ve 23'te görüldüğü gibi kadınların

eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra uyku ve yalnızlık sorunu yaşamaktadır. Kadınlar yaşamlarında uyku ve yalnızlık sorunu ile karşılaşabilmektedir. Ayrıca eşleri cezaevinde olan kadınlar daha fazla sorunlarla karşılaştıkları için bu konuda hasas oldukları söylenebilir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları uyku ve yalnızlık sorunları cezaevine girdikten sonra artmaktadır. Bu nedenle daha fazla çaresiz olup profesyonel desteğe daha fazla ihtiyaç duyabilirler.

Tablo 85: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Psikiyatrik Tedavi Görme Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	P
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	8	32,50	184,000	p>0,05
	Hayır	51	29,61		
İyimser Yaklaşım	Evet	8	30,88	197,000	p>0,05
	Hayır	51	29,86		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	8	33,19	178,500	p>0,05
	Hayır	51	29,50		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	8	30,81	197,500	p>0,05
	Hayır	51	29,87		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	8	34,19	170,500	p>0,05
	Hayır	51	29,34		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 85'te kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra psikiyatrik tedavi görme durumlarındaki değişim ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce psikiyatrik tedavi görmedikleri için kendilerini çok çaresiz ve boyun eğici hissediyorlardı. Kadınlar kendilerini suçladığı, yeterince iyi olmadıkları ya da bu durumun utanç verici olduğu gibi düşüncelere sahip oldukları için kadınlarda olumsuz yaşam deneyimleri olduğunu söylenebilir. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra psikiyatrik tedavi gören kadınlar kendilerini daha iyi hissettikleri, iyimser düşüncelere sahip olmaları, kendilerine daha fazla güvenmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu durumlar kadınlarda olumlu yaşam deneyimlerine neden olabilmektedir.

Sosyo – ekonomik düzeyi düşük olan ve kötü mahallede yaşayan bireylerin astım, diyabet, kalp ve damar hastalıklarına ve psikolojik rahatsızlıklara daha fazla sahip oldukları düşünülmektedir. Literatürde yoksul kadınların % 40'ının kronik hastalığı olduğu görülmektedir. (Aktaş, 20017:183) Bu çalışmada kadınların sosyo – ekonomik düzeyi düşük olup kötü olan mahallede oturukları görülmektedir. Bu nedenle kadınlar farklı çeşitli fiziksel ve sağlık sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir.

“Meme Kanseri Hastası Yoksul Kadın Olmak” araştırmasına göre kadınların %67,3 ile çoğunluğunun psikolojik hizmetlerin yetersiz olduğunu düşündükleri ve %32,7 ile 36 kadının bu hizmetlerin yeterli olduğunu düşündüğü görülmektedir. Kadınların büyük çoğunluğu % 66,9 tedavi sonrasında aldıkları psikolojik desteği yetersiz bulmaktadır. Daha az sayıda olsa da aldığı psikolojik desteği yeterli bulanların % 33,1 sosyal destek puanları, yetersiz bulanlardan yüksek çıkmıştır. (Lofti 2017:60,71)

Ankara'da dar gelirli, yoksul ve Altındağ, Mamak, Keçiören, Yenimahalle ilçelerinin çeşitli mahallelerinde yaşayan 40 kadınla yapılan bir araştırmada; kadınların benzer yaşam öyküleri sonucunda ruh sağlıklarının bozulduğunu, güven duygularını yitirdiklerini, hiçbir şeyi kendi başlarına yapamayacak duruma geldiklerini, kendilerini dışlanmış ve aciz gördüklerini, umutlarının ve beklentilerinin kalmadığı belirtilmektedir. (Aktaş, 20017:184)

3.2.3.2. Kadınların Yaşadıkları Sosyal Sorunları İle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu alt başlık altında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları yere adiyet hissetmedeki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşam memnuniyetindeki değişim ile başa

çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvence durumları, eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal güvencedeki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 86: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Yere Aidiyet Hissetmedeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	11	32,73	234,000	p>0,05
	Hayır	48	29,38		
İyimser Yaklaşım	Evet	11	28,64	249,000	p>0,05
	Hayır	48	30,31		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	11	37,64	180,000	p>0,05
	Hayır	48	28,25		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	11	32,68	234,500	p>0,05
	Hayır	48	29,39		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	11	27,14	232,500	p>0,05
	Hayır	48	30,66		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 86'da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları yere ait hissetmelerinde değişim ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları yere ait hissetmeyen ve eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları yere ait hisseden kadınların olumlu ve iyimser düşüncelere sahip oldukları, kendilerine daha güvendikleri ve sorunlarla karşıladıkları zaman çözüm üretmede başarılı olabildikleri görülmüştür. Aynı zamanda eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kendilerini yaşadıkları yere ait hisseden kadınlar sosyal destek arayabilmektedirler. Kadınların çevre ile ilişkileri iyi olduğu için her konuda yardım isteyebilirler. Ancak başka bir bakış açısından, kadınlar yaşadıkları yere ait hissediyorlar ise kendilerini daha çaresiz ve boyun

eğen biri olarak hissetmektedirler, çünkü çevre ne diyecek korkusundan sorunlarını hiç kimseyle paylaşmamalarının ve çözüm üretmede başarısız olmalarının bu durumda etkisi olabilir.

Tablo 87: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşam Memnuniyetindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	33	31,42	382,000	p>0,05
	Hayır	26	28,19		
İyimser Yaklaşım	Evet	33	31,95	364,500	p>0,05
	Hayır	26	27,52		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	33	32,45	348,000	p>0,05
	Hayır	26	26,88		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	33	33,08	327,500	p>0,05
	Hayır	26	26,10		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	33	31,64	375,000	p>0,05
	Hayır	26	27,92		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 87’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşam memnuniyetinde değişim ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında yaşamdan memnun olan kadınların diğerlerinden daha iyimser düşüncelere sahip oldukları, kendilerine daha güvenli oldukları görülmektedir. Doğal olarak kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşamdan memnun olmadıkları için daha fazla boyun eğen ve çaresiz hissediyor olabilirler. Daha önce aile olarak yaptıklarını, eşleri cezaevine girdikten sonra tek başına yapmak zorunda kalmaktadırlar. Yaşam standartları düşük olduğu için böyle durumlarda sosyal destek aramaları olağandır.

2016 yılında yaşam memnuniyeti araştırmasına göre mutlu olduğunu ifade eden bireylerin oranı %61,3 oldu. Erkeklerde mutluluk oranı %58,1, kadınlarda bu oranı ise %64,5’tir. Evli bireylerin %64,7’sinin, evlenmemiş bireylerin %57,3’ünün, dul bireylerin %50,9’unun ve boşanmış bireylerin %32,5’inin mutlu olduğunu göstermektedir. Evli olan erkeklerin %60,8’i, kadınların ise %68,3’ü

mutlu olduklarını görülmektedir. Hiç evlenmemiş erkeklerin oranı %54,5'i, kadınların ise %62,1'i mutlu iken, boşanmış erkeklerin oranı %29'u, kadınların ise %35,5'i mutlu olduklarını göstermektedir. Eşi ölmüş erkeklerin oranı %53,1'i, kadınların ise %50,5'inin mutlu olduğu görülmektedir. (TÜİK, 2017:2) İstatistiklere göre, bireylerin %12,6'sı ailelerini çok mutlu, %65,1'i mutlu, %20,1'i orta düzeyde mutlu, %1,8'i mutsuz, %0,4'ü ise çok mutsuz gördüklerini belirtmiştir.

Tablo 88: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Sosyal Güvence Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	9	28,83	214,500	p>0,05
	Hayır	50	30,21		
İyimser Yaklaşım	Evet	9	33,83	190,500	p>0,05
	Hayır	50	29,31		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	9	25,56	185,000	p>0,05
	Hayır	50	30,80		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	9	40,67	129,000	*p<0,05
	Hayır	50	28,08		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	9	18,67	123,000	*p<0,05
	Hayır	50	32,04		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 88'de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvence durumları ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvencelerinin olması ile kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvenceye sahip oldukları için kendine güvenli hissediyorlar. Rahatsız olma ve benzer durumlarda bu hizmetten yararlanabilecekleri için kadınların yaşamında belirli bir güven olduğunu söylenebilir. Sosyal güvenceye sahip olmayan kadınların ise çaresiz yaklaşımda, boyun eğen yaklaşımda ve sosyal destek arama yaklaşımda puanların yükseldiği görülmektedir.

Tablo 89: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sosyal Güvencedeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	9	30,89	217,000	p>0,05
	Hayır	50	29,84		
İyimser Yaklaşım	Evet	9	39,44	140,000	p>0,05
	Hayır	50	28,30		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	9	23,89	170,000	p>0,05
	Hayır	50	31,10		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	9	44,22	97,000	*p<0,05
	Hayır	50	27,44		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	9	17,00	108,000	*p<0,05
	Hayır	50	32,34		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 89’da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal güvenceye sahip olma konusundaki değişim ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal güvenceye sahip olma değişimi ile boyun eğici yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal güvencelerinde değişme olduğu için yani güvenceye sahip olmadıkları için boyun eğme davranışlarında artış olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda çaresiz olup ve sorunlarla karşılaştıklarında çözüm üretmede başarısız olabilmektedirler. Sosyal güvenceye sahip olmayan kadınlarda aynı zamanda sosyal destek arama yaklaşımında puanları arttığı görülmektedir.

Tablo 88’e ve 89’a baktığımız zaman kadınların sosyal güvenceye sahip olma konusundaki değişim ile boyun eğen yaklaşım arasındaki ilişki anlamlı çıkmıştır. Bu tabloları kadınların eşlerinin meslekleri ve yaptıkları işleri ile karşılaştığımızda, kadınların eşlerinin serbest mesleğe sahip oldukları ve çoğu

marjinal işlerde çalıştığı görülmektedir. Bu nedenle kadınların sosyal güvenceye sahip olmadıkları için daha fazla boyun eğdiği söylenebilir.

Tablo 90: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Sosyal Yaşama Katılım Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	27	30,13	428,500	p>0,05
	Hayır	32	29,89		
İyimser Yaklaşım	Evet	27	29,04	406,000	p>0,05
	Hayır	32	30,81		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	27	24,56	285,000	*p<0,05
	Hayır	32	34,59		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	27	30,61	415,500	p>0,05
	Hayır	32	29,48		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	27	26,48	337,000	p>0,05
	Hayır	32	32,97		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 90’da kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal yaşama katılım durumu ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal yaşama katılım durumu ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce bir aile olarak sosyal yaşama katılmamış iseler kendilerini boyun eğici ve çaresiz hissediyorlar. Bunun nedeni kadınların geleneksel bir ailede büyümeleri, kadının hane içi ve çocuklarla ilgilenmesi gerektiğine inanan düşünceleri olabilir. Sosyal yaşama katılmış olan kadınlar kendini daha güvenli hissebiliyorlar.

Tablo 91: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Sosyal Yaşama Katılım Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	5	15,40	62,000	*p<0,05
	Hayır	54	31,35		
İyimser Yaklaşım	Evet	5	34,10	114,500	p>0,05
	Hayır	54	29,62		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	5	13,00	50,000	*p<0,05
	Hayır	54	31,57		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	5	35,40	108,000	p>0,05
	Hayır	54	29,50		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	5	25,00	110,000	p>0,05
	Hayır	54	30,46		

***p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok**

Tablo 91’de kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ile başa çıkma puanları arasında iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ile çaresiz yaklaşım ve sosyal destek arama yaklaşımı puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılmamış iseler kendilerini daha çaresiz hissedebilirler. Bunun nedeni geleneksel düşünceler, kadın hane içinde kalması ve çocuklarla ilgilenmesi, eşleri yanında olmadıkları için tek başına dışarı çıkmasının uygun görülmemesi vb. düşünceler inançlar olabilir.. Böyle durumlarda kadınlar yalnızlık duyabilirler, sorunla karşılaştıklarında çözüm üretmede başarısız olabilirler. Eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılmaya devam eden kadınlar iyimser, kendine güvenli ve özgür hissedebilirler.

3.2.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye İlişki Sorunları ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu bölüm altında kadınların yaşadıkları semtten memnun olma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşler, çocuklar, akrabalar ve arkadaşlarıyla ilişkileri ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları semtin güvenliğine ilişkin görüşlerindeki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra komşu ve akrabalarından baskı görme durumu ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra komşulardan ve arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü, fiziksel tacizine veya benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kalmalarındaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuk bakımında sorun yaşama durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra gıda gereksinimlerinin karşılanmasındaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişikliği ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarında aile desteği alma durumundaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yakınlarından maddi destek alma durumlarındaki değişim ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 92: Kadınların Yaşadıkları Semtten Memnun Olma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	23	33,00	345,000	p>0,05
	Hayır	36	28,08		
İyimser Yaklaşım	Evet	23	34,43	312,000	p>0,05
	Hayır	36	27,17		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	23	28,46	378,500	p>0,05
	Hayır	36	30,99		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	23	35,28	292,500	*p<0,05
	Hayır	36	26,63		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	23	28,09	370,000	p>0,05
	Hayır	36	31,22		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 92’de kadınların yaşadıkları semtten memnun olma durumları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların yaşadıkları semtten memnun olma durumları ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınlar yaşadıkları semtten memnun iseler kendilerini daha güvenli hissedip ve sosyal destek arayabilirler. Böyle durumlarda kadınlar daha iyimser düşüncelere sahip olduklarını ve herhangi bir sorunla karşılaştıklarında sosyal çevrelerinden yardım isteyip çözüm üretmede daha başarılı olabildikleri görülmüştür. Kadınların yaşadıkları semtten memnun olmadıklarında çaresizlik daha yüksektir. Kadınların eşleri cezaevinde oldukları için yalnızlık duyacaklar, bir sorunla karşılaştıklarında semtten memnun olmadıkları için sosyal çevrelerinden yardım istemeye çekinebilirler.

Tablo 93: Kadınların Eşleriyle İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	X ²	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	İyi	27	26,22	4,148	p>0,05
	Çok iyi	24	31,81		
	Kötü	5	32,50		
	Çok kötü	3	45,33		
	Toplam				
İyimser yaklaşım	İyi	27	28,50	2,516	p>0,05

	Çok iyi	24	33,10	
	Kötü	5	30,40	
	Çok kötü	3	18,00	
	Toplam			
Çaresiz Yaklaşım	İyi	27	33,31	p>0,05
	Çok iyi	24	25,81	
	Kötü	5	30,30	2,553
	Çok kötü	3	33,17	
	Toplam			
Kendine Güvenli Yaklaşım	İyi	27	28,00	p>0,05
	Çok iyi	24	32,13	
	Kötü	5	37,00	2,752
	Çok kötü	3	19,33	
	Toplam			
Boyun Eğici Yaklaşım	İyi	27	34,17	p>0,05
	Çok iyi	24	27,00	
	Kötü	5	22,50	3,331
	Çok kötü	3	29,00	

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 93'te kadınların eşleriyle ilişkisi ve başa çıkma ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri ile ilişkisi çok kötü olduğunda kendilerini daha çaresiz hissettikleri söylenebilir. Olumsuz ilişkiler olduğu zaman kadınların olumsuz hissetmesine neden olmaktadır. Kadınların eşleri ile ilişkisi çok iyi olduğu zaman kendilerini güvenli, olumlu, iyimser düşüncelere sahip olacağı düşünülmektedir. Kadınların eşleri yanında olduğu zaman ya da destek verdikleri zaman sorunla karşılaştıklarında birlikte bir çözüm üretebilirler.

Tablo 94: Kadınların Çocuklarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	X ²	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	İyi	10	25,95	,544	p>0,05
	Çok iyi	48	30,24		
	Toplam				
İyimser Yaklaşım	İyi	10	20,70	3,354	p>0,05
	Çok iyi	48	31,33		
	Toplam				
Çaresiz Yaklaşım	İyi	10	26,55	,371	p>0,05
	Çok iyi	48	30,11		
	Toplam				
Kendine Güvenli Yaklaşım	İyi	10	20,90	3,171	p>0,05
	Çok iyi	48	31,29		
	Toplam				
Boyun Eğici Yaklaşım	İyi	10	26,50	,387	p>0,05
	Çok iyi	48	30,13		
	Toplam				

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 94'te kadınların çocuklarıyla ilişki ve başa çıkma ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların çocuklarla genelde çok iyi ilişkileri olduğu görülmektedir. Bu nedenle kadınlar daha iyimser ve kendine güvenli hissediyorlar. Daha önceki tablolarda da görüldüğü gibi çocukları ve onların geleceği ile ilgili çok hassa davranmaktadırlar. Bu nedenle çocukların geleceği için sorunlarla karşılaştıkları zaman çözmeye çalışacaklar ve aynı şekilde çocuklar için sosyal destek arayacaklar. İstatistiklere göre Türkiye genelinde 18 ve üzeri yaştaki bireylerin %51,4'ü çocuklarıyla ilişkilerini çok iyi olarak değerlendirmektedir. (TÜİK, 2016:15)

Tablo 95: Kadınların Akrabalarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	X ²	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	İyi	31	28,44	2,459	p>0,05
	Çok iyi	12	36,08		
	Kötü	15	27,67		
	Çok kötü	1	40,50		
	Toplam				
İyimser Yaklaşım	İyi	31	27,27	5,303	p>0,05
	Çok iyi	12	37,21		
	Kötü	15	28,20		
	Çok kötü	1	55,00		
	Toplam				
Çaresiz Yaklaşım	İyi	31	31,44	1,553	p>0,05
	Çok iyi	12	25,88		
	Kötü	15	29,43		
	Çok kötü	1	43,50		
	Toplam				
Kendine Güvenli Yaklaşım	İyi	31	27,52	3,178	p>0,05
	Çok iyi	12	36,33		
	Kötü	15	29,43		
	Çok kötü	1	43,50		
	Toplam				
Boyun Eğici Yaklaşım	İyi	31	31,21	3,157	p>0,05
	Çok iyi	12	30,42		
	Kötü	15	25,57		
	Çok kötü	1	54,00		
	Toplam				

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 95'te kadınların akrabalarıyla ilişki ve başetme ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların akrabalar ile ilişkilerinin genellikle çok kötü olduğu görülmektedir. Kadınların aile ile ilişkileri kötü olduğu zaman kadınların yaşamının olumsuz etkilenmektedir. Böyle bir durumla karşılaştıkları zaman kadınların daha fazla boyun eğdikleri kendilerini çaresiz hissettikleri söylenebilir. Olumsuz yaşam deneyimlerinden dolayı ve destek alamadığı zaman kadınlar çözüm üretmede başarısız olacaklardır.

Tablo 96: Kadınların Arkadaşlarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	X ²	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	İyi	31	27,08	1,772	p>0,05
	Çok iyi	11	33,55		
	Kötü	13	25,50		
	Toplam				
İyimser Yaklaşım	İyi	31	25,23	4,155	p>0,05
	Çok iyi	11	36,50		
	Kötü	13	27,42		
	Toplam				
Çaresiz Yaklaşım	İyi	31	24,74	8,336	*p<0,05
	Çok iyi	11	24,00		
	Kötü	13	39,15		
	Toplam				
Kendine Güvenli Yaklaşım	İyi	31	26,26	3,579	p>0,05
	Çok iyi	11	36,09		
	Kötü	13	25,31		
	Toplam				
Boyun Eğici Yaklaşım	İyi	31	26,13	2,357	p>0,05
	Çok iyi	11	26,27		
	Kötü	13	33,92		
	Toplam				

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 96’da kadınların arkadaşlarıyla olan ilişkisi ve başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların arkadaşları ile olan ilişki ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Arkadaşlarla ilişki kötü olduğu zaman kadınlar kendileri yalnız, çaresiz, kötü ve boyun eğici hissettiklerini belirtmişlerdir. Bir sorunla karşılaştıklarında yalnızlık hissi artacak ve sorunun çözümünde başarısız olacakları düşünülmektedir. Ancak kadınların arkadaşları ile olan ilişkileri iyi olduğu zaman kadınların hayatında olumlu katkı sağlanacaktır. İlişkiler olumlu olduğu zaman kadınlar kendine güvenecekler, olumlu düşüncelere sahip olacaklar, yalnızlık hissi duymayacaklardır. Böyle durumlarda kadınlar bir sorunla karşılaştıkları zaman o sorunu arkadaşları ile paylaşabilirler ve sorunun çözümünde daha başarılı olabilirler. Arkadaşlarla ilişki

iyi olduğu zaman aynı zamanda kadınlar sosyal destek arayabilirler ve bu şekilde yaşamı kolaylaştırabilirler.

Tablo 97: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yaşadıkları Semtin Güvenliğine İlişkin Görüşlerindeki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	21	37,33	245,000	*p<0,05
	Hayır	38	25,95		
İyimser Yaklaşım	Evet	21	31,43	369,000	p>0,05
	Hayır	38	29,21		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	21	33,24	331,000	p>0,05
	Hayır	38	28,21		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	21	32,38	349,000	p>0,05
	Hayır	38	28,68		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	21	32,21	352,500	p>0,05
	Hayır	38	28,78		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 97’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları semtin güvenliğine ilişkin görüşlerinde değişme ile başa çıkma puanları arasında iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları semtin güvenliğine ilişkin görüşlerinde değişme ile sosyal destek arama yaklaşımı puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtte güvende hissetmiş iseler ve bu güvenliği eşleri cezaevine girince değişmemiş ise kendilerine güvenli hissettiklerini, iyimser düşüncelere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda kadınlar yaşadıkları semtte güvende hissetmiş iseler bu güvenin sayesinde sosyal çevrelerinden sosyal destek arayabilirler. Sosyal çevrelerinden yardım isteyip çözüm üretmede daha başarılı olabildiklerini söylenebilir. Ancak kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtte güvende hissetmemiş iseler ve bu güvenliği eşleri cezaevine girince değişmemiş ise korku içinde yaşayıp, kendilerini daha çok çaresiz hissedebilirler.

Tablo 98: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce Komşu ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	36	30,72	388,000	p>0,05
	Hayır	23	28,87		
İyimser Yaklaşım	Evet	36	32,69	317,000	p>0,05
	Hayır	23	25,78		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	36	28,88	373,500	p>0,05
	Hayır	23	31,76		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	36	34,61	248,000	*p<0,05
	Hayır	23	22,78		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	36	29,60	399,500	p>0,05
	Hayır	23	30,63		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 98’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalardan baskı görme durumu ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalardan baskı görme durumu ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Eşleri cezaevine girmeden önce herhangi bir baskı gören kadınların olumsuz yaşam deneyimlerine sahip oldukları söylenebilir. Yoksulluk içinde yaşayan, ekonomik özgürlüğe sahip olmayan, hane içi işlerle uğraşan, çocuklara bakan ve aynı zamanda komşu veya akrabalardan baskı gören kadınlar bir sorunla karşılaştığı zaman çözüm üretmede başarısız olacaklardır. Bu nedenle kadınların çaresiz oldukları ve sosyal destek aradıkları söylenebilir.

Tablo 99: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşu ve Akrabalardan Baskı Görme Durumu ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	9	33,67	192,000	p>0,05
	Hayır	50	29,34		
İyimser Yaklaşım	Evet	9	20,50	139,500	p>0,05
	Hayır	50	31,71		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	9	38,72	146,500	p>0,05
	Hayır	50	28,43		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	9	30,28	222,500	p>0,05
	Hayır	50	29,95		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	9	25,83	187,500	p>0,05
	Hayır	50	30,75		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 99’da kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalardan baskı görme durumu ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşu ve akrabalardan baskı görmeyen kadınların kendilerini daha iyi hissettiği , iyimser olup ve kendilerine daha güvenli oldukları düşünülebilir. Bu nedenle bir sorunla karşılaştıkları zaman kadınlar çözüm üretmede daha başarılı olabilirler. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra baskı gören kadınlar daha çaresiz olup yaşananlara daha kolay karşı boyun eğebilirler. Olumsuz yaşam deneyimlerinden dolayı kadınların sorunlarının çözümünde başarısız olmaları ve bu nedenle sosyal destek arama yaklaşımı yüksek olabilir.

Tablo 100: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Komşulardan ve Arkadaşlardan Karşı Cinsten Kişilerin Sözlü, Fiziksel Tacizine veya Benzeri Rahatsız Edici Davranışlarına Maruz Kalmalarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	8	34,44	168,500	p>0,05
	Hayır	51	29,30		
İyimser Yaklaşım	Evet	8	26,25	174,000	p>0,05
	Hayır	51	30,59		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	8	29,19	197,500	p>0,05
	Hayır	51	30,13		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	8	33,31	177,500	p>0,05
	Hayır	51	29,48		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	8	24,69	161,500	p>0,05
	Hayır	51	30,83		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 100'de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra komşulardan ve arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü, fiziksel tacizine, veya benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kalma durumlarında değişim ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce herhangi bir kötü muameleye maruz kalmamış iseler ve bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra değişmemiş ise, kendilerine daha güvenli olup ve olumlu düşüncelere sahip oluyorlar. Böyle bir düşünceye sahip olan kadın bir sorunla karşılaştığında o sorunu çözmeye çalışıp ve başarılı olabilir. Ancak kadınların eşleri cezaevine girmeden önce maruz kalmış iseler ve bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra devam etmiş ise, kendilerini çok çaresiz hissediyorlar. Kadınlar tek başında oldukları için ve aynı zamanda olumsuz yaşamından dolayı daha fazla yalnızlık duyabilirler. Böyle durumlar sağlık sorunlarına neden olabilmektedir ve aynı zamanda kadınlar çocuk bakımında da sorun yaşamaktadır. Bu nedenle sosyal destek arama puanlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 101: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Çocuk Bakımında Sorun Yaşama Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	42	29,79	348,000	p>0,05
	Hayır	17	30,53		
İyimser Yaklaşım	Evet	42	28,54	295,500	p>0,05
	Hayır	17	33,62		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	42	32,56	249,500	p>0,05
	Hayır	17	23,68		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	42	29,01	315,500	p>0,05
	Hayır	17	32,44		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	42	33,89	193,500	*p<0,05
	Hayır	17	20,38		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 101’de kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuk bakımında sorun yaşama durumları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuk bakımında sorun yaşama durumları ile boyun eğen yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra büyük oranda çocuk bakımında sorun yaşamaktadır. Kadınlar anneler olarak çocukların ihtiyaçlarını karşılayamadıklarında veya olumsuz davranışlarına engel olamadıklarında kendilerini çok kötü ve çaresiz hissetmektedirler. Böyle durumlarda daha fazla boyun eğdikleri, yani sorunlarla karşılaştıklarında çözüm üretmede başarısız oldukları ve daha fazla desteğe ihtiyaç duydukları düşünülebilir. Çocuk bakımında sorun yaşamayan kadınlar ise kendilerine güvenli, olumlu düşüncelere sahip oldukları ve çare üretmek konusunda başarılı oldukları düşünülebilir.

Tablo 102: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Gıda Gereksinimlerinin Karşılanmasındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	P
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	24	28,42	388,000	p>0,05
	Hayır	35	31,09		
İyimser Yaklaşım	Evet	24	28,35	317,000	p>0,05
	Hayır	35	31,13		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	24	31,31	373,500	p>0,05
	Hayır	35	29,10		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	24	30,73	248,000	*p<0,05
	Hayır	35	29,50		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	24	32,94	399,500	p>0,05
	Hayır	35	27,99		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 102’de kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kadınların gıda gereksinimlerinin karşılanmasında değişme ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kadınların gıda gereksinimlerinin karşılanmasında değişme ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce gıda ihtiyaçları karşılanmış ise ve bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra değişmemiş ise, kadınlar tek başında kaldıklarında olumlu düşüncelere sahip oldukları, kendine güvendiklerini söylenebilir. Ancak kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce gıda ihtiyaçları karşılamış iseler ama bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra değişmiş ise boyun eğen davranışlarının arttığı, çaresizliğin arttığı ve desteğe ihtiyaçlarının arttığı düşünülebilir.

Tablo 103: Kadınların Eşleri Cezaevine Girdikten Sonra Komşularla İlişki Değişikliği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	17	33,53	280,000	p>0,05
	Hayır	41	27,83		
İyimser Yaklaşım	Evet	17	27,29	311,000	p>0,05
	Hayır	41	30,41		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	17	36,29	233,000	*p<0,05
	Hayır	41	26,68		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	17	26,47	297,000	p>0,05
	Hayır	41	30,76		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	17	28,91	338,500	p>0,05
	Hayır	41	29,74		

***p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok**

Tablo 103'te kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişikliği ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişikliği ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişmemiş ise kendilerine daha fazla güveniyorlar ve iyimser düşüncelere sahip oluyorlar daha az yalnızlık hissediyorlar. Kadınlar böyle durumlarda sorunlarla karşılaştıklarında komşularla sorunu paylaşıp danışıp çözüm üretmede başarılı olabilirler. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişmiş ise kadınlar kendilerini daha çaresiz hissediyorlar, daha fazla yalnızlık hissediyorlar ve daha fazla desteğe ihtiyaç duyuyorlar.

Tablo 104: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Sosyal ve Duygusal Sorunlarında Aile Desteği Alma Durumundaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	12	28,58	265,000	p>0,05
	Hayır	47	30,36		
İyimser Yaklaşım	Evet	12	29,92	281,000	p>0,05
	Hayır	47	30,02		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	12	33,63	238,500	p>0,05
	Hayır	47	29,07		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	12	29,33	274,000	p>0,05
	Hayır	47	30,17		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	12	36,63	202,500	p>0,05
	Hayır	47	28,31		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 104'te kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarında aile desteği alma durumlarında değişim ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce aileden destek almamış iseler ve bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra değişmemiş ise sosyal desteğe daha fazla ihtiyaç duyuyorlar. Duygusal ve sosyal sorunlarla başa çıkamıyorlar. Destek almadıkları için kadınlar çare üretmekte başarısız oluyorlar. Ancak, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce aileden destek almış iseler ve bu durum eşleri cezaevine girdikten sonra değişmemiş ise kadınlar ailelerine karşı daha fazla boyun eğiyorlar.

Tablo 105: Kadınların Eşleri Cezaevine Girmeden Önce ve Girdikten Sonra Yakınlarından Maddi Destek Alma Durumlarındaki Değişim ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	12	30,17	280,000	p>0,05
	Hayır	47	29,96		
İyimser Yaklaşım	Evet	12	30,21	279,500	p>0,05
	Hayır	47	29,95		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	12	26,92	245,000	p>0,05
	Hayır	47	30,79		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	12	32,83	248,000	p>0,05
	Hayır	47	29,28		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	12	28,50	264,000	p>0,05
	Hayır	47	30,38		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 105'te kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yakınlarından maddi destek alma durumları değişme ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yakınlarından maddi destek almamış iseler ve eşleri cezaevine girdikten sonra bu durum değişmemiş ise, tek başında oldukları için maddi desteğe daha fazla ihtiyaç duyuyorlar. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce bir işte çalıştığında, az da olsa ailenin geliri vardır ve ihtiyaçları da daha çok karşılanabiliyordu. Eşleri cezaevine girince kadınlar çalışmadıkları ve maddi destek almadıkları için daha fazla boyun eğdikleri ve sosyal destek aradıkları söylenebilir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yakınlarından maddi destek almamış iseler ve eşleri cezaevine girdikten sonra bu durum değişmiş ise kendilerini daha güvenli hissediyorlar. Kadınların yakın akrabaya ya da aileleri destek verdikleri için iyimser düşüncelere sahip oluyorlar, başarabileceklerini düşünüyorlar ve sorunlarla karşılaştıklarında daha kolay çare buluyorlar diye düşünülmektedir.

3.2.5. Kadınların Yararlandıkları Hizmette İlişki Görüşleri ile Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Bu bölümde kadınların kadınların SED alma süresi ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişki, kadınların aldıkları SED miktarı ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki ilişki, kadınların SED yardımını yeterli bulma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların sosyal hizmet uzmanlarıyla ilk görüşmelerini değerlendirmeleri ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların sosyal hizmet uzmanlarıyla ilişkileri ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların kendi kararlarını alma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların çalışma isteği ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, İŞKUR başvurusu yapma durumları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların meslek edindirme kurslarına ilişkin bilgileri ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların meslek edindirme kurslarına katılma istekleri ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların eğitim öğretim kurumlarına devam etme isteği ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testi, kadınların gelecek planları ile başa çıkma tarzları ölçeği puanları arasındaki farkın önemlilik testine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 106: Kadınların SED Alma Süresi ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	r	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	3,9492	8,3729	2,61889	-,001	p>0,05
İyimser Yaklaşım	59	3,9492	10,8305	2,94286	-,160	p>0,05
Çaresiz Yaklaşım	59	3,9492	11,8136	5,04283	-,120	p>0,05
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	3,9492	16,3051	4,28411	-,302	*p<0,05
Boyun Eğici Yaklaşım	59	3,9492	6,9661	3,47387	-,258	p>0,05

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok

Tablo 106’da kadınların sosyo – ekonomik destek hizmeti alma süresi ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların sosyo ekonomik destek hizmeti alma süresi ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların sosyo ekonomik destek hizmeti alma süresi ile kendine güvenli yaklaşım negatif korelasyon olduğu, yani SED’in süresi azaldıkça kadınların kendilerine güveninin arttığı belirtilmiştir. Kadınların eşlerinin aldıkları ceza süresi az olduğu zaman sosyal ekonomik desteği az bir süre alacaklardır. Süre az olduğu için kadınlar daha kolay çare üretmek konusunda diğerlerine göre daha güvende hissedebilecekleri düşünülmektedir.

Tablo 107: Kadınların Aldıkları SED Miktarı ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

	Sayı (N)	X	Y	sd	R	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	59	674,9492	8,3729	2,61889	,220	$p > 0,05$
İyimser Yaklaşım	59	674,9492	10,8305	2,94286	-,143	$p > 0,05$
Çaresiz Yaklaşım	59	674,9492	11,8136	5,04283	,127	$p > 0,05$
Kendine Güvenli Yaklaşım	59	674,9492	16,3051	4,28411	,057	$p > 0,05$
Boyun Eğici Yaklaşım	59	674,9492	6,9661	3,47387	,063	$p > 0,05$

Tablo 107’de kadınların aldıkları sosyo ekonomik desteğin miktarı ile başa çıkma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların aldıkları miktarının ortalaması 674 TL olarak saptanmıştır. Kadınların aldıkları sosyo ekonomik desteğin miktarı az olduğu için yeterli olmamaktadır.

Tablo 108: Kadınların SED Yardımını Yeterli Bulma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	7	26,86	160,000	p>0,05
	Hayır	52	30,42		
İyimser Yaklaşım	Evet	7	28,36	170,500	p>0,05
	Hayır	52	30,22		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	7	30,71	177,000	p>0,05
	Hayır	52	29,90		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	7	27,79	166,500	p>0,05
	Hayır	52	30,30		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	7	36,86	134,000	p>0,05
	Hayır	52	29,08		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 108’de kadınların aldıkları sosyo ekonomik destek yardımını yeterli bulma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların aldıkları SED yardımı yeterli olmadığı için olumsuz düşüncelere sahip oldukları, kendine güvenlerinin düşük olduğu, geçinmeme ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamama korkusu yaşadıkları düşünülmektedir. Kadınlar aldıkları SED yardımını yeterli bulmadıkları için daha çok boyun eğme davranışları gösterebilirler, sosyal destek aramada ve çare üretme konusunda başarısız olabilirler. Ancak, SED yardımını yeterli bulan kadınlarda da çaresizlik görülebilmektedir.. Bunun sebepleri ise eşlerinden dolayı yoksulluk duruma düşmeleri, SED almaya mecbur olmaları ve çalışamamaları olabilir.

Tablo 109: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanlarıyla İlk Görüşmelerini Değerlendirmeleri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Olumlu	55	30,27	95,000	p>0,05
	Olumsuz	4	26,25		
İyimser Yaklaşım	Olumlu	55	29,75	96,000	p>0,05
	Olumsuz	4	33,50		
Çaresiz Yaklaşım	Olumlu	55	29,95	107,500	p>0,05
	Olumsuz	4	30,63		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Olumlu	55	29,65	91,000	p>0,05
	Olumsuz	4	34,75		
Boyun Eğici Yaklaşım	Olumlu	55	31,28	39,500	*p<0,05
	Olumsuz	4	12,38		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 109'da kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi ile başa çıkma ölçeği puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi ile boyun eğen yaklaşım arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. İlk karşılaşma olumlu ise kadınlarda güç hissine neden olabilir, kendini yalnız hissetmediği için kendine daha çok güvenebilir ve çare üretmek konusunda başarılı olabilir.

Tablo 110: Kadınların Sosyal Hizmet Uzmanlarıyla İlişkileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Olumlu	57	29,64	36,500	p>0,05
	Olumsuz	2	40,25		
İyimser Yaklaşım	Olumlu	57	29,88	50,000	p>0,05
	Olumsuz	2	33,50		
Çaresiz Yaklaşım	Olumlu	57	29,69	39,500	p>0,05
	Olumsuz	2	38,75		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Olumlu	57	29,30	17,00	p>0,05
	Olumsuz	2	50,00		
Boyun Eğici Yaklaşım	Olumlu	57	30,71	16,500	p>0,05
	Olumsuz	2	9,75		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 110’da kadınların sosyal hizmet uzmanlarla ilişkileri ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların sosyal hizmet uzmanlarıyla ilişkileri olumlu olduğu zaman kadınlarda boyun eğmede daha fazla olmaktadır. Kadınların uzmanlardan yardım istemesi, kendilerine güvenini artırmaktadır, uzmanlar kadınları güçlendirmeye çalışmaları etkili olmaktadır. . Ancak olumsuz ilişkilerde kadınlar kendilerini daha çaresiz hissediyorlar, kendilerine güvenleri azalmaktadır.

Tablo 111: Kadınların Kendi Kararlarını Alma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	21	27,81	353,000	p>0,05
	Hayır	38	31,21		
İyimser Yaklaşım	Evet	21	32,93	337,500	p>0,05
	Hayır	38	28,38		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	21	24,83	290,500	p>0,05
	Hayır	38	32,86		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	21	33,71	321,000	p>0,05
	Hayır	38	27,95		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	21	29,74	393,500	p>0,05
	Hayır	38	30,14		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 111’de kadınların kendi kararlarını alma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınlar kendi kararlarını almış iseler kendilerine daha fazla güvendikleri ve olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Ancak kadınlar kendi kararlarını almamış iseler boyun eğen davranışlar daha ön plana çıkmaktadır.

Tablo 112: Kadınların Çalışma İsteği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	43	30,03	342,500	p>0,05
	Hayır	16	29,91		
İyimser Yaklaşım	Evet	43	31,12	253,000	p>0,05
	Hayır	16	24,31		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	43	30,70	314,000	p>0,05
	Hayır	16	28,13		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	43	31,65	273,000	p>0,05
	Hayır	16	25,56		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	43	29,58	326,000	p>0,05
	Hayır	16	31,13		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 112’de kadınların çalışma isteği ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında çalışmak isteyen kadınların olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Aynı zamanda bu kadınların iş bulamama korkusu, başaramama korkusu nedeniyle kendilerini çaresiz hissettikleri söylenebilir. Görüşülen kadınların çoğu çalışmak istediğini söylemiştir ama tablo 113’e bakıldığımız zaman iş için başvuru yapmadıkları görülmüştür.

İŞKUR başvurusu yapma durumları ve başa çıkma ölçeği puanları arasındaki ilişki tablo 113’te ele alınmıştır.

Tablo 113: İŞKUR Başvurusu Yapma Durumları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	P
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	13	27,62	268,000	p>0,05
	Hayır	46	30,67		
İyimser Yaklaşım	Evet	13	29,00	286,000	p>0,05
	Hayır	46	30,28		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	13	24,88	232,500	p>0,05
	Hayır	46	31,45		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	13	27,88	271,500	p>0,05
	Hayır	46	30,60		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	13	28,08	274,000	p>0,05
	Hayır	46	30,54		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 113'te kadınların İŞKUR başvurusu yapma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 112'de kadınların çalışmak istedikleri görülmektedir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında çoğu kadının İŞKUR başvurusu yapmadığı görülmektedir, yani çalışmayı isteyip ama bu konu hakkında çaba göstermedikleri söylenebilir. Çalışmak isteyen ama İŞKUR başvurusu yapmayan kadınların sosyal ekonomik destek hizmetinden yararlandıkları için boyun eğmiyorlar, sosyal destek aramıyorlar ve çaresiz hissetmiyorlar çünkü az olsa da düzenli bir gelire sahip oluyorlar.

Tablo 114: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına İlişkin Bilgileri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	P
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	16	30,81	331,000	p>0,05
	Hayır	43	29,70		
İyimser Yaklaşım	Evet	16	30,25	340,000	p>0,05
	Hayır	43	29,91		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	16	30,66	333,500	p>0,05
	Hayır	43	29,76		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	16	31,94	313,000	p>0,05
	Hayır	43	29,28		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	16	24,03	248,500	p>0,05
	Hayır	43	32,22		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 114'te kadınların meslek edindirme kurslarına ilişkin bilgileri ile başa çıkma ölçeği puanları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların meslek edindirme kurslarından haberdar olanların başa çıkma tarzları ile ilgili puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Genelikle kadınların meslek edindirme kursları ve benzer hizmetlerden haberleri olmadıkları, ancak kurslarına katılma istekleri ve başa çıkma ölçeği puanları arasındaki ilişki tablo 115'te ele alınmıştır.

Tablo 115: Kadınların Meslek Edindirme Kurslarına Katılma İstekleri ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	P
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	25	32,78	355,500	p>0,05
	Hayır	34	27,96		
İyimser Yaklaşım	Evet	25	30,72	407,000	p>0,05
	Hayır	34	29,47		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	25	32,42	364,500	p>0,05
	Hayır	34	28,22		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	25	30,48	413,000	p>0,05
	Hayır	34	29,65		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	25	29,82	420,500	p>0,05
	Hayır	34	30,13		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 115'te kadınların meslek edindirme kurslarına katılma istekleri ile başa çıkma ölçeği puanları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında meslek edindirme kurslarına katılmak isteyen kadınların daha olumlu düşüncelere sahip oldukları, yeni şeyler öğrenmekten korkmadıkları, kendine güvendikleri ve destek aradıkları söylenebilir.

Tablo 116: Kadınların Eğitim Öğretim Kurumlarına Devam Etme İsteği ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	26	33,08	349,000	p>0,05
	Hayır	33	27,58		
İyimser Yaklaşım	Evet	26	32,08	375,000	p>0,05
	Hayır	33	28,36		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	26	32,38	367,000	p>0,05
	Hayır	33	28,12		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	26	30,88	406,000	p>0,05
	Hayır	33	29,30		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	26	27,94	375,500	p>0,05
	Hayır	33	31,62		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 116'da kadınların eğitim öğretim kurumlarına katılımı ile başa çıkma ölçeği puanları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak puan ortalamalarına bakıldığında kadınların eğitim öğretim kurumlarına katılmak istemediklerini göstermektedir.

Tablo 117: Kadınların Gelecek Planları ile Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

		Sayı (N)	Sıra Ort.	U	p
Sosyal Destek Arama Yaklaşım	Evet	33	26,91	327,000	p>0,05
	Hayır	26	33,92		
İyimser Yaklaşım	Evet	33	30,85	401,000	p>0,05
	Hayır	26	28,92		
Çaresiz Yaklaşım	Evet	33	24,65	252,500	*p<0,05
	Hayır	26	36,79		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	33	29,88	425,000	p>0,05
	Hayır	26	30,15		
Boyun Eğici Yaklaşım	Evet	33	28,88	392,000	p>0,05
	Hayır	26	31,42		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo 117'de kadınların gelecek planları ile başa çıkma puanları arasında sosyal destek arama yaklaşımı, iyimser yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Kadınların gelecek planları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların gelecek ile planları çoğu zaman

çocuklar ile ilgili olmaktadır. Kadınların gelecek ile planları olabilir ama kadınlar planlarını gerçekleştirmemekten korktukları için ve kendine güvenmedikleri için çaresiz hissettikleri düşünülmektedir.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın en önemli sonuçları yer almaktadır ve altı bölümde ele alınacaktır. Daha sonra elde edilen bulgulara eşleri cezaevinde bulunan kadınların özellikleri ile başa çıkma yollarına ilişkin önerilere yer verilecektir.

4.1. SONUÇLAR

Bu bölüm altında elde edilen kadınların sosyo – demografik özellikleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişki sonuçları, kadınların ihtiyaçları ve gelirleri ile ilgili özellikleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkilerin sonuçları, kadınların yaşadıkları sorunlar ve başa çıkma tarzları ilişkilerin sonuçları, kadınların yaşadıkları çevreye ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkilerin sonuçları, kadınların sorunlarla başa çıkma tarzları sonuçları ve kadınların yararlandıkları hizmette ilişki görüşleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkilerin sonuçları altı temel başlık altında toplanmıştır.

4.1.1. Kadınların Sosyo – Demografik Özellikleri İle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları

Araştırmaya katılan kadınların sosyo – demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların yaşlarının en çok 27 – 36 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Kadınların eşlerinin ise büyük oranda 27 – 36 ve 37 – 46 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Kadınların büyük çoğunluğu İl merkezlerinde doğmuştur. Kadınların büyük çoğunluğu İlk okul mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim – öğretim hayatlarını İlk okul sonrası devam ettiremeyen kadınların genellikle ev hanımı olduğu görülmektedir. Ayrıca kadınların çok

büyük bölümü hayatları boyunca hiçbir işte çalışmamıştır. Kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce genellikle marjinal işler yaptıkları görülmektedir. Görüşülen kadınların hemen hepsinin çocuk sahibi olduğu ve eşlerinin çoğunluğunun 1 – 10 yıl hüküm giydiği görülmektedir. Çocukların hemen hepsi eğitim – öğretim görmektedirler.

Kadınların ve eşlerinin sosyo – demografik özelliklere ve başa çıkma puanları arasında ilişkilere baktığımız zaman kadınların ve eşlerinin genç yaşta olup çaresiz yaklaşım ile ters yönlü korelasyon olduğu saptanmıştır. Genç olan kadınlar daha fazla çaresiz olduğu görülmektedir. Kadınların eşlerinin cezaevine girmeden önce genellikle marjinal işlerde çalıştıkları için, çalışma durumları ile başa çıkma puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Araştırma kapsamında görüşülen kadınlarının çoğunun hayatı boyunca herhangi bir işte çalışmadıkları saptanmıştır. Ayrıca kadınların çalışma durumu ile çaresiz yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Görüşülen kadınlarının eşleri cezaevine girdikten sonra çoğu bir işte çalışmaya başlamadıkları görülmektedir. Bu nedenle başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Kadınların eşlerinin aldıkları cezanın ortalaması 10 yıl olduğunu görülmektedir. Aldıkları ceza süresi azalmış olabilir bu nedenle başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Kadınların çocuk sayısının ortalaması 2 olduğu ve okula giden çocuk sayısının ortalaması 1 olduğu görülmektedir. Bu nedenle başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Eşleri cezaevinde bulunan kadınların sosyo – demografik özellikleri ve başa çıkma puanları arasında en fazla çaresiz yaklaşımın anlamlı çıktığı açıkça görülmektedir. Bunun nedeni ise kadınların yoksulluk içinde yaşamasıdır. Eşleri cezaevinde bulunan kadınlar, diğer yalnız yaşayan kadınlardan daha fazla yoksulluk içinde yaşayıp, başa çıkma becerilerinin düşük olduğu açıktır. Örnek olarak, boşanmış bir kadının başa çıkma becerileri daha yüksektir çünkü boşanma kararı eşleri arasında bir karardır. Boşanan kadınlar en başta çaresiz olabilirler ama bir süre sonra yalnız kadın olmaya pozitif yaklaşım içinde

bulunmaya başladığı görülmektedir. Sorunlarla başa çıkabilmeleri için kadınların iş hayatına girmeleri gerektiği düşünülmektedir.

4.1.2. Kadınların İhtiyaçları ve Gelirleri ile İlgili Özellikleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları

Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce çoğunluğunun 300 – 500 ve 800 – 1000 TL arasında bir gelir elde ettikleri saptanmıştır. Kadınların çoğunluğu eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçlarının karşılandığını belirtmişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra ise hemen hepsinin maddi sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Kadınların eşleri cezaevine girmeden önceki net gelir durumu ile başa çıkma puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aylık net gelirin ortalaması 1000TL, yani asgari ücretten daha az olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçlar karşılama yeterli olduğu için kendine güvenli yaklaşım ile anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Eşleri cezaevinde bulunan kadınların hemen hepsinin yoksulluk içinde yaşadıkları açıktır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra ekonomik sıkıntıları daha fazla yaşayıp yoksullaştıkları açıkça görülmektedir. Bunun sebebi ise kadınların iş gücüne katılımlarının sınırlı olması ve ekonomik özgürlüğüne sahip olmamalarıdır.

4.1.3. Kadınların Yaşadıkları Sosyal Sorunlar ve Başa Çıkma Tarzlarına İlişkin Sonuçları

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra büyük çoğunluğunun kendilerini çok kötü hissettikleri görülmüştür. Ayrıca kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlıklara daha çok yakalandıkları da görülmüştür. Kadınların neredeyse tamamının eşleri cezaevine girdikten sonra uyku sorunları yaşadıkları görülmüştür. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce %16,9'unun fiziksel %5,1'inin ise psikolojik rahatsızlığı varken, eşleri cezaevine girdikten sonra %70'inin fiziksel %30'unun psikolojik rahatsızlıklar yaşadığı görülmüştür. Kadınların neredeyse tamamı eşleri cezaevine girdikten sonra yalnızlık hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların profesyonel destek ihtiyaçları eşleri cezaevine girmeden önce %18,6 iken eşleri cezaevine girdikten sonra %47,5'e yükselmiştir. Son olarak kadınların eşleri cezaevine girmeden önce %3,4'ü psikolojik destek görmekteyken, eşleri cezaevine girdikten sonra bu oran %18,6'ya yükselmiştir.

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların eşleri cezaevine girmeden önce %69,5'i kendilerini yaşadıkları yere ait hissederken bu oran eşleri cezaevine girdikten sonra %57,6'ya gerilemiştir. Kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce genel olarak yaşamlarından memnun iken eşleri cezaevine girdikten sonra neredeyse tamamı yaşamlarından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce %84,7'sinin sosyal güvencesi olmadığı görülmektedir. Bu oran her ne kadar yüksek olsada eşleri cezaevine girdikten sonra bu oran %96,6'ya yükselmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce neredeyse yarısının sosyal yaşama katıldığı görülmektedir. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra her 10 kadından 9'u sosyal yaşama katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra psikolojik ya da fiziksel sorunlar ile karşılaştıkları görülmüştür. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların sosyal

yaşama katılmayıp, yalnız kalıp, ekonomik yük yaşayıp daha fazla sağlık ya da psikolojik sorunu yaşadıkları açıktır. Bu nedenle kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çoğunlukla psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları açıkça görülmektedir.

Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra hayatlarında olumsuz deneyimleri olduğunda fiziksel ve sağlık sorunlarına neden olabilir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları ile başa çıkma puanları arasındaki ilişkilerde aynı sonuçlar olduğu, yani boyun eğici yaklaşım ile ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra uyku sorunları ile başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde kadınların sağlık sorunları ve yalnızlık hissetme durumu ile başa çıkma puanları arasında herhangi bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Kadınların profesyonel destek gereksinimleri ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra psikiyatrik tedavi durumu ile başa çıkma puanları arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aynı şekilde kadınların yaşam memnuniyeti ve yaşadıkları yere ait hissetmeleri ile başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvence durumları ile kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal güvencedeki değişim ile boyun eğici ve kendine güvenli yaklaşım puanları ile ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir.

Kadınların sosyal sorunları ve başa çıkma ölçeği puanları ile olan ilişkileri en yüksek çaresiz yaklaşımla anlamlı çıkmıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sağlık veya sosyal hayatlarında bir sorun yaşadıkları için başa çıkma becerileri düşük olmaktadır. Sorunlarla başa çıkabilmeleri için psikolojik destek görüp kadınlarının güçlendirilmesinin gerektiği açıktır.

4.1.4. Kadınların Yaşadıkları Çevreye ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları

Araştırma sonucunda görüşülen kadınların eşleri cezaevine girmeden önce yarısının iyi, yarısının ise kötü koşullara sahip bir evde yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların büyük bir çoğunluğunun evlerinin kira oldukları da görülmektedir. Kadınlar eşleri cezaevine girdikten sonra genellikle kira ödemede sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kadınların çoğunluğunun yaşadıkları semtten memnun olmadıkları da görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce eşleriyle ilişkilerinin %86,5 oranında iyi – çok iyi olduğu ancak eşleri cezaevine girdikten sonra bu oranın %62,7'ye gerilediği saptanmıştır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra neredeyse tamamının çocuklarıyla olan ilişkilerinin değişmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra akrabalarıyla olan ilişkilerinin kötüleştiği görülmektedir. Kadınların çoğunluğu eşleri cezaevine girmeden önce yaşadıkları semtte kendilerini güvende hissederken eşleri cezaevine girdikten sonra kendilerini güvende hissetmediklerini belirtmişlerdir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce genellikle komşu ve akrabalarından baskı gördüklerini belirtirken, eşleri cezaevine girdikten sonra baskı görmediklerini dile getirmişlerdir. Kadınlar eşleri cezaevine girmeden önce çevrelerinden sözlü ve fiziksel tacize veya rahatsız edici davranışlara maruz kalmadıklarını, eşleri cezaevine girdikten sonra az da olsa bu oranın arttığını ancak genellikle çevrelerinden sözlü ve fiziksel tacize veya rahatsız edici davranışlara maruz kalmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çoğunluğunun yaşadıkları yerden taşınmak istedikleri de görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çoğunluğunun çocuk bakımında zorlandığı görülmektedir. Ayrıca eşleri cezaevine girmeden önce her 10 kadından 8'inin gıda gereksinimlerinin karşılandığını belirtirken, eşleri ceza evine girdikten sonra bu oran %50,8'e gerilemiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularından genellikle destek almadıklarını ve komşulardan verilen desteğe inanmadıklarını ancak komşularıyla ilişkilerinin %70,7 oranında değişmediğini belirtmişlerdir. Kadınların büyük bir çoğunluğu eşleri cezaevine

girmeden önce ailelerinden destek almadıklarını belirtmişlerdir. Eşleri cezaevine girdikten sonra çok azı ailelerinden herhangi bir destek alsada yine de bu oran oldukça düşüktür.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal hayatlarını çoğunlukla olumsuz etkilediği görülmektedir. Cezaevine girmek genellikle onur kırıcı olmaktadır. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal çevrelerindeki komşuların veya arkadaşların farklı davranışlar sergiledikleri açıktır. Bu sebepten dolayı kadınlar daha yalnız hissedecekler ve yaşadıkları yerden taşınmak isteyeceklerdir. Kira ödemek ailenin bütçesinde bir düşüş göstermektedir. sağlık açısından uygun olmayan ve güven hissettirmeyen yerde oturmak, komşularla veya arkadaşlarla olumsuz ilişki kurmak sadece kadınların psiko – sosyal salığına zarar verip, ailenin yoksullaşmasına neden olacaktır.

Kadınların yaşadıkları semtten memnun olma durumları ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri, çocukları, akrabaları ile başa çıkma puanları ile herhangi ilişki olmadığı ancak, kadınların arkadaşları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları semtin güvenli ile sosyal destek arama yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalarından baskı görme durumu ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ancak eşleri cezaevine girdikten sonra başa çıkma tarzları puanları arasında herhangi ilişki olmadığı görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra komşulardan ve arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü, fiziksel tacizine veya benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kalma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında herhangi ilişki olmadığı görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuk bakımında sorun yaşama durumları ile boyun eğici yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kadınların gıda gereksinimlerinin karşılanması ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında

bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişikliği ile çaresiz yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarında aile desteği alma durumlarda değişme ile başa çıkma ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yakınlarından maddi destek alma durumlar değişme ile başa çıkma ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal hayatlarının çoğunlukla olumsuz yönde değiştiği için çaresizlikleri yüksektir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal çevrelerindeki komşular veya arkadaşlar farklı davrandıkları için kadınlar yalnız hissedip daha fazla boyun eğici veya çaresiz hissettikleri açıkça görülmektedir. Bu nedenle kadınların yeni bir ortamda oturup ve aynı hayat yaşayan kadınlarla bir ortama gelmeleri gerektiği düşünülmektedir.

4.1.5. Kadınların Yaşadıkları Sosyal Sorunlar İle Başa Çıkma Tarzları Sonuçları

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların sorunlarla başa çıkma tarzları içerisinde en çok kendine güvenli yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Kadınların sosyal destek arama yaklaşımına “kısmen bana uygun – çoğunlukla bana uygun” seçeneklerini seçtikleri görülmektedir. Kadınların büyük çoğunluğu iyimser yaklaşımda tamamen bana uygun seçeneğini seçmişlerdir. Kadınlar çaresiz yaklaşımda çoğunlukla kısmen bana uygun seçeneğini seçmişlerdir. Kadınların çoğunluğu kendine güvenli yaklaşımda tamamen bana uygun seçeneğini seçtikleri görülmektedir. Ayrıca kadınların boyun eğici yaklaşıma kısmen bana uygun seçeneğini daha çok seçtikleri de görülmektedir.

Tablo 118: Kadınların Özellikleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkiler

Çaresiz Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Boyun Eğici Yaklaşım	Sosyal Destek Arama Yaklaşımı
Kadınların ve Eşlerinin Yaşları	Kadınların hayatı boyunca çalışma durumu	Kadınların hayatı boyunca çalışma durumu	Semt Güvenliği (cezadan önce / cezadan sonra)
Hayatı Boyunca Çalışma Durumları	Eşleri cezaevine girmeden önceki temel ihtiyaçlar karşılama yeterliliği	Fiziksel rahatsızlıkları	Sosyal yaşama katılım durumu
Profesyonel Destek Gereksinimleri	Sosyal güvence durumu	Sosyal güvence durumu	
Sosyal Yaşama Katılım Durumu	Semtten memnun olma durumları	Çocuk bakımında sorun yaşama durumu	
Arkadaşlar İle İlişkileri	Komşu ve akrabadan baskı görme durumları	Sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi	
Komşularla İlişki Değişikliği	Gıda gereksinimlerinin karşılanması		
Gelecek Planları	SED alma süresi		

Kadınların ve eşlerinin sosyo – demografik özelliklere ve başa çıkma puanları arasında ilişkilere incelendiğinde kadınların ve eşlerinin yaşları çaresiz yaklaşım ile olumsuz korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir. Kadınların hayatı boyunca çalışma durumu ile çaresiz yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadının ailesiyle olan ilişkileri ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkilere baktığımız zaman, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçlar karşılama kendine güvenli yaklaşım ile anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların karşılaştıkları sorunlar ile başa çıkma tarzları ilişkilere baktığımızda, kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra fiziksel rahatsızlıkları boyun eğici yaklaşım ile ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların profesyonel destek gereksinimleri ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvence durumları ile kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu

görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal güvencedeki değişim boyun eğici ve kendine güvenli yaklaşım puanlarla ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların yaşadıkları çevreye ilişki sorunları ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kadınların yaşadıkları semtten memnun olma durumları ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların arkadaşları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra yaşadıkları semtin güvenliği ile sosyal destek arama yaklaşım puanları arasında ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce komşu ve akrabalarından baskı görme durumu ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çocuk bakımında sorun yaşama durumları ile boyun eğen yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra kadınların gıda gereksinimlerinin karşılanmasındaki değişim kendine güvenli yaklaşım puanları arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra komşularla ilişki değişikliği ile çaresiz yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların yararlandıkları hizmette ilişki görüşleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiler baktığımız zaman, kadınların sosyo ekonomik destek hizmeti alma süresi ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında ve ters yönlü korelasyon ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi ile boyun eğici yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların gelecek planları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında bir ilişki olduğu görülmektedir.

4.1.6. Kadınların Yararlandıkları Hizmette İlişki Görüşleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişki Sonuçları

Araştırma kapsamında kadınların SED hizmetlerini en çok yakın çevrelerinden öğrendikleri görülmektedir. Ayrıca kadınların çoğunluğu SED başvurularını yaparken yardım almadıklarını belirtmişlerdir. Kadınlara SED başvurularını yaparken ise en çok yakın çevreleri yardım etmiştir. Kadınlar SED başvurularını yaparken genellikle sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kadınlara SED başvuruları %50,8 oranında 30 – 60 gün, %47,5 oranında ise 15 – 30 gün ve % 1,7 oranında ise 1 – 15 gün içerisinde bağlanmıştı. Kadınlara genellikle verilen SED miktarı 550 – 750 TL arasındadır. Verilen desteğin miktarı SED yönetmeliğinin 13. Maddesine göre ayarlanmaktadır. Ancak kadınların büyük çoğunluğu verilen desteğin kendilerine yetmediklerini belirtmişlerdir. Kadınlar SED desteğinin eksikleri olarak en çok diğer masraflarını sonra ise gıda eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Kadınlar SED hizmetlerine en çok maaşlarının yükseltilmesini önermişlerdir. Her 10 kadından 9'u sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşmalarını olumlu olarak değerlendirmiştir. Kadınların SHU'lar ile ilk karşılaşma, başvuru süreci, inceleme döneminde kadınların beklentilerinin karşılandıklarını ve olumlu ilişkiler sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Kadınlar genellikle kararları kendilerinin almadıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar daha iyi bir hayat sürebilmeleri için en çok eşlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Kadınlara çalışma istekleri sorulduğunda %72,9'u çalışmak istediklerini ancak Meslek Edindirme Kurslarından haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir. Kurslar hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra kadınların %57,6'sı Meslek Edindirme Kursları'na katılmak istediklerini belirtmiştir. Kadınların çoğunluğu gelecek ile ilgili planlarının olduğunu bu planların ise en çok çocuklarını okutmak ve vatandaşlık alıp kendilerini geliştirmek olduğunu belirtmişlerdir.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra SED hizmetlerinden yararlandıkları açıkça görülmektedir. SED hizmetlerinin miktarının kadınlara yetmediği görülmektedir. Kadınların SED desteğinin eksikleri olarak en çok gıda eksikliğini belirtmişlerdir. Gıda eksikliği bir çok hastalığa ve olumsuz yaşam koşullarına

neden olabilmektedir. Kadınlar maaşlarının yükseltmesini önermişlerdir. Ancak maaşın yükseltmesinin olumsuz nedenler oluşturabileceği düşünülmektedir. Kadınlar daha fazla maaşa bağlı kalıp sorunlarla zor başa çıkabilecekleri düşünülmektedir.

Kadınların sosyo ekonomik destek hizmeti alma süresi ile kendine güvenli yaklaşım puanları arasında ters yönlü korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir. SED'in süresi azaldıkça kadınların kendilerine olan güveninin arttığı belirtilmiştir. Kadınların aldıkları SED'in miktarının ortalaması 674 TL olarak saptanmıştır. Bu nedenle kadınların aldıkları sosyo ekonomik desteğin miktarı ile başa çıkma puanları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Aynı şekilde kadınların aldıkları sosyo ekonomik destek yardımını yeterli bulma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Kadınların sosyal hizmet uzmanları ile ilk karşılaşma değerlendirmesi ile boyun eğici yaklaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kadınların sosyal hizmet uzmanlarla ilişkileri ile başa çıkma ölçek puanları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda kadınların kendi kararlarını alma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Kadınların çalışma isteği ve İŞKUR başvurusu yapma durumları ile başa çıkma ölçek puanları arasında herhangi ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Kadınların meslek edindirme kurslarına ilişkin bilgileri ve katılma istekleri ile başa çıkma ölçeği puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. Kadınların eğitim öğretim kurumlarına katılımı ile başa çıkma ölçeği puanları arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak kadınların gelecek planları ile çaresiz yaklaşım puanları arasında bir ilişki olduğu görülmektedir.

Kadınların SED hizmetinden yararlandıkları bazı konularda daha kolay başa çıkabiliyorlar. Ancak SED kadınların tüm sorunlarına bir çözüm değildir. Bir çok eksiklerden dolayı kadınların başa çıkma becerileri düşük olmaktadır. Sorunlarla karşılaştıkları zaman çare üretmede başarısız olmaktadır. Ancak kadınların sorunlarla başa çıkma konusunda güçlendirilmesi için SED'in miktarı değil, gıda, çocukların masrafları vb. ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir.

4.2. ÖNERİLER

Araştırma kapsamında eşleri cezaevinde bulunan ve sosyal ekonomik destek hizmetinden yararlanan kadınların demografik özelliklerine, aile ve çevre özelliklerine ve hizmet sürecine ilişkin incelemeler yapılmıştır. Bu bölümde elde edilen bulguların sonuçlarına göre öneriler sunulmuştur.

Tablo 119: Kadınların Yaşadıkları Sorunlar Ve Öneriler

Sorunlar	Öneriler
Ekonomik sorunları	Kadınların işgücüne katılımına yönelik politikaların oluşturulması
Düşük eğitim düzeyi ve başarısızlık korkusu	Eğitim kursları ve dikkat çekici meslek edindirme kurslarının oluşturulması
Çocuk bakımı	Ücretsiz kreş ve bakım evi oranının artırılması ve bilgilendirme yapılması
Fiziksel, sağlık ve sosyal sorunlar	Devlet Hastaneleri tarafından ücretsiz psikolojik destek verilmesi
Gıda yetersizliği	Belediyeler tarafından verilen gıda yardımı tek ebeveyn olan kadınlara bir süreliğine verilmesi
Çocukların okul masrafları	Ücretsiz kırtasiye mazemeleri verilmesi
Barınma sorunları	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın tek ebeveyn olan kadınlara kira yardımına bulunması
Yalnızlık hissleri	Tek ebeveyn olan kadınlar ile grup çalışmalarının oluşturulması ve sosyal hizmet uzmanı sayısının artırılması

Araştırma kapsamında görüşülen kadınlar ve eşlerinin genç oldukları tespit edilmiştir. Kadınların eğitim düzeylerinin düşük olduğu, bir işte çalışmadıkları ve eşleri cezaevine girmeden önce çoğunlukla evdeki işler ve çocuklar ile ilgilendikleri görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce iyi veya kötü, eve düzenli gelir geldiği tespit edilmiştir. Bu nedenle kadınların eşleri cezaevine girmeden önce temel ihtiyaçlarını karşılayabildikleri saptanmıştır. Ancak eşleri cezaevine girdikten sonra kadınların hayatlarında bir çok değişim olduğu görülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yoksullaştıkları tespit edilmiştir. Kadınların sahip oldukları ve alışmış oldukları yaşamları değişmeye başlamıştır. Eşleri cezaevine girdikten sonra kadınlar bir çok sorun yaşamaya başlamışlardır. Kadınlar en çok ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar.

Çalışmadıkları için ve eşleri cezaevine girdikten sonra bir gelire sahip olmadıkları görülmüştür. Buna bağlı sağlık sorunları yaşamaya başladıkları görülmektedir. Eşleri cezaevine girmeden önce de sağlık sorunları yaşamış olabilirler ama eşleri cezaevine girdikten sonra tek başında oldukları için, yoksulluk içinde yaşadıkları için sağlık sorunları daha fazla yaşamaktadırlar. Eşleri cezaevine girdikten sonra bir çok kadın çevre ile sorun yaşamaktadırlar. Eşleri cezaevine girince yaşadıkları semtte kendilerini güvende hissetmedikleri tespit edilmiştir. Bir çok kadın yaşadıkları yerden taşınmayı düşündüklerini belirtmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra yaşadıkları sorunlar nedeniyle ve olumsuz yaşam tarzlarından dolayı daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılım durumu ve semtin güvenliğine ilişkin görüşleri değişmedikleri için, yani kadınlar güvende hissetmedikleri için sosyal destek arama puanları yüksek çıkmıştır. Bahsedildiği gibi kadınların ve eşlerin yaşlarının genç oldukları tespit edilmiştir. Yetersiz yaşam deneyimlerinden dolayı kadınların çaresizliği yüksektir. Aynı şekilde kadınların hayatı boyunca bir işte çalışmadıkları için ve eşleri cezaevine girince tek başında kaldıkları için yoksulaşıp çaresizliği yükselmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal yaşama katılmadıkları tespit edilmiştir. Eşleri cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılım değişim olmadığı için kadınların çaresizliği yüksek çıkmaktadır. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce profesyonel desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Eşleri cezaevine girince bu ihtiyaçların daha yüksek olduğu görülmüştür. Olumsuz yaşam koşullarından dolayı, sosyal güvence olmadığı için çaresizliğin yükseldiği düşünülmektedir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra, arkadaşlar ve komşularla ilişkileri değiştiği için çaresizliği yükselmektedir. Olumsuz yaşam deneyimleri ele alındığında kadınların gelecekleri için planları olmadığı ve çaresizliğin yükseldiği açıktır. Kadınların hayatı boyunca çalışma durumları, temel ihtiyaçları karşılama yeterliliği, sonra gıda gereksinimlerinin karşılanması, semtten memnun olma durumları, sosyal güvence durumu, SED alma süresi kendine güvenli yaklaşım ile anlamlı çıkmıştır. Bunun nedeni ise, kadınların

yoksulluk içinde yaşamış olmaları, daha iyi yaşam veya yaşam koşulları görmemeleri, bu yaşam tarzlarına alışmış olmaları ve bu şekilde geçinmeleridir. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlıkları yaşamış olabilirler ancak eşleri cezaevine girince fiziksel rahatsızlıkları daha fazla yaşamaya başladıkları görülmüştür. Kadınların eşleri cezaevine girmeden önce sosyal güvenceye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir ve bu durumun eşleri cezaevine girdikten sonra değişmediği tespit edilmiştir. Kadınların olumsuz yaşamlarında ve stresli durumlarla beraber eğilimler oluşmaya başladığı düşünülmektedir. Karşılaştıkları sorunlar için yeni bir çözüm üretmek yerine kadınlar olumsuz yöntemlerle başa çıkmaktadırlar. Bunun sebebi ise yoksul olan kadınlar birey olarak içinde bulundukları koşulların, çeşitli sorunların farkında olmamaları, sorunların farkında olsalar bile, sorun aşmakta ve çözüm üretmekte yetersiz olacağına inanmaları, kendilerini tükenmiş hissetmeleridir.

Eşleri cezaevinde olan kadınlar ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkilerine bağlı öneriler aşağıda sunulmuştur.

Elde edilen bulgular kadınların yaşlarının genç olduğunu ve çoğunluğunun hayatı boyunca bir işte çalışmayıp, daha fazla boyun eğici ve çaresiz yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Kadınların çalışma durumlarına bakıldığında sosyal hayatlarını çoğunlukla olumsuz etkilediği görülmektedir. Çalışmadıkları için kadınların daha fazla güçsüz ve çaresiz hissettikleri tespit edilmiştir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra ve tek ebeveyn olduktan sonra sorunlarla başa çıkma becerileri azalmaktadır. Bu kadınların güçlenmeleri için ve yaşadıkları ekonomik yükü hafifletmek için iş gücüne girmeleri gerekmektedir. Araştırmaya katılan kadınların çoğunluğunun hayatı boyunca herhangi bir işte çalışmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle başarısızlık korkusu yaşayabilmektedirler. İş gücüne girmeden önce kadınların ilgi çekecek eğitim ve meslek kurslarına gitmeleri gerekmektedir. Bu süreçte kadınların çalışma isteği ve alışkanlıkları artırılıp daha başarılı olmaları sağlanabilmektedir. Dolayısıyla kadınların işgücüne katılıma yönelik politikaları oluşturulması, kadınların ekonomik sıkıntılarını yaşama oranları azaltacağı düşünülmektedir.

Kadınlar iş hayatına başladıktan sonra çocuklarına bakabilecek kişi veya yer konusunda sıkıntı çekmektedirler. SHÇEK tarafından özel kreş ve gündüz bakımevleri açılmıştır. Tek ebeveyn olan kadınların çocukları %5 oranında ücretsiz bakım hizmetinden yararlanmaktadır. Bu oranın yetersiz olduğu veya bir çok kadının bu hizmetten haberinin olmadığı düşünülmektedir. Yalnız yaşayan ve çocuğa sahip olan kadınların ücretsiz kreş oranının artırılması ve bilgilendirme yapılması işgücüne katılım oranı arttırabilir ve çocukların gelişiminde katkı bulunabilir.

Çocuğa sahip olan kadınlar diğer kadınlara göre daha çok boyun eğici yaklaşım sergilemektedirler. Bu nedenle kadınların çocuklar ile sıkıntıları yaşadıklarını göstermektedir. Bu bağlamda kadınlara psikolojik destek verilmesi önemlidir. Elde edilen bulgular göstermektedir ki kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra profesyonel destek gereksinimi değişmekte çaresiz yaklaşım sergileyip, kadınların yeterli sosyal ve profesyonel desteğe sahip olmadıklarını göstermektedir. Kadınların psikolojik sağlıklarını desteklemek hastaneleri tarafından ücretsiz psikolojik destek hizmetinin sunulup, bilgilendirmeler yapıp kadınların başa çıkma becerileri artırılabilir.

Kadınların aldıkları sosyo ekonomik desteğin miktarının düşük olduğu görülmektedir. Kadınların büyük çoğunluğu verilen desteğin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. SED desteğinin eksikleri olarak en çok gıda, çocukların okul masrafları ve kira ödemesi olduğunu belirtmişlerdir. Belediyelerin verdiği gıda yardımı yoksul ve tek ebeveyn olan kadınlara farklı biçimde sunulabilir. Bu yardım tek ebeveyn olan kadınlara bir süreliğine verilebilir. Bu şekilde kadınların daha kolay geçinebilecekleri düşünülmektedir. Kadınların aldıkları sosyo ekonomik desteğin miktarı azdır, tüm ihtiyaçları karşılamamaktadır. Okula giden çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kadınlar diğer ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar veya tam tersi eğer diğer ihtiyaçlarını karşılıyorlar ise çocukların okul ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar. Bu nedenle okula giden öğrencilere kitapların ücretsiz verilmesi, başarılı olan öğrencilere devlet tarafından burs sağlanması, okula ulaşım hizmetleri gibi yardımları içeren bir

okula giden çocuğa yönelik hizmet sunulabilir. Evlerin kirası söz konusu olunca, kadınlar sağlık açısından uygun olmayan, kendilerini güvende hissetmeyen çevrelerde oturmak zorunda kalmaktadır. Böyle yerlerde kadınların ev tutmasının sebebi kiraların ucuz olmasıdır. Böyle yerlerde oturmak kadınların olumsuz yaşam koşullarına maruz kalmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları bir süreliğine, bu aileler toparlayana kadar kira yardımında bulunabilirler.

Eşleri cezaevinde bulunan kadınların diğer karşılaştıkları sorunları çevreleri ile ilişkilerdir. Kadınların eşleri cezaevine girdikten sonra çevrelerindeki insanlarla veya arkadaşlarla arasındaki ilişki kötüleşmektedir. Elde edilen bulgular göstermektedir ki kadınların eşleri cezaevine girmeden önce ve girdikten sonra sosyal yaşama katılım, arkadaşlar ve komşular ile ilişkiler çaresiz yaklaşım sergilemektedirler. Kadınlar yeterli desteğe sahip olmadıklarından dolayı daha fazla yalnızlık duyabilmektedirler. Kadınların tek başına olmadıklarını görmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle eşleri cezaevinde bulunan diğer kadınlarla bir araya gelebilecekleri sosyal ortamların oluşturulması gerektiği düşünülmektedir. Bu şekilde kadınlar yaşadıkları deneyimleri, tecrübeleri birbirleriyle paylaşp, yalnızlık duygularını azaltmaya yardımcı olabilirler.

Kadınları güçlendirme açısından katkı sağlayabilecek bir diğer çaba ise kurumda bulunan sosyal hizmet uzmanı sayısını arttırmak olacaktır. Oldukça fazla iş yükü olan uzmanların, ciddi bir yoğunlukta çalışmaları hem iş verimliliklerini etkilemekte hem de yapılan görüşme ve çalışmalarda ki başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Uzman sayısına düşen müracaatçı sayısı düşünüldüğünde, uzmanların yaptıkları bu görüşmelerde başarılı olarak hizmet verme şansları oldukça düşmektedir. Bu nedenle kurumda çalışan uzman sayısının arttırılması hem mikro hem mezzo hem de makro çalışmaları doğrudan etkileyecektir.

KAYNAKÇA

- Ababa, A. (1998). Coping Mechanisms. WHO, Panafrican Emergency Training Centre.
- Acar, H. (2001). Tek Ebeveynli Ailelere Yönelik Feminist Sosyal Hizmet Müdaalesi. Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 12, Sayı 3.
- Ağargün, M.Y., Beşiroğlu, L., Kıran, U.K: (2005). COPE (Başa Çıkma Tutumlarını Değerlendirme Ölçeği): Psikometrik Özelliklere İlişkin Bir Ön Çalışma. Anadolu Psikiyatri Dergisi.
- Aile ve Kadın Sempozyumu (2013). Bildirim Kitabı. Kırkkale Üniversitesi, Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Akder, H.A., Güvenç, M. (2000). Yoksulluk: Bölgesel Gelişme ve Kırsal Yoksulluk, Kent Yoksulluğu. TESEV.
- Akgün, R. (2012). Kadın Hükümlülerin Ceza İnfaz Kurumunda Yaşadıkları Sorunlar ve Başa Çıkma Tarzlarının Belirlenmesi: Eskişehir Çiftler Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü.
- Akgün, R., Duyan, V. (2013). Kadın Hükümlülerin Ceza İnfaz Kurumunda Yaşadıkları Sorunlar Ve Başa Çıkma Tarzlarının Belirlenmesi: Eskişehir Ceza İnfaz Kurumu Örneği. Adli Bilimler Dergisi, Sayı 2.
- Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği. Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 30, Sayı 1.
- Aktaş, A.M. (2007). Türkiye’de Kadın Sağlığını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler ve Yoksulluk. Aile ve Toplum, Cilt 3, Sayı 12.
- Akpınar, M., Şahin, A., Zengin, E. (2012). Sosyal Yardımların Yerel Düzeyde Sunulması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 3.
- Arat, G., Icağasioğlu-Çoban, A., Polat, G. (2013). Social Capital Formation among Turkish Women. Cosmopolitan Civil Societies Journal, Vol.5, No.1.
- ASPB (2015) Sosyal Ve Ekonomik Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete, 3 Mart 2015, Sayı 29284.
- Atan, M. (2015). Radikal Feminizm: “Kişisel Olan Politikadır” Söyleminde Aile. The Journal of Europe – Middle East Social Science Studies.ü
- Aydiner Boylu, A., Öztop, H. (2013). Tek Ebeveynli Aileler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sosyo – Ekonomi.

Aysan, F. (2003). Başa Çıkma Stratesjisi Ölçeğinin Türkçe Formunun Oluşturulması, Ege Eğitim Dergisi.

Bacanlı, H., Sürücü, M., İlhan, T. (2013). Başa Çıkma Stilleri Ölçeği Kısa Formunun Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları İletişim Hizmetleri, Cilt 1, Sayı 13.

Baltacı, N. (2011). Kadınları Güçlendirme Mekanizması Olarak Mikro kredi. Uzmanlık Tezi, T.C. BAŞBAKANLIK Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Başak, S., Kingır, S., Yaşar, Ş. (2013). Kadının Görünmeyen Emeği. ANKA, Kadın Araştırma Merkezi.

Buğra, A., Keyder, Ç. (2003). Yeni Yoksulluk ve Değişen Refah Rejimi: BM UNDP Proje Çalışması.

Buz, S. (2009). Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması. Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 20, Sayı 1.

Buz, S., Aygüler, E. (2017). Amartya Sen'in Kapasite - Yapabilirlik Yaklaşımı Bağlamında Türkiye'de Yoksulluk Durumu. International Journal of Academic Value Studies, Vol 3, Issue 15.

Charkoudian, L., Cosgroue, B.L., Ferrel, D.P., Flowers, S.M. (2012). The Role of Family and Pro – Social Relationships in Reducing Recidivism. Corrections Today.

Craver, C.S., Schier, M.F. (1989). Assessing Coping Strategies: A Theoretically Based Approach. University of Miami, Journal of Personality and Social Psychology.

Cüceoğlu, D. (2006). İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları. Remzi Kitapevi, İstanbul.

Çamur, D.G. (2011). Yoksulluğun Kadınlaşması: Altındağ Örneği. Aile ve Toplum Dergisi, Cilt 6, Sayı 22.

Demir, S., Çelebi, Ş., (2017). Tek Ebeveynli Ailelerin Sorunları: Nitel Bir Araştırma. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 13.

Dinler, V., İçli, T. (2009). Suç ve Yoksulluk Etkiselliği: Isparta Cezaevi Örneği. Süleyman Demir Üniversitesi, Isparta.

DİSKAR (2017). İşsizlik ve İstihdam Raporu.

Dölek, Ö.B. (2004). Hükümlü Ailelerin Ekonomik ve Psiko – Sosyal Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

Durak, A., Şahin, N. (1995). Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği. Türk Psikoloji Dergisi.

- Duyan, V. (2001). Sosyal Desteğin Tanımı, Kaynakları, İşlevsel Boyutları, Yararları. Sağlık ve Toplum Dergisi.
- Duyan, V. (2014). Sosyal Hizmet, Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. Sosyal çalışma yayınları. Ankara.
- Duyan, V., Sayar, Ö., Özbulut, M. (2008). Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak. Sosyal Hizmet Uzmanları ve Sosyal Hizmet Alanında Çalışanlar İçin Bir Rehber, Sosyal Hizmet Uzmanlar Derneği, Ankara.
- Erbay, E., Tuncay, T. (2010). İnsan Hakları Eğitimi: Güçlendirme Yaklaşımı Temelinde Bir Değerlendirme. Türkiye’de Adalet Akademisi Dergisi.
- Erdoğan, B. (2013). Evden Bakım Hizmeti Alan Özürlü Bireye Sahip Ailelerin Sosyo –Ekonomik Durumlarının İncelenerek Umutsuzluk ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Feyzioğlu, S., Kuşçuoğlu, C. (2012). Tek Ebeveynli Aileler. Aile ve Toplum Dergisi, Cilt 7, Sayı 26.
- Folkman, S. (1994). Personal Control and Stress and Coping Processes: A Theoretical Analysis. Journal of Personality and Social Psychology.
- Folkman, S., Lazarus, R.S. (1980). An Analysis of Coping in a Middle – Aged Community Sample. Journal of Health and Social Behavior.
- Folkman, S., Lazarus, R.S., Gruen, R.J., Delongis, A. (1986) Appraisal, Coping Health Status and Psychological Symptoms. Journal of Personality and Social Psychology.
- Gabel, K., Johnston, D. (1995). Children of Incarcerated Parents. Lexington Books, New York.
- Global Compact Türkiye (2014). Kadının Güçlenmesi Çalışma Grubu. Ön Rapor.
- Güleç, S. (2011). Kadın Girişimciliği – Karaman Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İncedal, S. (2013). Türkiye’de Yoksulluğun Boyutları: Mücadele Politikaları ve Müdahale Araçları. Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Karasar, N. (1984). Bilimsel Araştırma Metodu. Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.
- Kardam, F., Yüksel, İ. (2004). Kadınların Yoksulluğu Yaşama Biçimleri Yapabilirlik ve Yapabilirlikten Yoksunluk. Nüfus Bilim Dergisi, Turkish Journal of Population Studies.

KEİG (2013). Türkiye’de Kadın Emeği ve İstihdami Sorun Alanları ve Politika Önerileri. Kadınlarla Dayanışma Vakfı.

Kocacık, F., Gökkaya, V.B. (2005). Türkiye’de Çalışan Kadınları ve Sorunları. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 1.

KULE (2011). Türkiye’den Kadın Maznaraları. Koç Üniversitesi, Sayı 31.

Kut, A., Salagür, F. (2015). Sağlık alanında sosyoekonomik düzey belirleme: Tıbbi araştırmalarda doğru uyguluyor muyuz?. Türk Aile Hek Derg, (19) 1.

Lofti, S. (2017). Meme Kanseri Hastası Yoksul Kadın Olmak: Başetme Ve Sosyal Destek Süreçlerinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Loucks, N. (2004). Prison Without Bars: Needs Suport and Good Practice for Work With Prisoners Families. Dundee, Tayside Criminal Justice Partnership, Edinburgh.

Özata, M., Kırlioğlu, M., Kırlioğlu, H. (2016). Sosyal Ve Ekonomik Destek Alan Ailelerin Sağlık Durumlarının Araştırılması. International Journal of Social Science.

Metin, B. (2012). Yoksullukla Mücadelede Asgari Gelir Güvencesi: Türkiye’de Sosyal Yardım ve Hizmet Sisteminde Mevcut Durum Asgari Gelir Güvencesi İhtiyacı. Sosyal Güvenlik Dergisi, Cilt 2, Sayı 1.

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye’de Kadın ve Eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Sayı 33.

Öztürk, M., Çetin I.B., Candaş, A. (2009). Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk ve Kadınlar. Journal of Yaşar University.

Saruç, S. (2013). Kadın Hükümlüler: Cezaevi Yaşantısı ve Tahliye Sonrası Gereksinimler. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Seçer, İ. (2015). Zorbalıkla Başa Çıkma Stratejileri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Sayı 30.

Shanahan, R., Vilalobos, A.S. (2012). The Family and Recidivism.

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmenliği. 09.02.2013, Sayı 28554.

Söytürk, S. (2013). Hükümlü ve Tutukların Sosyal Hizmet Gereksinimlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Suğur, S., Demiray, M., Eşkinat, R., Ağaoğlu, E. Toplumsal Yaşama Kadın. Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi.

Şener, Ü. (2009). Kadın Yoksulluğu. TEPAV

Şirin, H. (2014). Ailelerde Sosyo-Demografik-Ekonomik Değişkenlerin Aile Yaşam Kalitesine Etkileri. Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi.

Tamkoç B. (2017). Sed (Sosyal Ve Ekonomik Destek) Hizmetinden Yararlanan Çocukların Özelliklerinin İncelenmesi Ve Hizmet Sürecinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Thompson, N. (2016). Güç ve Güçlendirme. Nika Yayınevi.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2015). Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti (SED). İdarecilere ve Meslek Elemanlarına Yönelik El Kitabı.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2016). Türkiye’de Kadın. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2011). Tek Ebeveynli Aileler, Ankara.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu (2009). Türkiye’de Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Yasal ve Kuramsal Yapının İncelenmesi, Aile, Çocuk, Özürlü, Yaşlı ve Diğer Kişilere Götürülen Sosyal Hizmetlerin ve Sosyal Yardımların Genel olarak Değerlendirilmesi, Bu Hizmetlerin Düzenli ve Verimli Şekilde Yürütülmesinin ve Geliştirilmesinin Sağlanması Hakkında. Araştırma ve İnceleme Raporu, Sayı 4.

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu (2015). İstatistik Yıllığı.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2016). Adalet Hükümlü ve Tütüklü Psikolojisi.

Terzi, Ş. Kendi Toparlama Gücü Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt 3, Sayı 26.

Topgöl, S. (2013). Türkiyede Yoksulluk ve Yoksulluğun Kadınlaşması. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 1.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (2013). Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Rapor, TBMM Basım Evi, Yayın 12, Ankara.

Türkiye’de Eşitsizlikleri: Kalıcı Eşitsizliklere Genel Bir Bakış (2010) Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Politika Forumu.

Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2006). Aile Yapısı Araştırması.

Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2010). Kazanç Yapısı Araştırması.

Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2011). Hanehalkı İşgücü İstatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2012). Gelir Ve Yaşam Koşulları Araştırması.

Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2012). İstatistiklerle Kadın.

- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2013). Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2014). Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2014). Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2014). İstatistiklerle Çocuk.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2016). İstatistiklerde Kadın.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2016). İstatistiklerle Türkiye.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2016). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2016). İstatistiklerle Aile.
- Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK (2017). İşgücü İstatistikleri.
- Türküm, S.A. (1999). Stresle Başa Çıkma Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt 2, Sayı 18.
- Action for Prisoner's Families (2013). Young Peoples Projects: Exploring the Needs of Young People With a Prisoner in the Family. London.
- Uçar, C. (2011). Kadın Yoksulluğu ile Mücadele Sosyal Politika Araçları ve Etkinlikleri. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- UNDP (2015). İnsanı Gelişme İçin Çalışma. İnsanı Gelişme Raporu.
- UNDP (2009). Human Development Report Overcoming barriers: Human mobility and development.
- Yıldırım, S., Özdemir, A. (2013). Yapabilirlikten Yoksunluk Bağlamında Türkiye'de Kadın Yoksulluğu. Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt 2, Sayı 4.
- Yuncu, L.D. İlk Yoksulluk Yaklaşımı: A. Sen'in Yapabilirlikten Yoksunluk Teorisi ve Toplumsal Dışlanma Çerçevesinin Karşılaştırması. Araştırma Raporu, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Politika Forumu.
- Zihinoğlu, Ö. (2013). Kadının Güçlendirilmesi Ve Eğitim. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Zengin, E., Şahin, A., Özcan, S. (2012). Türkiye'de Sosyal Yardım Uygulamaları. Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Manisa, Cilt 19, Sayı 12.
- <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sosyalyardim2.htm> 12.12.2016, 18:06

EKLER

Ek.1: Görüşme Formu

Ben HÜ’de eğitim alıyorum. Bu tezin amacı Altındağ sosyal hizmet merkezinden sosyal ekonomik destek hizmeti alan ve eşleri cezaevinde bulunan hükümlü eşlerinin sorunlarını ve gereksinimlerini belirlemek ve değerlendirmektir. Sizlere sosyo – demografik özellikleriniz, yaşam deneyimleriniz, hizmet sürecine ilişkin değerlendirmeleriniz, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerinize ilişkin bazı sorular sormak istiyorum.

Vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sadece yukarıda belirtilen yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacaktır. Kimliğinizi belirten herhangi bir soru yer almamaktadır. Bu nedenle Görüşme Formuna isim ve adres yazmanız gerekmemektedir. Katılıp katılmamayı seçme hakkına sahiptir. Ancak sizin bu çalışmaya katılmanız ve düşüncelerinizi paylaşmanız SED hizmet sürecinin değerlendirilmesine olanak sağlayacak olması ve böylece söz konusu hizmet sürecinin yeniden değerlendirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlaması açısından son derece önemlidir. Bununla birlikte çalışmaya katılıp katılmamakta özgürsünüz.

Sayfanın altında benim ve danışmanımın iletişim bilgileri yer almaktadır. İsterseniz çalışmanın sonuçlarını öğrenmek için benim ya da danışmanım ile iletişim kurabilirsiniz. Burada sizin söyleyecekleriniz çok kıymetli, bu nedenle bir şey kaçırmamak için yazı yazmama izin verebilir misiniz? Burada konuştuğumuz size ve ailenize dair bilgiler gizli kalacak ve kimseyle paylaşmayacağım. Bu çalışma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon izni ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’ndan izin aldım.

Görüşmemiz yaklaşık kırk beş (45) dakika sürecek. Eğer bir anda rahat hissedemezseniz istediğiniz anda görüşmeden vazgeçebilirsiniz. Görüşme sürecinde ya da görüşmeden sonra sormak istediğiniz sorular varsa sorabilirsiniz. Çalışmaya katkı verdiğiniz için çok teşekkür ederim

BİREYİ TANITICI BİLGİLER		
1. Yaşı?		
2. Cinsiyeti?	Kadın ()	
3. Doğum Yeri?		
4. Öğrenim Durumu?	Okuryazar değil ()	
	Okuryazar ()	
	İlkokul mezunu ()	
	İlköğretim mezunu ()	
	Lise mezunu ()	
Üniversite mezunu ()		
5. Mesleğiniz ne?		
6. Hayatınız boyunca bir işte çalıştınız mı?	Evet ()	Hayır ()
7. Cevabınız Evet ise ne tür bir işte çalıştınız?		

8. Eşiniz kaç yaşında?					
9. Eşinizin öğrenim durumu?		Okuryazar değil ()			
		Okuryazar ()			
		İlkokul mezunu ()			
		İlköğretim mezunu ()			
		Lise mezunu ()			
Üniversite mezunu ()					
10. Eşiniz mesleği?					
11. Eşiniz cezaevine girmeden önce bir işte çalıştı mı?		Evet ()		Hayır ()	
12. Cevabınız Evet ise ne tür bir işte çalıştı?					
13. Eşiniz aldığı toplam ceza süresi?					
14. Çocuklarınız var mı?		Evet ()		Hayır ()	
15. Çocukların sayısı?					
16. Çocukların Yaşları?					
17. Okula giden kaç tane çocuk var?					
EŞLERİ CEZAEVİNE GİRMEDEN ÖNCEKİ YAŞAM DENEYİMLERİ			EŞLERİ CEZA EVİNE GİRDİKTEN SONRA YAŞAM DENEYİMLERİ		
18. Eşiniz cezaevine girmeden önce işi var mıydı?	Evet ()	Hayır ()	19. Eşiniz ceza evine girdiğini duyduğunuzda neler hissettiniz?		
20. Eşiniz cezaevine girmeden önce aylık net geliriniz ne kadardı?			21. Eşiniz cezaevine girdikten sonra aylık net geliriniz ne kadar?		
22. Eşiniz cezaevine girmeden önce bütün ihtiyaçlarınıza karşılık verebiliyor muydu?	Evet ()	Hayır ()	23. Şu anda çalışıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
24. Eşiniz cezaevine girmeden önce iyi koşulları olan bir evde oturuyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	25. Eşiniz cezaevine girdikten sonra ailenizin temel ihtiyaçlarını siz mi karşılıyorsunuz?	Evet ()	Hayır ()
26. Oturduğunuz ev kira miydi?	Evet ()	Hayır ()	27. Eşiniz cezaevine girdikten sonra geliriniz temel ihtiyaçlarınızı karşılabilecek yeterlikte mi?	Evet ()	Hayır ()
28. Ev kira ise ödemede bir sıkıntı yaşıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	29. Eşiniz cezaevine girdikten sonra maddi sorunları yaşıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()

30. Eşiniz cezaevine girmeden önce eve gelen geliri ihtiyaçlarınız için yeterli miydi?	Evet ()	Hayır ()	31. Eşiniz cezaevine girdikten sonra gıda ihtiyaçlarını karşılabiliyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
32. Eşiniz cezaevine girmeden önce gıda ihtiyaçlara karşılabiliyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	33. İhtiyaçlarınız karşılanmadığında nasıl hissedersiniz?		
34. İkamet ettiğiniz konut ve eşyalar ihtiyaçlarınızı karşılayacak yeterlilikte miydi?	Evet ()	Hayır ()	35. Eşiniz cezaevine girdikten sonra oturduğunuz evi kira ise kira ödemede sorun yaşıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
36. Eşiniz cezaevine girmeden önce oturduğunuz semtte yaşamak hoşunuza gidiyor muydu?	Evet ()	Hayır ()	37. Eşiniz cezaevine girdikten sonra çocuklarınız bakımında sorun yaşıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
38. Oturduğunuz semtte güvende hissediyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	39. Eşiniz cezaevine girdikten sonra oturduğunuz semtte güvende hissediyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
40. İmkanlarınız olsa başka bir ilçede oturmak ister miydiniz?	Evet ()	Hayır ()	41. Eşiniz cezaevine girdikten sonra taşınmayı düşünüyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
42. Eşiniz cezaevine girmeden önce fiziksel rahatsızlığınız var mıydı?	Evet ()	Hayır ()	43. Eşiniz cezaevine girdikten sonra fiziksel rahatsızlığınız var mı?	Evet ()	Hayır ()
44. Eşiniz cezaevine girmeden önce uyku sorunları yaşadınız mı?	Evet ()	Hayır ()	45. Eşiniz cezaevine girdikten sonra uyku sorunları yaşıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
46. Eşiniz cezaevine girmeden önce herhangi sağlık sorunları yaşadınız mı?	Evet ()	Hayır ()	47. Eşiniz cezaevine girdikten sonra herhangi sağlık sorunları yaşıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
48. Cevabınız evet ise hangi sağlık sorunları yaşadınız?			49. Cevabınız evet ise hangi sağlık sorunları yaşıyorsunuz?		
50. Eşiniz cezaevine girmeden önce yalnızlık duyuyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	51. Eşiniz cezaevine girdikten sonra yalnızlık duyuyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()

52. Herhangi bir konuda karar alırken kendiniz mi karar veriyordunuz?	Evet ()	Hayır ()	53. Eşiniz cezaevine girdikten sonra mahalledeki insanlara ya da komşularla ilişki değişti mi?	Evet ()	Hayır ()
54. Karar alırken başkalarından yardım alıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	55. Eşiniz cezaevine girdikten sonra taciz, şiddet ve istismara maruz kalıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
56. Eşiniz cezaevine girmeden önce taciz, şiddet ve istismara maruz kalıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	57. Eşiniz cezaevine girdikten sonra komşulardan ya da akrabalarından baskı görüyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
58. Eşiniz cezaevine girmeden önce mahalledeki insanlara, komşulara güveniyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	59. Eşiniz cezaevine girdikten sonra komşular size destek oluyorlar mı?	Evet ()	Hayır ()
60. Komşular size destek olacağına inanıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()			
61. Eşiniz cezaevine girmeden önce komşulardan, arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü veya fiziksel tacizine, ya da benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kaldınız mı?	Evet ()	Hayır ()	62. Eşiniz cezaevine girdikten sonra komşulardan, arkadaşlardan karşı cinsten kişilerin sözlü veya fiziksel tacizine, ya da benzeri rahatsız edici davranışlarına maruz kalıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
63. Eşiniz cezaevine girmeden önce oturduğunuz ilçeye, çevreye ait hissediyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	64. Eşiniz cezaevine girdikten sonra oturduğunuz ilçeye, çevreye ait hissediyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
65. Genel olarak düşündüğünüzde eşiniz cezaevine girmeden önce yaşamınızdan memnun muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	66. Eşiniz cezaevine girdikten sonra yaşamınızdan memnun musunuz?	Evet ()	Hayır ()
67. Eşiniz cezaevine girmeden önce sosyal güvenceniz var mıydı?	Evet ()	Hayır ()	68. Eşiniz cezaevine girdikten sonra sosyal güvenceniz var mı?	Evet ()	Hayır ()
69. Eşiniz cezaevine girmeden önce sosyal yaşama katılır mıydınız?	Evet ()	Hayır ()	70. Eşiniz cezaevine girdikten sonra sosyal yaşama katılıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
DESTEK DENEYİMLERİ					
71. Çevrenizle ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?					
Eşiniz cezaevine girmeden önce			Eşiniz cezaevine girdikten sonra		

	İyi	Çok İyi	Kötü	Çok Kötü		İyi	Çok İyi	Kötü	Çok Kötü
Eş					Eş				
Çocuklar					Çocuklar				
Akrabalar					Akrabalar				
Arkadaşlar					Arkadaşlar				

72. Ailenizin ve yakın akrabalarınızın her koşulda size destek olacağına inanırmısınız?	Evet ()	Hayır ()			
73. Eşiniz cezaevine girmeden önce sosyal ve duygusal sorunlarınızda ailenizden yardım alıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	74. Eşiniz cezaevine girdikten sonra sosyal ve duygusal sorunlarınızda ailenizden yardım alırmısınız?	Evet ()	Hayır ()
75. Eşiniz cezaevine girmeden önce yakınlarınızdan maddi destek alıyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	76. Eşiniz cezaevine girdikten sonra yakınlarınızdan maddi destek alıyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
77. Eşiniz cezaevine girmeden önce profesyonel (psikolog, psikoterapist) desteğe ihtiyaç duyuyor mudunuz?	Evet ()	Hayır ()	78. Eşiniz cezaevine girdikten sonra profesyonel (psikolog, psikoterapist) desteğe ihtiyaç duyduğunuz mu?	Evet ()	Hayır ()
79. Eşiniz cezaevine girmeden önce psikiyatrik tedavi görüyor muydunuz?	Evet ()	Hayır ()	80. Eşiniz ceza evine girdikten sonra psikiyatrik tedavi görüyor musunuz?	Evet ()	Hayır ()
81. Cevabınız evet ise ne zamandır beri tedavi görüyorsunuz?			82. Cevabınız evet ise ne zamandır beri tedavi görüyorsunuz?		
83. Kurumdan aldığınız sosyal ekonomik destek ne kadar (TL)?					
84. Kurumdan sosyal ekonomik destek ne zamandır beri alıyorsunuz?					
85. Devletin verdiği sosyal ekonomik desteği nereden öğrendiniz?					
86. Biri size yardım etti mi?					
87. Kim?					

88. İlk başvuru yaptığınız zaman bir sorun yaşadınız mı?		
89. Kuruma geldiğinizde sosyal çalışmacı sizi nasıl karşıladı?		
90. İlk başvuru yaptığınız zaman ve destek almaya başladığınız zaman arasında ne kadar zaman geçti?		
91. Kurumdan aldığınız sosyal ekonomik destek yetiyor mu?		
92. Aldığınız yardımlarda neler eksik kalıyor?		
93. Daha iyi bir şekilde başedebilmenizi için bu yardım başka ne olabilir?		
94. Daha iyi hayat yaşamak için ne yapılabilir?		
95. Sosyal hizmet kurumlarda sosyal hizmet uzmanlarla ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?		
96. Düzenli gelir getirecek işte çalışmak istermisiniz?	Evet ()	Hayır ()
97. İş bulmak amacıyla İŞKUR başvurduğunuz mu?	Evet ()	Hayır ()
98. Meslek edindirme kursları ve benzeri hizmetlerden haberiniz oluyor mu?	Evet ()	Hayır ()
99. Meslek edindirme kurslarına katılmak istermisiniz?	Evet ()	Hayır ()
100. Herhangi bir eğitim – öğretim kurumunda eğitimde katılmak ister misiniz?	Evet ()	Hayır ()
101. Gelecekle ilgili plan yada planlarınız var mı?		
102. Hangi plan / planlarınız var?		
Eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen belirtiniz.		

İLETİŞİM BİLGİ:**Tez Danışmanı:**

Adı Soyadı:Yrd. Doç. Dr. Filiz DEMİRÖZ

Adres: Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü 06800 BEYTEPE

Telefon: (0312) 297 63 63 (357)

E-posta: fdemiröz@hacettepe.edu.tr

Araştırmacı:

Adı Soyadı:Selma MUŞANOVIÇ

Adres: Alparslan Türkeş Caddesi No:31 Beştepe Mahallesi/Yenimahalle/ANKARA

Telefon: +90 553 114 85 12

E-posta: selma_musanovic@hotmail.com

Ek.2: Başa Çıkma Ölçeği

Aşağıdaki ifadeler, bir sıkıntınız olduğunda bu sıkıntılara karşı göstermiş olduğunuz tepkiler ile ilgilidir. Aşağıdaki seçeneklerden sizce en uygun seçeneği her bir soru maddesinin karşısına seçerek işaretleyiniz.

Bir sıkıntım olduğunda	Hiç bana uygun değil	Kısmen bana uygun	Çoğunlukla bana uygun	Tamamen bana uygun
1. Kimsenin bilmesini istemem				
2. İyimser olmaya çalışırım				
3. Bir mucize olmasını beklerim				
4. Olayı / olayları büyütmeyip üzerinde durmamaya çalışırım				
5. Başa gelen çekilir diye düşünürüm				
6. Sakin kafayla düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım				
7. Kendimi kapana kısılmış gibi hissederim				
8. Olayın / olayların değerlendirilmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım				
9. İçinde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem				
10. Ne olursa olsun direnme ve mücadele etme gücünü kendimde bulurum				
11. Olanları kafama takıp sürekli düşünmekten kendimi alamam				
12. Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım				
13. İş olacağına varır diye düşünürüm				
14. Mutlaka bir yol bulacağıma inanır bunun için uğraşırım				
15. Problemin çözümü için adak adarım				
16. Her şeye yeniden başlayacak gücü kendimde bulurum				
17. Elimden hiçbir şeyin gelmeyeceğine inanırım				
18. Olaydan / olaylardan olumlu bir şeyler çıkarmaya çalışırım				
19. Her şeyin istediğim gibi olmayacağına inanırım				
20. Problemi / problemleri adım adım çözmeye çalışırım				

21. Mücadeleden vazgeçerim				
22. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm				
23. Hakkımı savunabileceğime inanırım				
24. Olaylar karşısında kaderim büyümüş derim				
25. Keşke daha güçlü bir insan olabilseydim diye düşünürüm				
26. Bir kişi olarak iyi yönde değiştiğimi ve olgunlaştığımı hissederim				
27. Benim suçum ne diye düşünürüm				
28. Hep benim yüzümden oldu diye düşünürüm				
29. Sorunun gerçek nedeninin anlamak için başkalarına danışırım				
30. Bana destek olabilecek kişilerin varlığını bilmek beni rahatlatır				

Ek.3: Etik Komisyon İzni

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

29 Haziran 2017

Sayı : 35853172/ 433 - 2317

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 05.06.2017 tarih ve 3654 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi **Selma MUŞANOVIÇ**'in Yrd. Doç. Filiz DEMİRÖZ sorumluluğunda yürüttüğü "Eşleri Cezaevinde Bulunan Kadınların Sosyal Sorunları ve Başa Çıkma Becerileri: Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi Örneği" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 20 Haziran 2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Rahime M. NOHUTCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Öğrenci İşlerine
Yazışmaları Topalım
03-07-2017

Ek.4: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İzni

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 73595336-605.01-E.96100
Konu : Selma MUŞANOVIÇ

ACELE ve GÜNLÜ
15/09/2017

SAYIN SELMA MUŞANOVIÇ
Alparslan Türkeş Cad. Beştepe Mah. No:31
Yenimahalle/ANKARA

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisan öğrencisi Selma MUŞANOVIÇ 17/08/2017 tarihli dilekçesi ile "Eşleri Cezaevinde Buluna Kadınların Sosyal Sorunları ve Başa Çıkma Becerileri: Altındağ Sosyal Hizmet Merkezi Örneği başlıklı çalışması kapsamında Altındağ Sosyal Hizmet Merkezine başvuran kadınlara anket uygulayabilme talebi Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarih ve 89941 sayılı yazısı ile Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 08/09/2017 tarih ve 93848 sayılı yazısı ile olumlu değerlendirilmiştir.

Söz konusu talebe ilişkin alınan Makam Onayı ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır

Tarih : 15.09.2017

Gülhan ŞAHİNLİ
VHTP

Ali Nazmi UZUN
Bakan a.
Daire Başkan V.

EK :
1- 1 Sayfa

DAĞITIM :

Gereği: Ankara Valiliğine (Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü) Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Sayın Selma Muşanoviç Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Alparslan Türkeş Cad. Beştepe Mah. No:31
Yenimahalle/ANKARA

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslını görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (+tSFNs-ObFGKu-vGyBE1-/iJiAd-7fFsKkEm) kodunu yazınız.

Ek.5: Tez Orjinallik Formu

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 15/01/2018
Tez Başlığı / Konusu: EŞLERİ CEZAEVİNDE BULUNAN KADINLARIN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ: ALTINDAĞ SOSYAL HİZMET MERKEZİ ÖRNEĞİ Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 194 sayfalık kısmına ilişkin, 15/01/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orjinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'tir. Uygulanan filtrelemeler: 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, 2- Kaynakça hariç 3- Alıntılar hariç/dâhil 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.
15/01/2018
Adı Soyadı: Selma MUŞANOVIÇ Öğrenci No: N14127849 Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet Programı: Tezli Yüksek Lisans Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.
DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR. Yrd. Doç. Dr. Filiz DEMİROZ

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF SOCIAL WORK

Date: 15/01/2018

Thesis Title / Topic: THE EXPERIENCED PROBLEMS AND COPING SKILLS OF THE WOMEN WHICH HUSBANDS ARE IN THE PRISON: ALTINDAĞ SOCIAL SERVICE CENTER EXAMPLE

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 15/01/2018 for the total of 194 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 8%.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

15/01/2018

Name Surname: Selma MUŞANOVIÇ
Student No: N14127849
Department: Social Work
Program: Masters with thesis
Status: ☒ Masters ☐ Ph.D. ☐ Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Yrd. Doç. Dr. Filiz DEMİRÖZ

